

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ต. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ. ๕๔๗/๒๕๕๑
คดีหมายเลขแดงที่ อ. ๗๔๓/๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๑๖ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๕

ผู้ฟ้องคดี

นายยะเสอะ นาสวนสุวรรณ ที่ ๑
นายกิตติ นาสวนกิตติ ที่ ๒
นายนิคม นาสวนกิตติ ที่ ๓
นายสุนทร ไต้งฟ้า ที่ ๔
นายสมศักดิ์ นาสวนประภา ที่ ๕
นายประจักษ์ ผาภูมิขลาธาร ที่ ๖
นายประชา อรุณศรีสุวรรณ ที่ ๗
นายวิจิตร อรุณศรีสุวรรณ ที่ ๘
นายประเสริฐ วิชาไพบูลย์ ที่ ๙
นายสมชัย ทองผาภูมิปฐวี ที่ ๑๐
นายเนโท นาสวนนิวัฒน์ ที่ ๑๑
นายกำธร ศรีสุวรรณมала ที่ ๑๒
นายสมพงษ์ ทองผาไฉไล ที่ ๑๓
นายคารใจ บุญเสริมถาวรนิจ ที่ ๑๔
นางชไมพร ไทรสังขเจลา ที่ ๑๕
นางมะแซเฮง นาสวนบริสุทธ์ ที่ ๑๖
นายชาติรี ทองผาภูมิประภาส ที่ ๑๗
นายสมชาติ นาสวนกนก ที่ ๑๘

/นางมะละหง่วย...

ผู้แทนถูกฟ้อง

(นางสาวอรุณรัตน์ แดงมะตาม)
เจ้าหน้าที่การปกครองชำนาญการ
10 ส.ก. 2556

ระหว่าง

นางมะละหง่วย นาสวนประภา ที่ ๑๙

นางมิ่งกะเล่ อรุณศรีสุวรรณ ที่ ๒๐

นายตะแสง ทองผาภูมิเจริญ ที่ ๒๑

นายจีซ่า นาสวนสุวรรณ โดยนายสิทธิชัย นาสวนสุวรรณ

ผู้เข้ามาแทนที่ผู้ฟ้องคดีผู้ถึงแก่ความตาย ที่ ๒๒

กรมควบคุมมลพิษ

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและผู้ถูกฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดีหมายเลขดำที่ ๒๑๔/๒๕๔๗ หมายเลขแดงที่ ๖๓๗/๒๕๔๘ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลาง)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนฟ้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกใบอนุญาตแต่งแร่ ที่ ๒/๒๕๓๗ ให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ตำบลชะแล อำเภอกองคา ภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยบริษัทฯ ได้ปล่อยทิ้งน้ำขุ่นข้นและกากแร่ดิบจากบ่อกักตะกอนลงสู่ลำห้วยคลิตี้ ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและราษฎรในชุมชนคลิตี้ล่างได้รับผลกระทบ ต่อมา บริษัทฯ ได้ถูกสั่งปิดโรงงานและให้ชำระค่าปรับ การกระทำของบริษัทฯ ก่อให้เกิดการสะสมสารตะกั่วในน้ำ ดิน และสัตว์น้ำในปริมาณสูง โดยคุณภาพน้ำก่อนผ่านโรงงานแต่งแร่มีปริมาณตะกั่วอยู่ระหว่าง ๐.๐๐๑ - ๐.๐๐๑๔ มิลลิกรัมต่อลิตร ได้โรงงานแต่งแร่มีปริมาณตะกั่วระหว่าง ๐.๐๐๘ - ๐.๕๕๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ในขณะที่เกณฑ์มาตรฐานไม่เกิน ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร สภาพดินในจุดใกล้บริเวณลำห้วยมีสารตะกั่วอยู่ระหว่าง ๑๖๗ - ๒๔๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม แต่ดินในหมู่บ้านคลิตี้ล่างมีสารตะกั่ว ๑๐๙ - ๖๑๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ตะกอนดินท้องน้ำมีค่าปนเปื้อนสารตะกั่วอยู่ระหว่าง ๕,๘๗๐ - ๑๐๒,๕๗๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ผลกระทบจากสารตะกั่ว ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนซึ่งดำรงชีพด้วยการอาศัย

/ฟังฟังธรรมชาติ...

พึงพึงธรรมชาติ โดยเฉพาะแหล่งน้ำลำห้วยคลิตี้ได้รับการปนเปื้อนของสารตะกั่ว ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เข้าดำเนินการเพื่อขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีได้ควบคุมตรวจสอบ เร่งรัดให้บริษัท ดำเนินการดูหรือขุดลอกตะกอน เพื่อนำไปกลบฝังตามแผนที่เสนอต่อผู้ถูกฟ้องคดี ส่วนมาตรการที่บริษัท เสนอแก้ไขฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ได้แก่ มาตรการสร้างฝายหินทิ้ง จำนวน ๒ แห่ง เพื่อดักตะกอนตะกั่ว มาตรการดูและขุดลอกตะกอนในลำห้วย ผู้ถูกฟ้องคดีก็ไม่ได้กำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขเพิ่มเติมให้บริษัท ดำเนินการและไม่นำมาตรการที่เสนอไว้ในรายงานการศึกษาของต่างประเทศมาดำเนินการ ประกอบกับไม่ได้นำข้อมูลหรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อประกาศให้ลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ อีกทั้ง ไม่เข้าดำเนินการฟื้นฟูและเรียกค่าใช้จ่ายค่าเสียหายจากบริษัท ที่เป็นผู้ก่อมลพิษ ซึ่งเป็นผู้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน และจากการละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ดังนี้

๑. ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากถูกละเมิดสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ความไม่สามารถที่จะดำรงชีพได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในอัตราเดือนละ ๑,๐๐๐ บาทต่อราย นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติมเป็นระยะเวลา ๒๒ เดือน คิดเป็นค่าเสียหายรายละ ๒๒,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าว นับจากเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติมรายละ ๓,๐๒๕ บาท รวมเป็นค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน รายละ ๒๕,๐๒๕ บาท

๒. ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมีภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ในอัตราเดือนละ ๗๐๐ บาทต่อราย นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติม เป็นระยะเวลา ๒๒ เดือน คิดเป็นค่าเสียหายรายละ ๑๕,๔๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินดังกล่าว นับจากเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติมรายละ ๒,๑๑๗ บาท รวมเป็นค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนทั้งสิ้นรายละ ๑๗,๕๑๗ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๓๘๕,๓๗๔ บาท

/๓. ผู้ฟ้องคดี...

๓. ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเสียหายต่อสิทธิดังกล่าวอย่างต่อเนื่องไป
ในอนาคต ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงขอคิดค่าเสียหายในแต่ละราย เป็นเงินเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท
และค่าเสียหายในกรณีที่มีภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารในแต่ละรายเป็นเงินเดือนละ
๗๐๐ บาท รวมเป็นค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนในแต่ละราย ทั้งสิ้นเป็นเงินเดือนละ
๑,๗๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าดำเนินการขจัด
มลพิษการปนเปื้อนสารตะกั่วและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าว
ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและ
คุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนดตามฟ้อง จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดโดยเข้าดำเนินการ
ขจัดมลพิษและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้ จัดให้มีแผนการดำเนินงานภายใต้กำหนดระยะเวลา
ที่ชัดเจน เพื่อให้ล้าห้วยคลิตี้และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าวกลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไป
ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนด
และให้ผู้ถูกฟ้องคดีเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว และค่าเสียหายตามมูลค่าของ
ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหายหรือเสียหายจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์
(ประเทศไทย) จำกัด ผู้ก่อมลพิษภายหลัง

๒. ให้มีการกำหนดมาตรการอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของ
สารตะกั่วบริเวณล้าห้วยคลิตี้และการฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณดังกล่าว โดยคำนึงถึง
การคุ้มครองสิทธิการมีส่วนร่วมของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างในการจัดการและใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. ให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วบริเวณ
ล้าห้วยคลิตี้ ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง และผลกระทบต่อ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมความเห็นเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
เพื่อพิจารณาสั่งการประกาศให้บริเวณล้าห้วยคลิตี้ รวมถึงบริเวณที่ได้รับผลกระทบเป็น
เขตควบคุมมลพิษ

๔. ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เป็นเงินรายละ ๔๒,๕๔๒ บาท
พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากต้นเงินจำนวน ๓๗,๔๐๐ บาท นับแต่
วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าจะชำระเสร็จ

๑๕. ให้ผู้ถูกฟ้องคดี...

๕. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน แต่ละรายในอัตราเดือนละ ๑,๗๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมเป็นต้นไป จนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าดำเนินการขจัดมลพิษการปนเปื้อนสารตะกั่วและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้ และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าวให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนดตามฟ้อง

๖. สั่งคืนค่าฤชาธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามส่วนของการชนะคดี ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ก่อนที่กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑ (๖) จะกำหนดให้ กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและดำเนินการเพื่อฟื้นฟู หรือระงับ เหตุที่อาจเป็นอันตรายจากมลพิษในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษ และประเมินความเสียหาย ต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ (๓) กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (๓) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรการในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ เมื่อศูนย์ศึกษาทะเลทรายและพัฒนาได้มีหนังสือร้องเรียนลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑ ว่า โรงแต่งแร่ได้ปล่อยน้ำเสียลงลำห้วยคลิตี้ ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำได้ ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ เข้าตรวจสอบ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑ พบว่า โรงแต่งแร่ของบริษัท ตะกั่วคอนซันตรัทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ปล่อยน้ำเสียจากบ่อกักเก็บตะกอนหางแร่ลงสู่ลำห้วยคลิตี้จริง ซึ่งผลการตรวจวิเคราะห์ ตัวอย่างน้ำและตะกอนดินเป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร (เคซี ๑ - เคซี ๘) จำนวน ๖ ครั้ง ปรากฏว่า

ก) บริเวณก่อนผ่านโรงแต่งแร่ (เคซี ๑) ปริมาณสารตะกั่วในน้ำมีค่าอยู่ ระหว่าง ๐.๐๐๓ - ๐.๐๑๔ มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำมีค่าอยู่ ระหว่าง ๒๒๘ - ๖๖๕ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม

ข) บริเวณใต้โรงแต่งแร่ลงไป (เคซี ๒ - เคซี ๘) มีปริมาณสารตะกั่วในน้ำอยู่ ระหว่าง ๐.๐๒๕ - ๐.๕๕๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดิน และปริมาณสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำ มีค่าระหว่าง ๘,๖๗๖ - ๖๘,๘๒๐ มิลลิกรัมต่อ

/กิโลกรัม...

กิโกรัม ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือขอความร่วมมือไปยังกระทรวงสาธารณสุขให้ติดตามตรวจสอบสุขภาพอนามัยของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงลำห้วยคลิตี้ และได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย กรมป่าไม้ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด เข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ เพื่อวางมาตรการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการขุดลอกตะกอนที่ปนเปื้อนออกไปกำจัด โดยให้สำรวจและศึกษาการปนเปื้อนก่อนดำเนินการ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เสนอปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ให้คณะกรรมการการสิ่งแวดล้อม สมาชิกแทนราษฎร ที่ศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ ซึ่งคณะกรรมการการสิ่งแวดล้อมมีมติให้กรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ และผู้ถูกฟ้องคดีรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีได้รายงานผลการตรวจสอบแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบจากโรงแต่งแร่ ปรากฏว่าคุณภาพน้ำและตะกอนดินในลำห้วยคลิตี้ที่ไหลผ่านโรงแต่งแร่มีการสะสมของสารตะกั่วในปริมาณสูง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขต่อคณะกรรมการการสิ่งแวดล้อมเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๑ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของโรงแต่งแร่ในพื้นที่ การตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยกรมควบคุมมลพิษเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๑ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๑ รวมทั้งข้อเสนอ แนวทางฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีติดตามตรวจสอบและรายงานให้ทราบเป็นระยะ นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้นำเรื่องการปนเปื้อนของสารตะกั่วและแนวทางฟื้นฟูเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบ ในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ โดยไม่ได้เสนอให้มีการประกาศให้ลำห้วยคลิตี้และพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษแต่อย่างใด ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๒ เพื่อพิจารณาโครงร่างแผนปฏิบัติการฟื้นฟูของบริษัทฯ ว่า การขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้จะมีมาตรการป้องกันการฟุ้งกระจายของตะกอนได้อย่างไร และจะต้องขออนุญาตจากกรมป่าไม้หรือไม่เพราะพื้นที่ดำเนินการอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมมีมติ ดังนี้ (ก) ให้บริษัทฯ เร่งจัดทำผลการศึกษาสำรวจและแผนปฏิบัติการฟื้นฟู (ข) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีประสานเรื่องขออนุญาตดำเนินการฟื้นฟูต่อกรมป่าไม้ (ค) แต่งตั้งคณะทำงานช่วยเหลือศึกษาระดับการสะสมของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ที่เหมาะสมที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง โดยมีผู้อำนวยการสถาบันพัฒนา

/เทคโนโลยี...

เทคโนโลยีการควบคุมมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ เป็นประธาน ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือขออนุญาตดำเนินการฟื้นฟูโดยการขุดลอกตะกอนดินที่ปนเปื้อนตะกั่วในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติต่อกรมป่าไม้ และได้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานป่าไม้ อำเภอทองผาภูมิ และองค์การบริหารส่วนตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี กรมป่าไม้ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำขอเข้าทำประโยชน์ให้เป็นไปตามระเบียบกรมป่าไม้เพื่อให้ดำเนินการฟื้นฟูถูกต้องตามระเบียบ หลังจากนั้นผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒ สรุปสาระสำคัญได้ว่า (๑) กรมอนามัยได้นำผลการตรวจวัดระดับตะกั่วในเลือด น้ำ และสัตว์น้ำแจ้งให้ที่ประชุมทราบและ (๒) ที่ประชุมมีมติให้บริษัท ลงมือขุดลอกตะกอนดินในจุดเคซี ๒ และเคซี ๓ ก่อน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบในขณะขุดลอก รวมทั้งเชิญผู้แทนจากกรมป่าไม้และกรมทรัพยากรธรณีเข้าตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์การขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้แทนจากองค์กรเอกชนได้แก่ ศูนย์ศึกษาเกาะเหวียงและพัฒนา และมูลนิธิสืบนาเคเสถียร เข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒ ที่ประชุมมีมติให้บริษัท เร่งศึกษาความเป็นไปได้ในการขุดหลุมฝังกลบตะกอนดิน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดหรือเลือกพื้นที่ที่จะขุดหลุมฝังกลบ พร้อมทั้งจัดทำแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมเสนอต่อที่ประชุมต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่าการดำเนินงานของบริษัทฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงได้มีคำสั่งกรมควบคุมมลพิษที่ ๒๖๙/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการสะสมของตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณเหมืองแร่คลิตี้ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้มีหน้าที่สำคัญในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูของบริษัทฯ ร่วมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการสะสมของตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณเหมืองแร่คลิตี้ คณะทำงานประกอบด้วยผู้แทนกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ ศูนย์ศึกษาเกาะเหวียงและพัฒนา สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และกรมควบคุมมลพิษ โดยมีกองจัดการคุณภาพน้ำ (เดิม) เป็นฝ่ายเลขานุการ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้แถลงข่าวเรื่องการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ว่า ผลการวิเคราะห์ปริมาณตะกั่วที่ปนเปื้อน ซึ่งแสดงว่าบริเวณใต้โรงแต่งแร่ลงไปจะมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมาตรการในการแก้ไขปัญหาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบริษัทฯ โดยร่วมกันกำหนดมาตรการ ซึ่งแผนระยะสั้นได้มอบหมายให้บริษัทฯ ปรับปรุงแก้ไขบ่อเก็บกักตะกอนขั้นต้น และจัดทำแผนฟื้นฟูโดยวิธี

/ขุดลอก...

ชุดลอกตะกอนดินนำไปกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม ส่วนแผนระยะยาว ให้บริษัท ดำเนินการตรวจสอบและรายงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีทราบเป็นระยะ โดยคณะทำงานเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๒ ซึ่งหน่วยตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้ เห็นว่าการชุดลอกตะกอนดินควรทำในบริเวณที่ไม่มีต้นไม้นาน้ำ และเสนอให้ทำเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร บริษัท ได้เสนอแผนการดำเนินงานเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรก ชุดเอาตะกอนดินน้ำกลับไปฝังกลบที่บ่อกักเก็บหางแร่ และชุดหลุมฝังกลบ ๓ แห่ง สำหรับฝังตะกอนดิน ระยะที่สอง ทำเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร จำนวน ๒ แห่ง บริเวณจุดเคซี ๔ และเคซี ๔/๑ ดักตะกอนดินที่ตกค้างไปฝังกลบต่อไป ที่ประชุมเห็นชอบตามแผนงานที่เสนอและให้คณะทำงานเข้าตรวจสอบพื้นที่ก่อนที่จะอนุญาตให้ดำเนินการต่อไป คณะทำงาน เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตบ้านโป่ง และป่าไม้ทองผาภูมิได้ลงสำรวจและตรวจสอบพื้นที่ที่จะทำเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร ระหว่างวันที่ ๒๑ ถึงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ และเสนอให้บริษัท จัดทำแผนที่เพิ่มเติมในส่วนของการขอใช้พื้นที่เพื่อทำเขื่อนและหลุมฝังกลบตะกอนดินที่จะชุดลอกจากบริเวณหน้าเขื่อน ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญคณะทำงานประชุมครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ โดยมีภาครัฐ องค์กรเอกชนหลายหน่วยงานเข้าร่วมเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการแก้ไขและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ที่ประชุมมีมติให้บริษัท ดำเนินการแก้ไขการทำหลุมฝังกลบให้เป็นไปตามที่เคยเสนอต่อที่ประชุม แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมในคราวต่อไป ต่อมา คณะทำงานรวมทั้งปฏิรูปที่ดินจังหวัด ป่าไม้อำเภอทองผาภูมิ และกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ได้เข้าตรวจสอบพื้นที่การดำเนินงานฝังกลบตะกอนดินของบริษัท ระหว่างวันที่ ๑๕ ถึงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ พบว่า ควรปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ หลายประการ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญคณะทำงาน นักวิชาการ และองค์กรเอกชนต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๓ เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา ที่ประชุมมีมติให้ศึกษาแหล่งกำเนิดของการปนเปื้อนสารตะกั่วให้ชัดเจนว่าเกิดจากโรงแต่งแร่หรือธรรมชาติ และควรมีการตรวจสอบการแก้ไขปัญหาทุกระยะ เช่น คุณภาพน้ำ สุขภาพอนามัย การรั่วซึมของหลุมฝังกลบและการสร้างเขื่อนดักตะกอน หลังจากนั้นได้มีคำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะทำงานชุดใหม่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานภายในของผู้ถูกฟ้องคดี เพื่อดำเนินงานฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม

สำหรับโครงการหรือแผนงานเพื่อขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ให้กลับคืนสู่สภาพปกตินั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระดับ

/การปนเปื้อน...

การปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณลำห้วยคลิตี้ ด้วยการเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ และสิ่งมีชีวิตในน้ำจากลำห้วยคลิตี้มาทำการวิเคราะห์ปริมาณสารตะกั่ว ที่ปนเปื้อนอย่างต่อเนื่องรวม ๑๑ ครั้ง ซึ่งดำเนินการได้ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม ของทุกปี ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๗ ส่วนการขุดลอกตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ ช่วง ๒.๕ กิโลเมตรแรก จากจุดเริ่มต้นของการปนเปื้อนเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ มาฝั่งกลับ แต่จากการวิเคราะห์การปนเปื้อนของสารตะกั่วภายหลังการขุดลอก ตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ ปรากฏว่า มีแนวโน้มการเคลื่อนย้ายและแพร่กระจายของ สารตะกั่วลงไปสู่ท้ายน้ำมากขึ้น จึงได้หารือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับการแนะนำไม่ให้ขุดลอกตะกอนดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารตะกั่ว อีกทั้งก่อสร้างฝายหินทิ้งเพื่อดักตะกอนดินที่มีสารตะกั่วปนเปื้อนบริเวณใต้โรงแต่งแร่คลิตี้ลงมา เป็นระยะทาง ๔.๕ กิโลเมตร และระยะทาง ๘ กิโลเมตร (หรือเคซี ๔ และเคซี ๔/๑ ตามลำดับ) ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งกรมป่าไม้ได้อนุญาต ให้ใช้พื้นที่และอนุมัติแบบก่อสร้างเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๔๔ และได้ดำเนินการก่อสร้างระหว่าง เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนแล้วเสร็จทั้ง ๒ แห่ง ส่วนการขุดตะกอนดินท้องน้ำ ที่สะสมอยู่บริเวณด้านหน้าฝายหินทิ้งทั้ง ๒ แห่ง การฝั่งกลับตะกอนดินที่สุมขึ้นมา ซึ่งคาดว่าจะ ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเข้าสู่ฤดูฝนในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้หารือ อย่างไม่เป็นทางการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับความคิดเห็นและ ข้อสังเกตว่า ไม่ควรดำเนินการสูบน้ำหรือขุดลอกตะกอนดิน เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการฟุ้งกระจาย ของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายไปในน้ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ และสิ่งแวดล้อมมากกว่าการปล่อยไว้ตามธรรมชาติและตะกั่วที่สะสมในตะกอนดิน จะอยู่ในรูปที่มีความเสถียรสูงและมีสภาวะที่อาจจะละลายออกมาสู่น้ำน้อยมาก อีกทั้งเป็น ช่วงฤดูฝน เส้นทางสัญจรเสียหายและมีน้ำหลากไม่สามารถดำเนินการในพื้นที่ลำห้วยคลิตี้ได้ จึงได้ระงับการดำเนินการตามแผนงานขุดหลุมและสูบน้ำตะกอนดินด้านหน้าฝายหินทิ้งเพื่อทำการ ฝั่งกลับไว้ชั่วคราว และติดตามตรวจสอบระดับตะกั่วในสิ่งแวดล้อม หากอยู่ในระดับที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบจะจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ เพื่อกำหนด แนวทางการดำเนินการและมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อไป ส่วนขั้นตอนการดำเนินการ ตามแผนงานทำทุกอย่างพร้อมกันไป และได้กระทำครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๗ และ หลังจากที่บริษัท ได้ทำการก่อสร้างฝายหินทิ้ง จำนวน ๒ แห่ง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการโดยมี หนังสือแจ้งให้บริษัท จัดทำแผนการขุดตะกอนดินท้องน้ำที่สะสมอยู่บริเวณด้านหน้าฝายหินทิ้ง

/ทั้ง ๒ แห่ง...

ทั้ง ๒ แห่ง และได้รับแจ้งว่าบริษัท สามารถที่จะดำเนินการได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ เนื่องจากบริเวณลำห้วยคลิตี้ยังมีฝนตกชุก ถนนถูกน้ำท่วมและกัดเซาะเป็นร่องลึก บางแห่งมีลักษณะเป็นบ่อน้ำ รวมทั้งมีต้นไม้ขนาดใหญ่กีดขวางทางสัญจร ทำให้ไม่สามารถนำเครื่องมือหรือเครื่องจักรที่จำเป็นเข้าไปสำรวจหรือปรับสภาพพื้นที่สำหรับตักตะกอนดินหรือก่อสร้างหลุมฝังกลบได้ ต่อมา บริษัท ได้เสนอแผนปฏิบัติงานขุดหลุมและสูบน้ำตะกอนดินหน้าฝายหินทิ้งเพื่อทำการฝังกลบเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๖ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีขอให้พิจารณาจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระดับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณลำห้วยคลิตี้ หากพบว่ามีสารปนเปื้อนสารตะกั่วอยู่ในระดับสูงเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ จะพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการและมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อไป พร้อมทั้งระับการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ด้วยการขุดลอกหรือสูบน้ำตะกอนดินทิ้งนำไปฝังกลบ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายไปในน้ำ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการปล่อยตะกอนดินซึ่งมีตะกั่วสะสมอยู่ในรูปที่มีความเสถียรสูงไว้ตามธรรมชาติ ประกอบกับผลการตรวจสอบระดับการปนเปื้อนตะกั่วในแหล่งน้ำล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๖ พบว่า ปริมาณตะกั่วในตัวอย่างน้ำที่เก็บจากลำห้วยคลิตี้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีหรือวิธีการฟื้นฟูตะกอนดินทิ้งน้ำที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการในพื้นที่ลำห้วยคลิตี้ โดยไม่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายไปในน้ำ

สำหรับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมแทนบริษัท และการเรียกร้องค่าเสียหายกรณีทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่เคยดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมแทนบริษัท เพราะการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่ผ่านมาเป็นไปตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย บริษัท ดำเนินการและเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ทั้งหมด ช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลและตั้งกองทุนช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยให้แก่ชาวบ้านหมู่บ้านคลิตี้ล่าง รวมทั้งดำเนินการร่วมกับประมงจังหวัดกาญจนบุรีจัดหาพันธุ์ปลา ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงปลาในบ่อสำหรับบริโภคในครัวเรือนทดแทนการจับปลาในลำห้วยคลิตี้ และการเรียกร้องค่าเสียหายกรณีทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจที่จะดำเนินการ อย่างไรก็ตาม จากการที่ค่าปนเปื้อนของสารตะกั่วทั้งในน้ำ ดิน ตะกอนดินทิ้งน้ำ และสิ่งมีชีวิต มีค่าสูงกว่ามาตรฐานในระดับที่ปรากฏจาก

/ผลการตรวจ...

ผลการตรวจวิเคราะห์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในทางวิชาการถือว่าเป็นระดับที่รุนแรงและค่ามาตรฐานที่ยอมให้มีปริมาณสารตะกั่วในเลือดกำหนดไว้อย่างไร นั้น เห็นว่า การติดตามระดับการปนเปื้อนสารตะกั่วในน้ำ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๓ พบว่า น้ำในลำห้วยคลิตี้บางช่วงมีระดับการปนเปื้อนสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่บริโภคน้ำหรือสิ่งมีชีวิตที่ปนเปื้อนสารตะกั่ว ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบันพบว่าอยู่ในระดับที่เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการอุปโภคและบริโภค (ปริมาณสารตะกั่วน้อยกว่า ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร) สำหรับปริมาณตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำและสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ พบว่า ค่าเกินมาตรฐานจึงไม่ควรนำสัตว์ไปบริโภคเพราะอาจสะสมในร่างกายได้ ค่ามาตรฐานที่ยอมให้มีปริมาณสารตะกั่วสะสมในเลือดกำหนดไว้โดยมาตรฐานของสถาบันควบคุมและป้องกันโรคของประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานที่กำหนดหรือใช้บังคับการตรวจสอบ จึงใช้การเปรียบเทียบกับตะกอนดินท้องน้ำที่ไม่ได้รับการปนเปื้อนจากกิจกรรมการแต่งแร่ตะกั่ว ซึ่งพบว่าด้านท้ายน้ำมีปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงกว่าด้านต้นน้ำที่ใช้เป็นจุดอ้างอิงจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุที่ยังไม่มีมาตรฐานการปนเปื้อนตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำจึงไม่อาจจะสรุปได้แน่ชัดว่าปริมาณตะกั่วที่ตรวจพบนั้น ถือได้ว่าเป็นมลพิษที่ร้ายแรง แต่หากพิจารณาโดยเปรียบเทียบกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ซึ่งกำหนดค่าปริมาณตะกั่ว (ทั้งหมด) ในน้ำสกัดไว้เท่ากับหรือมากกว่า ๕.๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ปรากฏว่าตะกอนดินท้องน้ำของลำห้วยคลิตี้ที่ปนเปื้อนสารตะกั่วมิได้จัดเป็นสารอันตรายที่จะต้องจัดการดูแลอย่างใกล้ชิดเคร่งครัด เนื่องจากปริมาณสารตะกั่วที่ละลายออกมาในน้ำสกัดน้อยกว่า ๕.๐๐ มิลลิกรัมต่อลิตร และไม่มีรายงานว่าเกิดอันตรายร้ายแรงจากการได้รับพิษจากตะกั่วของชาวบ้านคลิตี้ล่าง ทั้งยังไม่มีรายงานว่ามีผู้ป่วยจากการได้รับพิษตะกั่วที่ชัดเจน

ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอ้างว่า สามารถใช้วิธีการดูดตะกอนตะกั่วตลอดลำห้วยคลิตี้โดยใช้เทคนิคในการดูดทราย นั้น เทคนิคการดูดทรายไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากต้องใช้เครื่องมือและเครื่องจักรขนาดใหญ่ ซึ่งทำได้เฉพาะในทะเลหรือแม่น้ำขนาดใหญ่เท่านั้น แต่เนื่องจากพื้นที่ตามธรรมชาติของลำห้วยคลิตี้เป็นลำน้ำขนาดเล็กและเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกอนดิน ปกติหากจะป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง จะต้องใช้มาตรการล้อมรอบบริเวณที่จะ

/ดำเนินการ...

ดำเนินการประกอบด้วย อีกทั้ง การคุกทรายอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำและสัตว์หน้าดิน ซึ่งจะถูกดูดไปกับตะกอนดินด้วย อันจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ ในระยะยาว ส่วนบริเวณน้ำตกธิดาดอยที่ลำห้วยคลิตี้ล่างไหลผ่านมีหินธรรมชาติ สภาพคล้ายฝายหินน้ำทิ้งทำหน้าที่เป็นตัวดักตะกอน สภาพเช่นนั้นจะเอื้ออำนวยในการ ดำเนินการกำจัดมลพิษในลำห้วยคลิตี้ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีได้ไปตรวจสอบและเก็บตัวอย่างน้ำ ดินตะกอนในบริเวณใกล้เคียงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ พบว่า ไม่เกินมาตรฐาน และน้ำตกธิดาดอยเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่มีความสวยงาม และมีสภาพตามธรรมชาติคล้ายฝาย ซึ่งอาจจะกั้นตะกอนดินในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ การดำเนินการใด ๆ หรือการปรับพื้นที่สภาพตามธรรมชาติในบริเวณน้ำตกธิดาดอยอาจจะทำลายทัศนียภาพ และความงดงามตามธรรมชาติของน้ำตกธิดาดอยและยังอาจก่อให้เกิดการกัดเซาะและพังทลาย ของตลิ่งลำห้วยคลิตี้ ส่วนรายงานผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีนี้ได้ นั้น การดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ทำในรูปคณะทำงาน ได้พยายามหาแนวทางกำหนดการฟื้นฟูที่เหมาะสมที่สุดซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้ระดม ความคิดเห็นและเสนอมาตรการที่เป็นไปได้และเหมาะสมที่สุดแล้ว จึงได้สรุปเป็นมาตรการ หรือแนวทางร่วมกัน โดยไม่อาจจะเลยข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ประกอบกับ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ศึกษาค้นคว้าหรือรวบรวมข้อมูลจากต่างประเทศแล้ว ไม่พบว่ามีกรณี สารตะกั่วเช่นนี้เกิดขึ้นในประเทศใดมาก่อน รวมทั้งการประชุมคณะทำงานหรือประชุมทางวิชาการ ก็ยังไม่มีผู้เสนอแนวทางหรือให้ความเห็นต่อมาตรการการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่เหมาะสมและ เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีเพียงกรณีศึกษาการปนเปื้อนของแคดเมียมในแม่น้ำจินซู ประเทศญี่ปุ่น ว่าการขุดลอกตะกอนดินหน้าเขื่อนตลอดแนวแม่น้ำทำให้เกิดความเข้มข้นของสารแคดเมียม ในแม่น้ำจินซูเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการจัดการที่ไม่เหมาะสม ทำให้ต้องมีการเฝ้าระวัง อย่างต่อเนื่อง

ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ประกาศ ให้ท้องที่ลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ยังไม่น่าที่จะครบองค์ประกอบที่จะสามารถกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามกฎหมาย เพราะปริมาณสารตะกั่วในน้ำอยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อการอุปโภคและบริโภค แม้ว่าปริมาณ ตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำจะมีปริมาณสูงกว่าบริเวณที่ถูกปนเปื้อน แต่ก็มิได้จัดเป็น สารอันตรายตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับลักษณะอาการที่แสดงออกของชาวบ้าน

/คลิตี้ล่าง...

คลิตี้ล่าง ก็ยังไม่มีหน่วยงานใดที่สรุปได้อย่างชัดเจนว่าเป็นอาการของโรคพิษตะกั่ว รวมทั้ง กรมทรัพยากรธรณี (เดิม) มิได้ตอบอนุญาตให้มีการตรวจและได้สั่งการให้บริษัท (ซึ่งเป็น แหล่งกำเนิดมลพิษเพียงแห่งเดียวในพื้นที่) รื้อถอนโรงแต่งแร่ ทำให้ไม่มีแหล่งกำเนิดมลพิษ อีกต่อไป

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนคัดค้านคำให้การว่า ก่อนที่บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด จะปล่อยน้ำขุ่นข้นและตะกอนกากแร่ตะกั่วจากบ่อกักตะกอนลงสู่ ลำห้วยคลิตี้จนกรมทรัพยากรธรณี (เดิม) กระทรวงอุตสาหกรรมมีคำสั่งให้หยุดประกอบ กิจการและลงโทษปรับ นั้น ลำห้วยคลิตี้เป็นลำห้วยสาธารณะที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ เป็น แหล่งน้ำ แหล่งอาหารที่สำคัญของสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตในชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง การแพร่กระจาย ของสารตะกั่วได้นำไปสู่ภาวะการปนเปื้อนและสะสมของสารตะกั่วในน้ำ ในตะกอนดิน ในสัตว์น้ำ ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสภาพแวดล้อมระบบนิเวศและความหลากหลายทาง ชีวภาพ ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ พบว่าการปนเปื้อนของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้สูงเกินค่ามาตรฐาน ที่ทางราชการกำหนด คือ เกินกว่า ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร ทุกตัวอย่างพบการปนเปื้อน เกินค่ามาตรฐานโดยค่ามาตรฐานการปนเปื้อนของสารตะกั่วในอาหารที่ยอมรับได้ต้อง ไม่เกิน ๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ ค่าการปนเปื้อนของสารตะกั่วในตะกอนดิน ณ บริเวณก่อนโรงแต่งแร่ (เคชี ๑) เมื่อเปรียบเทียบ ณ จุดบริเวณหลังโรงแต่งแร่ลงมาผ่าน ชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ไปจนจุดเก็บตัวอย่างสุดท้าย (เคชี ๘) พบว่า ค่าการปนเปื้อนอยู่ระหว่าง ๕,๘๗๐ - ๑๐๒,๕๗๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งเป็นปริมาณการปนเปื้อนที่สูงกว่าบริเวณ ก่อนผ่านโรงแต่งแร่ (เคชี ๑) ถึง ๔๐ - ๗๐๐ เท่า ทำให้ระบบห่วงโซ่อาหารโดยเฉพาะ สัตว์น้ำเล็กๆ กินแพลงตอนในตะกอนดินเป็นอาหาร ก็จะมีการสะสมสารตะกั่วใน สัตว์น้ำเล็ก ๆ เหล่านั้น เมื่อกุ้ง ปู หรือปลาหากินสัตว์น้ำเล็ก ๆ เหล่านี้เป็นอาหาร สารตะกั่ว ก็สะสมอยู่ในกุ้ง ปูหรือปลา เมื่อราษฎรในชุมชนบ้านคลิตี้ล่างจับสัตว์น้ำมาบริโภค สารตะกั่ว ซึ่งสะสมกันมาตามระบบห่วงโซ่อาหารก็จะเข้าไปสะสมอยู่ในร่างกายของผู้ที่บริโภคเข้าไป หรือการดื่มในลำห้วยก็เป็นการนำสารตะกั่วเข้าไปสะสมในร่างกายโดยตรงเช่นกัน จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของราษฎรในชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง กล่าวคือ ขณะที่ ค่ามาตรฐานของระดับตะกั่วในเลือดในกลุ่มเด็กนั้นจะต้องไม่เกิน ๒๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร และกลุ่มผู้ใหญ่จะต้องไม่เกิน ๔๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร แต่รายงานผลการตรวจระดับตะกั่ว ในเลือดของสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ พบว่า ราษฎรชุมชน บ้านคลิตี้ล่างโดยเฉพาะกลุ่มเด็กซึ่งมีอายุ ๐ - ๑๕ ปี มีปริมาณตะกั่วสะสมในเลือดสูง

/ในระดับ...

ในระดับรุนแรง อาทิ เด็กชายก้องหล้า มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๔.๓๑ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร ผู้ฟองคืดที่ ๒ มีระดับตะกั่วในเลือด ๓๘.๘๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร ผู้ฟองคืดที่ ๕ มีระดับตะกั่วในเลือด ๓๘.๒๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กหญิงอรทัย นาสวนทศนีย์ มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๔ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร และหลายคนมีปริมาณตะกั่วในเลือดสูงเกินค่ามาตรฐานอย่างรุนแรง อาทิ เด็กหญิงตุ๊กตา นาสวนกิตติ มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๙.๔๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กชายบุญพิทักษ์ ศรีสุวรรณมาลา มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๘.๗๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กหญิงจันทร์จิรา นาสวนสุวรรณ มีระดับตะกั่วในเลือด ๓๗.๖๗ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร นางมะเข้แข่ง นาสวนนิวัฒน์ มีระดับตะกั่วในเลือด ๔๐.๒๔ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กชายวิชัย นาสวนนกน มีระดับตะกั่วในเลือด ๔๑ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กหญิงจันทร์ทิพย์ นาสวนทศนีย์ มีระดับตะกั่วในเลือด ๒๕ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร หากระดับสารตะกั่วในเลือด ๑๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อระดับความสมบูรณ์ทางสติปัญญาและการเจริญเติบโต ระดับในเลือด ๒๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อระบบประสาท ระดับ ๓๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อการดูดซึมวิตามินดีและโครงสร้างของกระดูก ระดับ ๔๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะมีผลต่อการสร้างเม็ดเลือด ระดับ ๕๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร จะทำให้มีอาการปวดท้อง ตัวซีด มีผลต่อการทำงานของไตและสมอง และหากเกินระดับ ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร อาจทำให้เสียชีวิตได้ นอกจากนี้ สถาบันควบคุมและป้องกันโรคแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้แนะนำว่า กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพโดยเฉพาะกลุ่มซึ่งเป็นเด็ก หากระดับตะกั่วในเลือดของเด็กสูงในระดับ ๒๐ - ๔๔ ไมโครกรัมต่อเดซิลิตร เด็กควรได้รับการตรวจและรักษาโดยแพทย์ รวมทั้งการประเมินตรวจสภาพสิ่งแวดล้อมของเด็ก ปรากฏว่าเด็กจำนวนประมาณ ๔๐ คนในชุมชนบ้านคลิตี้ล่างถูกจัดให้เป็นกลุ่มเสี่ยง และอยู่ในการเฝ้าระวังผลกระทบด้านสุขภาพอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข และราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างจำนวน ๗ ราย ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์โรงพยาบาลราชวิถีว่าป่วยเป็นโรคพิษตะกั่วเรื้อรัง และยังมีราษฎรจำนวนไม่น้อยที่มีปริมาณตะกั่วในเลือดสูงอย่างรุนแรงและสูงเกินมาตรฐานอย่างรุนแรง ยังไม่มีเอกสารทางการแพทย์รับรองถึงการเจ็บป่วยด้วยโรคพิษตะกั่วเรื้อรัง เนื่องจากไม่เคยเข้ารับการตรวจร่างกายอย่างเต็มรูปแบบภายใต้การดูแลของแพทย์ เพราะที่ผ่านมาราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างทราบเรื่องดังกล่าวจากแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุขที่เดินทางเข้ามาเจาะเลือด หากต้องการตรวจร่างกายโดยละเอียด จำเป็นต้องเดินทางเข้ามายังโรงพยาบาลในกรุงเทพ อย่างไรก็ดี การที่มีราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างอีกจำนวนหนึ่งที่ระดับค่าตะกั่วในเลือดที่สูงอย่างรุนแรงแต่ไม่เกิน

/ค่ามาตรฐาน...

ค่ามาตรฐานนั้น ก็มีได้มีหลักวิชาการได้รับประกันได้ว่าราษฎรกลุ่มนี้จะมีได้รับผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย

การปนเปื้อนและการสะสมของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ในตะกอนดินท้องน้ำและในสัตว์น้ำ นอกจากจะก่อให้เกิดผลกระทบและเกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพในลำห้วยคลิตี้แล้ว วิธีชีวิตชาวบ้านคลิตี้ล่างก็ได้รับผลกระทบอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ด้วยเช่นกัน จากที่เคยใช้ลำห้วยคลิตี้เป็นทั้งแหล่งน้ำและแหล่งอาหาร ทำให้มีค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อเนื้อปลา รวมถึงอาหารทดแทนโปรตีนประเภทอื่น ๆ เช่น เนื้อหมู เนื้อไก่ หรือปลากะป๋องเพิ่มขึ้นเป็นภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โดยพ่อค้าแม่ค้าขายกับข้าวหรือรถขายกับข้าวจะเข้ามายังชุมชนบ้านคลิตี้ล่างสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง หลังจากทราบข่าวว่าชุมชนบ้านคลิตี้ล่างไม่สามารถจับสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้มาบริโภคได้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ภาระค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่เพิ่มขึ้น โดยเทียบเคียงจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสองคนนั้น เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๓๐๐ บาท ถึง ๑,๐๐๐ บาท ต่อครอบครัวต่อเดือน หรือประมาณ ๓,๖๐๐ บาท ถึง ๑๒,๐๐๐ บาท ต่อครอบครัวต่อปี อย่างไรก็ตาม สมาชิกชุมชนบ้านคลิตี้ล่างซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๔๐ กว่าครัวเรือน หลายครัวเรือนต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้เพิ่มขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกับผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสองคน

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีการเสนอให้ลำห้วยคลิตี้ที่ปนเปื้อนสารตะกั่วเป็นแหล่งควบคุมมลพิษตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยอ้างว่าข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นยังไม่น่าจะครบองค์ประกอบ ปริมาณตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำมิได้จัดเป็นสารอันตรายตามที่กฎหมายกำหนด ปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานการปนเปื้อนของตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำ จึงไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่า ปริมาณตะกั่วที่ตรวจพบนั้นถือได้ว่าเป็นมลพิษที่ร้ายแรง การอ้างว่าปริมาณสารตะกั่วที่ละลายออกมาในน้ำสก๊ตน้อยกว่าค่ามาตรฐานตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว และอ้างว่ายังไม่มีรายงานที่เกิดอันตรายร้ายแรงจากการได้รับพิษจากตะกั่วของชาวบ้านคลิตี้ล่าง ยังไม่มีรายงานว่ามีผู้ป่วยจากการได้รับพิษตะกั่วที่ชัดเจน รวมถึงการที่บริษัท ผู้ก่อมลพิษได้รื้อถอนโรงแต่งแร่ออกไปจากพื้นที่แล้ว ทำให้ไม่มีแหล่งกำเนิดมลพิษอีกต่อไปนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีตีความบทบัญญัติมาตรา ๕๔ แห่งบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย รวมถึงไม่นำผลกระทบด้านสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ผลกระทบด้านสุขภาพที่

/เกิดขึ้น...

เกิดขึ้นกับราษฎรมาพิจารณาเพื่อปรับข้อเท็จจริงให้เข้ากับข้อกฎหมายและดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่ เมื่อเจตนารมณ์ของมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องการควบคุมปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ข้อเท็จจริงด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพของลำห้วยคลิตี้ รวมถึงความเสียหายด้านสุขภาพของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ย่อมเป็นพฤติการณ์แห่งอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว นอกจากนี้ สารตะกั่วที่แพร่กระจายปนเปื้อนและสะสมในน้ำ ตะกอนดิน ท้องน้ำ และสัตว์น้ำ รวมถึงสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ในระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ก็อยู่ภายใต้ขอบเขตนิยามความหมายของ “มลพิษ” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น สารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้จึงเป็นมลพิษที่ร้ายแรงและรุนแรงโดยสภาพ เมื่อกรณีดังกล่าวได้ส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบด้านสุขภาพของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างสะสมยาวนานจนกลายเป็นปัญหาและความเสียหายเรื้อรังนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่นำเสนอข้อมูลสภาพปัญหา และข้อเสนอแนะในการกำหนดเขตควบคุมมลพิษต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาสั่งการประกาศให้ลำห้วยคลิตี้และบริเวณโดยรอบเป็น “เขตควบคุมมลพิษ” เมื่อไม่มีการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ รวมถึงไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการในการกำหนดเขตควบคุมมลพิษที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้หน่วยงานในสังกัดผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการกำหนดเขตควบคุมมลพิษและเสนอให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานการปนเปื้อนของตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำ จึงไม่อาจสรุปได้แน่ชัดว่าปริมาณตะกั่วที่ตรวจพบนั้นถือได้ว่าเป็นมลพิษที่ร้ายแรง ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนเห็นว่า เหตุที่ประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานการปนเปื้อนของตะกั่วในตะกอนดินเกิดจากการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีเอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว ประเภทสารที่ถูกชะล้างได้ ที่มีค่าปริมาณตะกั่ว (ทั้งหมด) ในน้ำสกัดเท่ากับหรือมากกว่า ๕.๐ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งเป็นอยู่ในบัญชีลักษณะและคุณสมบัติของสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วในภาคผนวกที่ ๑ ของประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน

/พ.ศ. ๒๕๓๕...

พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว มาปรับใช้กับตะกั่วที่ปนเปื้อนในตะกอนดินท้องน้ำในลำห้วยคลิตี้ โดยนำไปวิเคราะห์หาค่าปริมาณตะกั่ว (ทั้งหมด) ในน้ำสกัดแล้วพบว่าค่านั้นต่ำกว่า ๕.๐ มิลลิกรัมต่อลิตร และนำมากล่าวอ้างว่าตะกั่วที่ปนเปื้อนในตะกอนดินท้องน้ำในลำห้วยคลิตี้มิได้จัดเป็นสารอันตรายที่จะต้องจัดการดูแลอย่างใกล้ชิด เครื่องครั้นนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีนำเอาข้อเท็จจริงไปปรับกับค่ามาตรฐาน หรือหลักกฎหมายที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๔๐)ฯ นี้ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๓ (๓) และข้อ ๑๓ (๓) (ข) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงาน ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะควบคุมกำกับดูแลโรงงานหรือแหล่งกำเนิดมลพิษที่เข้าข่ายต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่งประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับดังกล่าว ทั้งต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์อื่นๆ ภายใต้กฎกระทรวงและประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมอีกหลายฉบับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่ายังไม่มีรายงานว่าเกิดอันตรายร้ายแรงจากการได้รับพิษจากตะกั่วของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างและยังไม่มีรายงานว่ามีผู้ป่วยจากการได้รับพิษตะกั่วที่ชัดเจนนั้น เป็นกล่าวอ้างโดยไม่พิจารณาถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่บ่งชี้ถึงอันตรายร้ายแรงจากพิษตะกั่ว ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า บริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษได้รื้อถอนโรงแต่งแร่ออกไปจากพื้นที่แล้วทำให้ไม่มีแหล่งกำเนิดมลพิษอีกต่อไป ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีปราศจากความเข้าใจที่ชัดเจนต่อสาระสำคัญและเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่กำหนดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีโดยตรง

ส่วนแผนงานฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ทั้ง ๒ ระยะนั้น เห็นว่า กระบวนการในการกำหนดแผนงานเพื่อฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้นั้นเป็นไปโดยปราศจากหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและไม่มีการคำนึงถึงความรุนแรงของผลกระทบหรือความเร่งด่วนของปัญหา ไม่มีการกำหนดเป็นแผนระยะสั้นระยะยาว ทั้งยังปราศจากกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน หากแต่เป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าในแต่ละครั้งการประชุม ผลก็คือ ความเดือดร้อนของผู้ฟ้องคดีและราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างก็ยังคงดำรงอยู่ และหลังจากบริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษได้ทำการสร้างฝายหินทิ้ง จำนวน ๒ แห่งเพื่อกั้นตะกอนดินที่มีการปนเปื้อนและจัดการดูด ขุดลอกตะกอนดินในช่วงฤดูร้อนเพื่อนำไปฝังกลบ ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการควบคุมดูแล

/การดำเนินงาน...

การดำเนินงานของบริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษ รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในการดำเนินการเพื่อฟื้นฟู
ลำห้วยคลิตี้มาโดยตลอด

ส่วนกรณีที่เกิดการที่จะเกิดผลกระทบต่อพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้น กรมป่าไม้
ได้มีคำสั่งเห็นชอบแบบรายละเอียดฝ่ายหินทิ้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีเสนอและมีคำสั่งอนุญาตให้
ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าสงวนเพื่อดำเนินโครงการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ได้
ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดทำบันทึกรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขแนบท้ายหนังสืออนุญาตแล้ว
ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๔ แสดงว่า แนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้
โดยการสร้างฝายหินทิ้งและดูดตะกอนดินออกไปฝั่งกลับ ได้รับความเห็นชอบจากกรมป่าไม้
ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงว่ามีความเหมาะสมไม่กระทบระบบนิเวศจนเกินสมควร ผู้ถูกฟ้องคดี
จึงต้องปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุม ผลิต และขจัดมลพิษในลำห้วยคลิตี้ โดยการควบคุม
ตรวจสอบ เร่งรัด ให้บริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษดำเนินการตามแผนฟื้นฟูดังกล่าวในเวลาอันสมควร
หากบริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษเพิกเฉยหรือล่าช้าหรือมีปัญหาข้อขัดข้องประการอื่นใด ควรนำเสนอ
ปัญหาต่อคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งและแจ้งผู้บังคับบัญชาเพื่อให้พิจารณามีมติดำเนินการ
เพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และผู้ถูกฟ้องคดีมีอำนาจหน้าที่เข้าดำเนินการ
ฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามแผนฟื้นฟูได้เอง โดยเรียกค่าใช้จ่ายจริงที่เกิดขึ้นจากบริษัทฯ ในฐานะ
ผู้ก่อมลพิษได้ตามมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพราะเมื่อบริษัทฯ
ได้ก่อสร้างฝายหินทิ้งทั้ง ๒ แห่ง เสร็จสิ้นลง ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕
ก็ไม่ปรากฏความก้าวหน้าใด ๆ ในการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนรวมถึง
ราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างต้องการเพียงให้ลำห้วยคลิตี้กลับคืนสู่สภาพเดิมที่สามารถใช้อุปโภค
และบริโภคได้ ทั้งเป็นสิทธิของประชาชนและชุมชนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้รับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้
ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ และหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร กล่าวคือ ไม่เสนอข้อมูล
ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อประกาศให้ลำห้วยคลิตี้ซึ่งปนเปื้อนมลพิษและบริเวณรอบ
ลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ละเว้นต่อหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ภายใต้หลักเกณฑ์ กระบวนการดำเนินการ และกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน ดำเนินการ
กำจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้โดยปราศจากหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
และคุณภาพชีวิต และไม่มีกรอบเวลาที่ชัดเจน ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการติดตาม ควบคุม
เร่งรัดให้บริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษดำเนินการกำจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามแผนการฟื้นฟู

/ลำห้วยคลิตี้...

ลำห้วยคลิตี้ ทั้งในระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เข้าดำเนินการ กำจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้แทนบริษัท ผู้ก่อมลพิษ แล้วเรียกค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่จากบริษัท ผู้ก่อมลพิษตามกฎหมาย มีการระงับการดำเนินการตามแผน ฟื้นฟูโดยไม่มีเหตุผลอย่างรอบคอบ ผิดขั้นตอน และเพิกเฉยต่อมติคณะทำงาน คำสั่ง ผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงเลยในการกำหนดมาตรการอื่น ๆ ที่เหมาะสม ในการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสองคนและชาวบ้าน ในชุมชนคลิตี้ล่างที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายได้รับรองและคุ้มครองไว้

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้เก็บตัวอย่างน้ำ ดิน ตะกอนดิน ท้องน้ำ และสิ่งมีชีวิตในน้ำจากลำห้วยคลิตี้มาวิเคราะห์ปริมาณสารตะกั่วที่ปนเปื้อน อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รวม ๑๑ ครั้ง และเมื่อนำมาพิจารณาเปรียบเทียบ ผลการวิเคราะห์ค่าตะกั่วในตัวอย่งน้ำและตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้และอ่างเก็บน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ สรุปได้ว่า น้ำในลำห้วยคลิตี้มีปริมาณตะกั่วลดลงจากเดิมและอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามปกติ แต่สัตว์น้ำที่อยู่ในลำห้วยคลิตี้ยังไม่ควรนำมาบริโภค ส่วนน้ำและสัตว์น้ำในเขื่อนศรีนครินทร์สามารถนำมาบริโภคได้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดี ได้ดำเนินการจนทำให้การแพร่กระจายและการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ลดลง และสามารถควบคุมได้ในระดับหนึ่ง และไม่มีข้อมูลหรือเหตุผลใดที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดี ได้กระทำหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อกล่าวหา เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสะสม และก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศและความหลากหลายทาง ชีวภาพของลำห้วยคลิตี้ รวมทั้งเกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยที่เรื้อรังต่อเนื่องยาวนาน นับจากปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน รวมถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง อย่างไรก็ดี ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้เพิกเฉยต่อสุขภาพอนามัยของราษฎรในชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้ขอความร่วมมือไปยังกระทรวงสาธารณสุข เพื่อติดตามและตรวจสอบ สุขภาพอนามัยของราษฎรตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนประเด็นการใช้ชีวิตประจำวันของ ราษฎรไม่ได้เป็นไปตามที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสองคนกล่าวอ้าง เพราะการห้ามใช้น้ำและห้ามจับ สัตว์น้ำมาบริโภคเป็นไปเพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการได้รับสารตะกั่ว และได้มีการจัดหาแหล่งน้ำ ทดแทนและส่งเสริมการเลี้ยงปลาเพื่อเป็นแหล่งอาหารทดแทนในระดับที่น่าจะเพียงพอต่อ การงดหรือหลีกเลี่ยงการใช้ประโยชน์จากลำห้วยคลิตี้ จนกว่าจะกลับฟื้นฟูสู่สภาพและ เชื่อมั่นได้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใด ๆ และได้ประสานงานกับหน่วยงานให้การ

/สนับสนุน...

สนับสนุนการเลี้ยงปลาและอาหารโปรตีนให้แก่ราษฎร นอกจากนี้ ตัวแทนจากราษฎร ได้เรียกร้องให้บริษัท สนับสนุนเงินทุนจำนวนหนึ่งล้านบาท เพื่อใช้เป็นกองทุนด้าน สุขภาพและความเป็นอยู่ ซึ่งจากการสอบถามราษฎรในหมู่บ้านทราบว่า มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีการจัดการที่ดีโดยมีราษฎรผู้ที่ยืมเงินไปลงทุนสามารถนำเงินมาใช้คืนกองทุนได้ ภายในเวลาที่กำหนด ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน กล่าวอ้างว่า การดำเนินการ เก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการดำเนินการโดยปราศจากหลักเกณฑ์ที่มี มาตรฐานทางวิชาการ ไม่มีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดี ได้ทำการติดตามตรวจสอบและเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตามปกติปีละครั้งในฤดูแล้ง โดยจะเก็บตัวอย่างภายในช่วง ปลายปีนั้น ๆ ถึงช่วงต้นปีถัดไป เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่สภาพน้ำในธรรมชาติมีความ เสถียรจากสิ่งรบกวนภายนอกมากที่สุด เพราะไม่มีผลกระทบจากน้ำป่าที่ไหลมาจาก แหล่งน้ำอื่น ๆ ซึ่งน่าจะเป็นตัวแทนของน้ำในแหล่งน้ำที่ดีที่สุดในแต่ละปี ประกอบกับ เจ้าหน้าที่สามารถเดินทางเข้าไปในพื้นที่ได้ทุกจุดในการเก็บตัวอย่าง และสำนักจัดการ คุณภาพน้ำ มีแผนการติดตามตรวจสอบปริมาณการปนเปื้อนของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้และ เขื่อนศรีนครินทร์ อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวน่าจะสะท้อนถึงสภาพของ คุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง โดยนำผลการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำในแต่ละช่วงเวลา มาเปรียบเทียบกันได้และมีความน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่ง อันจะนำไปสู่การวางแผนเพื่อฟื้นฟู ลำห้วยคลิตี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ละเลย ต่อหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในการขจัดมลพิษและฟื้นฟู ลำห้วยคลิตี้ให้กลับคืนสู่สภาพปกติแต่อย่างใด และมีได้เพิกเฉยต่อปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้เรียกค่าเสียหายเพิ่มเติมเนื่องจากการละเมิด อันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า เกินสมควรในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นค่าเสียหายเกี่ยวกับการถูกละเมิดสิทธิ ตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ค่าใช้จ่ายในการซื้อ อาหารทดแทน ค่าเสียหายต่อสิทธิ และค่าใช้จ่ายในอนาคต นั้น มลพิษที่เกิดขึ้นใน ลำห้วยคลิตี้ไม่ได้เกิดจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีแต่อย่างใด แต่มลพิษในลำห้วยคลิตี้ดังกล่าวเกิดจากการที่โรงแต่งแร่ของบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ปล่อยน้ำเสียจากบ่อกักเก็บตะกอนหางแร่ลงสู่ลำห้วยคลิตี้ โดยโรงแต่งแร่ของบริษัทฯ ได้รับอนุญาตให้แต่งแร่บริเวณใกล้เคียงกับลำห้วยคลิตี้จาก

/กรมอุตสาหกรรม...

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กรมทรัพยากรธรณี เดิม) เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้รับเรื่องร้องเรียนจากศูนย์ศึกษาทะเลทรายและพัฒนาในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑ ได้ตรวจสอบและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในลำห้วยคลิตี้ตลอดมา จนกระทั่งกรมทรัพยากรธรณีได้ระงับการต่อไปอนุญาตการแต่งแร่และส่งให้เรือถอนโรงแต่งแร่ออกจากพื้นที่ หลังจากที่กรมทรัพยากรธรณีได้ระงับการต่อไปอนุญาตการแต่งแร่ของบริษัท เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระดับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณลำห้วยคลิตี้ โดยการเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ และสิ่งมีชีวิตในน้ำจากลำห้วยคลิตี้และอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์มาวิเคราะห์ปริมาณสารตะกั่ว เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ พบว่าปริมาณสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ มีปริมาณตะกั่วลดลงจากเดิมและอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามปกติ แต่น้ำและสัตว์น้ำที่อยู่ในลำห้วยคลิตี้ยังไม่ควรนำมาบริโภค ส่วนน้ำและสัตว์น้ำในเขื่อนศรีนครินทร์สามารถนำมาบริโภคได้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ส่งเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีไปเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ และสิ่งมีชีวิตในน้ำจากลำห้วยคลิตี้อีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๓ ถึงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ขณะนี้อยู่ระหว่างการวิเคราะห์ตัวอย่างและเมื่อได้ผลการตรวจสอบแล้วจะแจ้งให้ทราบต่อไป ส่วนค่าเสียหายดังกล่าวนั้น ขณะนี้ยังไม่มี การตรากฎหมายขึ้นเพื่อรับรองสิทธิของบุคคลในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ความไม่สามารถที่จะดำรงชีพได้อย่างปกติ และต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิต ตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไว้เป็นการเฉพาะ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงไม่ใช่ผู้เสียหายที่มีสิทธิจะฟ้องเรียกค่าเสียหาย ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการแก้ไขและฟื้นฟูปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นในลำห้วยคลิตี้มาโดยตลอด จึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ตามมาตรา ๕๖ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เมื่อยังไม่มี การตรากฎหมายรองรับสิทธิ การพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายจากผู้ถูกฟ้องคดีได้หรือไม่ ต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๓๒๐ วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดว่า สัตว์ป่า หมายถึง สัตว์ป่าทุกชนิดรวมทั้งสัตว์ในน้ำ เช่น หอย กุ้ง ปู ปลา เป็นต้น สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ในลำห้วยซึ่งเป็นแหล่งน้ำสาธารณะจึงเป็นสัตว์ป่าที่มีอิสระที่จะไปไหนมาไหน โดยไม่มีอะไรกักกัน ถือว่าเป็นสัตว์ป่าที่ไม่มีเจ้าของ เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนที่อยู่อาศัยในบริเวณ

/ลำห้วยคลิตี้...

ลำห้วยคลิตี้ยังไม่ได้เข้าถือเอาสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ จึงไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์สัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ที่มีอำนาจจะเรียกร้องค่าเสียหายได้ ทั้งการใช้ชีวิตประจำวันและค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาตินั้น เนื่องจากวิถีชีวิตของราษฎรลำห้วยคลิตี้ไม่ได้พึ่งพิงและดำรงชีพด้วยการบริโภคสัตว์น้ำแต่เพียงอย่างเดียว แต่การดำรงชีพของราษฎรย่อมต้องมีการบริโภคพืช ผัก ผลไม้ และสัตว์อื่น ผู้ถูกฟ้องคดีตระหนักถึงการใช้ชีวิตประจำวันและค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารของราษฎรเป็นอย่างดี จึงได้ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดหาแหล่งน้ำทดแทนโดยจัดระบบประปาภูเขา และส่งเสริมการเลี้ยงปลา เพื่อเป็นแหล่งอาหาร

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนทำคำชี้แจงเพิ่มเติมว่า กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า กรมอุตสาหกรรมการพื้นฐานและการเหมืองแร่เห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ศักยภาพแหล่งแร่ตะกั่ว นั้น ไม่ว่าบริเวณดังกล่าวจะเป็นพื้นที่ศักยภาพแร่หรือไม่ แต่ราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ก็ไม่เคยปรากฏว่ามีคนใดต้องล้มเจ็บและตายด้วยโรคพิษตะกั่ว และราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างก็พึ่งพิงลำห้วยคลิตี้มาโดยตลอด จนมาเกิดเหตุที่บริษัทฯ ผู้ก่อมลพิษปล่อยตะกอนดินและน้ำขุ่นข้นที่มีสารตะกั่วปนเปื้อนจากบ่อกักเก็บตะกอนลงสู่ลำห้วยคลิตี้ซึ่งสื่อมวลชนได้เผยแพร่ข่าวดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดียกขึ้นมากเพื่อเบี่ยงเบนประเด็นและปฏิเสธความรับผิดชอบ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเห็นว่า วิถีชีวิตของราษฎรกะเหรี่ยง ดำรงชีพด้วยการทำการเกษตรเพื่อยังชีพโดยการปลูกข้าวไร่และพืชผัก และน้ำที่ใช้สำหรับการอุปโภค บริโภค เลี้ยงสัตว์ หรือเพาะปลูก รวมถึงการจับสัตว์น้ำเพื่อยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นกุ้ง ปู ปลา ล้วนพึ่งพิงจากลำห้วยคลิตี้เป็นหลัก ลำห้วยคลิตี้จึงเป็นแหล่งน้ำและแหล่งอาหารที่สำคัญของทุกสิ่งมีชีวิตในชุมชน ซึ่งแม้จะมีความจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการตักน้ำจากลำห้วยตามการห้ามของกระทรวงสาธารณสุขก็ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะทำได้ เนื่องจากน้ำจากลำห้วยคลิตี้ซึ่งไหลผ่านตลอดชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง เป็นแหล่งน้ำเดียวในยามที่ต้องเดินทางไปไร่ซึ่งอยู่ห่างไกลจากบ้านพัก ส่วนกรณีแหล่งน้ำทดแทนและการส่งเสริมเลี้ยงปลาเพื่อเป็นแหล่งอาหารทดแทน นั้น ระบบประปาภูเขาที่ยังไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้านและจำกัดอยู่เพียงบริเวณบ้านอยู่อาศัย และบ่อเลี้ยงปลาที่กว้างประมาณ ๒ x ๓ เมตร ซึ่งมีอยู่ไม่กี่จุด และเลี้ยงปลาไม่ได้ผล อีกทั้ง หน่วยงานที่รับผิดชอบก็ไม่ได้เข้าไปเพื่อติดตามผล นับตั้งแต่ช่วงประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ขณะนี้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายขึ้นเพื่อรับรองสิทธิของบุคคลในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

/และผู้ฟ้องคดี...

และผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่ใช่ผู้เสียหายที่จะมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหาย นั้น แม้ปัจจุบัน
 จะยังไม่มีกฎหมายอนุวัติการตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๕๔๐ เพื่อกำหนดรายละเอียดในการบังคับใช้สิทธิดังกล่าวไว้ก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว
 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยคุ้มครองและรับรองสิทธิของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ
 และชุมชนในการได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ
 เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้ปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นหลักประกันสำคัญสำหรับ
 คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนไว้อย่างชัดเจน โดยไม่มีบทเฉพาะกาล ยกเว้นมิให้นำ
 บทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาบังคับใช้แต่อย่างใด ซึ่งมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว
 ได้กำหนดหลักความผูกพันโดยตรงของสิทธิและเสรีภาพต่อองค์กรรัฐไว้ว่า สิทธิและ
 เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ชัดเจน โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
 ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ
 โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง
 นอกจากนี้ มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่
 รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือ
 ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ดังนั้น ถึงแม้ในขณะนี้ยังไม่มีกรออกกฎหมายระดับ
 พระราชบัญญัติเพื่อรองรับการใช้สิทธิดังกล่าว ก็ไม่อาจตีความไปในทางที่จะทำให้สิทธิ
 และการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้นสิ้นผลได้ตามนัยมาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ของ
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยการปฏิบัติ
 หน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามที่
 กฎหมายกำหนด จนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและครอบครัวตลอดจนชุมชน
 บ้านคลิตี้ล่าง ขาดโอกาสในการใช้น้ำจากลำห้วยคลิตี้เพื่อการอุปโภค เลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก
 รวมถึงการขาดโอกาสในการจับสัตว์น้ำและใช้น้ำจากลำห้วยเพื่อการบริโภค ซึ่งเป็นวิถีชีวิต
 ดั้งเดิมแต่ครั้งบรรพชนในการพึ่งพิงธรรมชาติของชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ถือเป็นการละเมิดสิทธิ
 การดำรงชีพในสิ่งแวดล้อมที่ดีของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนตามที่มาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้รับรองและคุ้มครองไว้ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน
 จึงเป็นผู้เสียหายที่สามารถยกบทบัญญัติ มาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังกล่าวเพื่อใช้สิทธิทางศาลฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ ตลอดจนมีสิทธิ
 ที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย
 ตามนัยมาตรา ๕๖ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

/ได้เช่นเดียวกัน...

ได้เช่นเดียวกัน นอกจากนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมิได้ฟ้องเรียกเอากรรมสิทธิ์ของสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ แต่ฟ้องเรียกค่าเสียหายเนื่องจากขาดสิทธิที่จะเข้าถือเอาหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงมีอำนาจฟ้องในกรณีดังกล่าวได้

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนทำคำชี้แจงเพิ่มเติมและยื่นรายงานผลการศึกษา ประสพการณ์และตัวอย่างการฟื้นฟูลำน้ำสาธารณะในต่างประเทศ รวมถึงข้อเสนอแนะ ต่อแนวทางการฟื้นฟูลำน้ำสาธารณะกรณีลำห้วยคลิตี้ ภายใต้หัวข้อ “ข้อเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้” ที่ดำเนินการโดยนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยรังสิต และมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ต่อศาลและชี้แจงเพิ่มเติมว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่าง มีภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้นกว่าในอดีตก่อให้เกิดภาระหนี้สินจากการกู้ยืมจากกองทุนต่าง ๆ หลายแห่ง ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทที่ได้รับบริจาคมาจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งชาวบ้านเรียกว่ากองทุนเงินล้าน แหล่งเงินกู้นอกกระบบ ทั้งในและนอกชุมชน โดยในส่วนของกองทุนหมู่บ้านที่ได้มาจากเงินบริจาคช่วยเหลือของบริษัทฯ นั้น ชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่างมีการดำเนินการ ดังนี้ ตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ เงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นกองทุนช่วยเหลือด้านอาชีพ และอีก ๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นกองทุนช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล ซึ่งมีกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการ โดยชาวบ้านในชุมชนคลิตี้ล่างเป็นผู้เลือกกรรมการเงินกองทุนขึ้นโดยที่ประชุมของหมู่บ้าน ซึ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การกู้ยืมเงินกองทุนช่วยเหลือด้านอาชีพไว้ว่า ครอบครัวหนึ่งจะสามารถกู้ยืมเงินได้ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาทต่อปี เพื่อให้เงินกองทุนนี้สามารถเฉลี่ยให้ผู้ที่มีความต้องการกู้ยืมในชุมชนได้กู้ยืมกันอย่างทั่วถึง ชาวบ้านได้กู้ยืมเงินกองทุนนี้เพื่อประกอบอาชีพใช้ซื้อกับข้าว ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยมีเหตุประการหนึ่งมาจากชาวบ้านไม่สามารถพึ่งพาใช้ประโยชน์และจับสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้เหมือนเช่นในอดีต ชาวบ้านต้องซื้อกับข้าวจากรถกับข้าวที่เข้ามาขายในหมู่บ้าน และจากร้านค้าในหมู่บ้านอันเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยไม่มีทางเลือก การกู้ยืมเงินจะกำหนดให้ทำสัญญาเงินกู้ โดยมีประธานกองทุนหมู่บ้าน คือ ผู้ฟ้องคดีที่ ๕ เป็นตัวแทนลงลายมือชื่อเป็นผู้ให้กู้ยืม โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ผู้ฟ้องคดีที่ ๕ ผู้ฟ้องคดีที่ ๘ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๐ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๑ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๒ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๔

/ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๕...

ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๕ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๙ ผู้ฟ้องคดีที่ ๒๐ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒๑ ได้มีการทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุนด้วยตนเอง ส่วนผู้ฟ้องคดีที่ ๖ ผู้ฟ้องคดีที่ ๗ ผู้ฟ้องคดีที่ ๙ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๓ และผู้ฟ้องคดีที่ ๒๒ ปรารถนาเป็นผู้ทำสัญญากู้ยืมเงิน และผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ฟ้องคดีที่ ๔ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๖ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๗ และผู้ฟ้องคดีที่ ๑๘ มิได้กู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกองทุนดังกล่าวมีเงินกองทุนจำกัดเพียง ๕๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบประชากรในชุมชนคลิตี้ล่างที่ปัจจุบันมีอยู่ ๕๐ กว่าครัวเรือน โดยกู้เงินจากแหล่งเงินทุนอื่นๆ เช่น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ชาวบ้านเรียกว่ากองทุนเงินล้าน) แหล่งเงินกู้นอกกระบวนการเพื่อใช้จ่าย เป็นต้น

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่หลักในการตรวจสอบและบังคับการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการควบคุมมลพิษ โดยเริ่มตั้งแต่มีหน้าที่จัดทำแผน ประสานการปฏิบัติตามแผน และติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ตลอดจนแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษที่มีผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำ แก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ เนื่องจากการจัดการสารอันตรายและกากของเสียที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนประสานการกำหนดเขตมลพิษ และมีอำนาจหน้าที่แก้ไขปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ตลอดจนดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่อ้างว่าขณะมีการปนเปื้อนของสารตะกั่วเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีหน้าที่จึงไม่อาจรับฟังได้

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทราบว่ามีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ และได้เข้าตรวจสอบครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และตรวจสอบเรื่อยมารวม ๖ ครั้ง โดยเก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดินท้องน้ำ ตลอดลำห้วย เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร มาวิเคราะห์การปนเปื้อนของสารตะกั่ว ผลการตรวจสอบพบว่า ในบริเวณใต้โรงแต่งแร่ลงไป มีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำและตะกอนดินท้องน้ำในปริมาณที่สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด ผลการตรวจวิเคราะห์การปนเปื้อนในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จากตัวอย่างน้ำบริเวณใต้โรงแต่งแร่ แม้ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่า ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งไม่เกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งอาจจะสามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้แต่ก็ต้องผ่านการกรองหรือทำให้ตกตะกอนเสียก่อน เพราะอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ ในขณะที่เดียวกันปริมาณตะกั่วที่ปนเปื้อนในสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ไม่ว่าจะเป็นปลา หอย กุ้ง และปู อยู่ในช่วง ๑.๖๕ - ๑๖๔ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ยังคงสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอาหารที่มีการปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๙๘

/(พ.ศ. ๒๕๒๙)...

(พ.ศ. ๒๕๒๙) ที่กำหนดไว้ให้มีตะกั่วปนเปื้อนได้ไม่เกิน ๑.๐ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งจะเป็นอันตรายหากนำมาบริโภค ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว มีการจัดการประชุมหรือกับผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และได้กำชับให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งมีการติดตามผลการวิเคราะห์ตัวอย่างตะกั่วคอนเดนมาโดยตลอด และได้ประสานกรมอนามัยตรวจสอบสุขภาพประชาชนเป็นระยะ ๆ กรณีจึงฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ในการประสานงานและดำเนินการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ อย่างไรก็ตาม หลังจากบริษัทฯ ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารตะกั่วในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ แม้จะมีการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังการปนเปื้อนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ปริมาณสารตะกั่วในตะกั่วคอนเดนน้ำก็ยังมีการปนเปื้อนของสารตะกั่วสูง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรณีจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควร

ส่วนเรื่องการประกาศให้พื้นที่ใดเป็นเขตควบคุมมลพิษเป็นอำนาจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีก็มีหน้าที่เสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษเพียงแต่เสนอแนวทางการฟื้นฟูของบริษัทฯ และการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบ ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๔๑ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีติดตามและรายงานผลให้ทราบต่อไป ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้เสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อประกาศให้บริเวณลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘ และมีมติว่ายังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตควบคุมมลพิษ กรณีจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวแต่อย่างใด

เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่เคยดำเนินการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมแทนบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด เนื่องจากแหล่งมลพิษเกิดขึ้นจากการกระทำของบริษัทฯ บริษัทฯ เป็นผู้ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูทั้งหมด อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการขุดลอกตะกั่วคอนเดน ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างเขื่อนหินทิ้ง ค่ารักษาพยาบาล ตลอดจนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษ

/จากบริษัท...

จากบริษัท จึงมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนดแต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ดี นับแต่มีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้เข้าสำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน และตะกอนดินท้องน้ำมาตรวจสอบจนถึงปัจจุบันพบว่าระยะแรกมีการปนเปื้อนของสารตะกั่วสูงเกินมาตรฐาน เมื่อมีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ ผลการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างมีแนวโน้มดีขึ้น โดยนับตั้งแต่เกิดเหตุจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด แม้ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีชี้แจงต่อศาลว่าอยู่ในระหว่างดำเนินการประเมินค่าเสียหายก็ตาม แต่ก็เป็นกรดำเนินการหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล กรณีจึงฟังว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ในการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ

การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมีคำขอให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเนื่องจากมีการค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ในอัตราเดือนละ ๗๐๐ บาทต่อราย นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันยื่นฟ้องคดีเพิ่มเติม เป็นเวลา ๒๒ เดือน รายละเอียด ๑๕,๔๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี รายละเอียด ๒,๑๑๗ บาท รวมรายละเอียด ๑๗,๕๑๗ บาท รวมทั้งสิ้น ๓๘๕,๓๗๔ บาท นั้น แม้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจะไม่ได้แสดงพยานหลักฐานให้ชัดแจ้งว่าได้ใช้จ่ายไปอย่างไร เป็นจำนวนเท่าใด แต่เมื่อข้อเท็จจริงฟังยู่ติว่าการปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ สัตว์น้ำ และพืชผัก ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขปิดป้ายงดบริโภคน้ำในลำห้วยคลิตี้ชั่วคราว ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องซื้อน้ำดื่ม เนื้อ ปลา รวมถึงอาหารโปรตีนทดแทนมาบริโภค โดยความเสียหายดังกล่าวเป็นความเสียหายที่ศาลอาจคำนวณและกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ได้ จึงกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้กึ่งหนึ่ง เป็นเดือนละ ๓๕๐ บาทต่อเดือนต่อราย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ วันยื่นคำฟ้องเพิ่มเติม รวม ๒๒ เดือน เป็นเงินรายละเอียด ๗,๗๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นเงินรายละเอียด ๑,๐๕๘ บาท รวมเป็นค่าเสียหายแต่ละรายเป็นเงิน ๘,๗๕๘ บาท รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๑๙๒,๖๗๖ บาท

ส่วนความเสียหายต่อสิทธิในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ นั้น สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบกับมาตรา ๖ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา

/คุณภาพ...

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และสิทธิดังกล่าวก็เป็นสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิที่จะอยู่อาศัย ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ทั้งเป็นผู้ทรงสิทธิที่จะสงวนรักษา ควบคุมคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ใช้ประโยชน์สิ่งแวดล้อม เพื่อความสุขสบายของตนเองได้ เมื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ถูกคุกคาม เนื่องจากมลพิษก็สามารถที่จะบังคับการตามวัตถุประสงค์แห่งสิทธิได้ โดยไม่จำเป็นต้อง คำนึงว่าได้เกิดความเสียหายหรือภัยอันตรายขึ้นกับชีวิต ทรัพย์สิน และสุขภาพอนามัยของ ผู้คนมากนักน้อยเพียงใด และในการที่ศาลจะกำหนดค่าเสียหายนั้น ศาลย่อมจะวินิจฉัยตามควร แก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ซึ่งเทียบเคียงจากหลักที่กำหนดในมาตรา ๔๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนั้น ค่าสินไหมทดแทนจะต้องชดใช้ตาม ความเสียหายที่แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้กลับคืนสู่สถานะเดิม เสมือนไม่มีการกระทำละเมิด และ ต้องไม่ซ้ำซ้อนกับความเสียหายในประเภทเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การกำหนดค่าสินไหมทดแทน ในกรณีที่เป็นความเสียหายที่ไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ โดยสภาพทำให้การกำหนด ค่าสินไหมทดแทนไม่อาจกำหนดได้แน่นอน ต้องอาศัยหลักทั่วไป โดยพิจารณาจาก พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด รวมทั้งยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น ฐานะบุคคล ครอบครัว อาชีพ เป็นต้น เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่สามารถใช้น้ำในการ ดำรงชีวิตได้ตามปกติ เนื่องจากมีการปนเปื้อนของสารตะกั่วทำให้เกิดความยุ่งยากในการ ดำรงชีวิต และความเดือดร้อนดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ แม้ว่าจะมีการจัดทำระบบประปาภูเขา ก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการบรรเทาความเดือดร้อนในระดับหนึ่งเท่านั้น ส่วนสัตว์น้ำ ยังไม่สามารถนำมาบริโภคได้ ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเรียกร้องค่าเสียหายจาก การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในอัตราเดือนละ ๑,๐๐๐ บาทต่อรายนับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันยื่นคำฟ้องเพิ่มเติมเป็นเงินรายละ ๒๒,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยรายละ ๓,๐๒๕ บาท รวมเป็นค่าเสียหายแต่ละรายเป็นเงิน ๒๕,๐๒๕ บาท รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๕๕๐,๕๕๐ บาท จึงเป็นค่าเสียหายที่เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีเจตนารมณ์ที่จะ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและ ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยในส่วนของขยายสิทธิเสรีภาพ และส่วนร่วมของพลเมืองนั้น ได้เพิ่มสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและจัดการคุณภาพ

/สิ่งแวดล้อม...

สิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕๖ นอกจากนี้ยังเพิ่มสิทธิของบุคคลที่จะร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสิทธิฟ้องหน่วยงานให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕๖ เพื่อเพิ่มบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรัฐมีหน้าที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดการะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามนัยมาตรา ๗๙ ขณะเดียวกัน รัฐก็ต้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิที่จะ “บำรุงรักษา” และ “ได้รับประโยชน์” จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ คุ้มครอง “ส่งเสริม” และ “รักษา” คุณภาพสิ่งแวดล้อมอันสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และความหลากหลายทางชีวภาพ หากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพิกเฉยหรือไม่ยอมใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้รับรองสิทธิของบุคคลที่จะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างกระตือรือร้นในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕๖ วรรคสาม เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการประสานงานและดำเนินการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่างและผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นบุคคลซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชนในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงเป็นผู้มีสิทธิที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ถูกฟ้องคดีได้ การที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของบุคคลในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเพียงการกำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดการได้ประโยชน์เท่านั้น ไม่อาจจะแปลความได้ว่าผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายแต่อย่างใด ส่วนกรณีค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอ้างว่าได้รับความเสียหายต่อสิทธิในอนาคต นั้น เมื่อสถานการณ์

/การปนเปื้อน...

การปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำเริ่มที่จะเจือจางลง ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนสามารถใช้ น้ำจาก ลำห้วยได้เพียงบางส่วน ทั้งยังเป็นค่าเสียหายที่ยังไม่แน่ชัด ศาลจึงไม่อาจคำนวณและ กำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ได้ จึงพิพากษาว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่กรณี ไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด และปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วล่าช้า เกินสมควร และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน แต่ละรายเป็นเงิน ๓๓,๗๘๓ บาท รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๗๔๓,๒๒๖ บาท ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วัน ที่คดีถึงที่สุด ค่าธรรมเนียมศาลให้คืนแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนตามส่วนแห่งการชนะคดี

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอุทธรณ์คำพิพากษาคความว่า โดยเหตุที่ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับเรื่องร้องทุกข์จากศูนย์ศึกษาทะเลทรายและพัฒนา ในการตรวจสอบมลพิษ ในลำห้วยคลิตี้จากการตรวจสอบ พบว่า ลำห้วยคลิตี้มีการปนเปื้อนสารตะกั่วในน้ำ ตะกอนดิน และสัตว์น้ำในปริมาณสูงเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กฎหมายกำหนด ผู้ถูกฟ้องคดีได้เรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหามาตรการแก้ไขปัญหการปนเปื้อน สารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ และได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นหลายชุด ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ถูกฟ้องคดี หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมปรึกษาหารือแนวทางในการฟื้นฟู ลำห้วยคลิตี้ โดยคณะทำงานดังกล่าวได้มีมติกำหนดแผนงานฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ระยะที่ ๑ คือ การขุดลอกตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ ช่วง ๒.๕ กิโลเมตรแรกไปฝังกลบ และแผนงาน ฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ระยะที่ ๒ ก่อสร้างฝายหินทิ้งหรือเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวรในบริเวณ เคซี ๔ และ เคซี ๔/๑ เพื่อดักตะกอนที่มีการปนเปื้อนสารตะกั่วให้ตกค้างอยู่บริเวณด้านหน้าฝาย และจัดการขุดหรือขุดลอกตะกอนดังกล่าวไปฝังกลบให้ปลอดภัยตามหลักวิชาการ โดยกำหนดให้ บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นผู้ดำเนินการภายใต้การควบคุม ตรวจสอบของผู้ถูกฟ้องคดีและคณะทำงานดังกล่าว รวมทั้งยังได้มีมติให้มีการประสานงานกับ กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่เพื่อคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการก่อสร้างเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร เพิ่มเติม นอกจากนี้ตามมติที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ได้มอบหมายให้ผู้ถูกฟ้องคดี กรมป่าไม้ และกรมทรัพยากรธรณีดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการสร้างเขื่อน ดักตะกอนกึ่งถาวร และให้กรมป่าไม้สนับสนุนและอนุญาตการใช้พื้นที่จัดการตะกอนดิน ที่ปนเปื้อนสารตะกั่วอันเป็นการรับรองยืนยันแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น

/ผู้ถูกฟ้องคดี...

ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องรื้อถอนทุกซ์โดยการประสานงานและดำเนินการเพื่อฟื้นฟู ระบุเหตุที่อาจเป็นอันตรายจากการปนเปื้อนสารตะกั่วซึ่งเป็นมลพิษในลำห้วยคลิตี้และมีหน้าที่ในการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการสร้างเขื่อนดักตะกอนกั้นถาวรและขุดตะกอนนำไปฝังกลบตามที่ได้รับมอบหมายจากมติที่ประชุมอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ (๔) และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑ (๑๑) นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดียังมีหน้าที่ต้องควบคุมตรวจสอบให้บริษัท ดำเนินการกำจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามแผนงานฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่ได้กำหนดไว้ โดยหากบริษัท เพิกเฉยหรือดำเนินการล่าช้า ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ในการดำเนินการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้แทนบริษัท และเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวจากบริษัท ตามมาตรา ๙๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ได้บัญญัติรับรองไว้ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการดำเนินการตามแผนงานฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ระยะที่ ๒ เมื่อบริษัท ได้ก่อสร้างเขื่อนดักตะกอนกั้นถาวรบริเวณใต้โรงแต่งแร่ลงมาเป็นระยะทาง ๔.๕ กิโลเมตร (เศษ ๔) จำนวน ๒ แห่ง แล้วเสร็จในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ บริษัท มิได้ดำเนินการในการสูบน้ำตะกอนบริเวณหน้าเขื่อนดักตะกอนกั้นถาวรเพื่อนำไปฝังกลบตามแผนงานซึ่งกำหนดไว้อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมติดตาม เร่งรัด บริษัท ให้ปฏิบัติตามแผนงานฟื้นฟูดังกล่าว กล่าวคือ นับแต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำหนังสือฉบับล่าสุด ที่ ๐๓๐๗/๐๙๖๘ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึงบริษัท ทวงถามความคืบหน้าในการดำเนินงาน ผู้ถูกฟ้องคดีก็มิได้ควบคุม เร่งรัด ให้บริษัท ปฏิบัติตามแผนงานดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ทั้งๆ ที่ ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้มีหนังสือแจ้งระงับการดำเนินการตามแผนงาน ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ได้ดำเนินการกำกับให้บริษัท ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมิได้ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามแผนงาน อีกทั้งไม่ได้เรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษจากบริษัท ตามมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๕ ปี รวมทั้งมิได้กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วตามอำนาจหน้าที่ อันเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ได้มีการหารืออย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จนสรุปได้ว่า ไม่ควรดำเนินการสูบน้ำหรือขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้

/เนื่องจาก...

เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจาย
 ในน้ำส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมมากกว่าการปล่อยไว้ตามธรรมชาติ จึงรับ
 การดำเนินการตามแผนงานชุดหลุมและสูบตะกอนดินหน้าเขื่อนดักตะกอนกั้นถาวรเพื่อ
 การฝังกลบไว้ชั่วคราว โดยหากผลการตรวจสอบเฝ้าระวังระดับการปนเปื้อนสารตะกั่ว
 บริเวณลำห้วยคลิตี้อยู่ในระดับสูงเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้จะพิจารณากำหนดแนวทาง
 การดำเนินการและมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมต่อไป รวมทั้งปัจจุบันยังไม่มีเทคโนโลยีวิธีการ
 ฟื้นฟูตะกอนดินท้องน้ำที่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วไปในน้ำ ผู้ฟ้องคดี
 ทั้งยี่สิบสองคนเห็นว่าข้อกล่าวอ้างดังกล่าว เป็นการกล่าวอ้างเหตุผลไว้อย่างเลื่อนลอย ไม่มี
 การศึกษาความถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการว่าการปล่อยตะกอนดินที่ปนเปื้อน
 สารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ไว้ตามธรรมชาติเป็นมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมกว่าแผนงานปฏิบัติ
 เดิมที่ผ่านความเห็นชอบตามมติของคณะทำงานฯ และมติรัฐมนตรีฯ ๔ กระทรวงแต่อย่างใด
 นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าได้จัดประชุมหรือแนวทางการจัดการตะกอนดิน
 ในห้วยคลิตี้เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยเชิญคณาจารย์จากสถาบันการศึกษามาให้
 ข้อเสนอแนะ ซึ่งที่ประชุมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรปล่อยให้ธรรมชาติฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้
 ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุมนั้น ไม่ชัดเจนว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านใด และความเห็นใน
 ที่ประชุมนั้นเป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้นที่ได้ผ่านการศึกษา วิจัยเก็บข้อมูล เฉพาะกรณี
 ปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วและการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ในทางวิชาการอันจะถือได้ว่า
 เป็นความเห็นทางวิชาการที่มีเหตุผลและมีข้อสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องเหมาะสม
 เพียงพอที่จะรองรับแผนการจัดการจุด หรือขุดลอกตะกอนดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่วบริเวณ
 ด้านหน้าฝายหินทิ้งไปฝังกลบ ตามแผนงานเดิมเช่นเดียวกัน การจัดการประชุมดังกล่าว
 จึงเป็นเพียงการอ้างอิงความเห็นเบื้องต้นของนักวิชาการเพื่อสนับสนุนข้ออ้างของ
 ผู้ถูกฟ้องคดีเท่านั้น แต่ปรากฏผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องที่ผู้ฟ้องคดี
 ทั้งยี่สิบสองคนได้นำเสนอนั้น เป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีระบุว่า
 ตามค่ามาตรฐานของ US.EPA (US.Environment Protection Agency) ปริมาณตะกั่วที่
 ถือว่าอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่สัมผัสได้ และจะต้องมีการ
 ดำเนินการป้องกันและแก้ไขการปนเปื้อน คือ ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม และมีความเห็นจาก
 การศึกษาว่าต้องมีการดำเนินการขจัดมลพิษตะกั่วออกจากลำห้วย โดยเสนอให้
 ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินโครงการวิจัย เพื่อหาวิธีการกำจัดตะกั่วที่ปนเปื้อนออกจากตะกอนดินท้องน้ำ เช่น
 นายศศิน เฉลิมลาภ ผู้เชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยา เสนอว่า ปริมาณตะกั่วหน้าเขื่อนดักตะกอนกั้นถาวร

/ในทางวิชาการ...

ในทางวิชาการถือได้ว่ามีอันตราย แม้จะก่อนหน้านี้อาจเกิดการทับถมแต่เมื่อถูกรบกวน ออกซิเจนจะทำปฏิกิริยาให้ตะกั่วละลายออกมา การดูดตะกอนตะกั่วสามารถดำเนินการไป พร้อมกับการประกาศคำเตือนมิให้บริโภคน้ำและสัตว์น้ำโดยเด็ดขาด รวมทั้งกำหนดให้มี มาตรการป้องกันการฟุ้งกระจายโดยใช้เทคนิคการดูดทรายและใช้ม่านดักตะกอนล้อมรอบ บริเวณ นายเกิดพงษ์ แววพิลา นักศึกษาด้านวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต เสนอแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ในปฏิญญาพนัธ์ หัวข้อ "การศึกษา แนวทางการจัดการตะกอนที่ปนเปื้อนตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ จ.กาญจนบุรี" โดยให้ทำการปรับปรุง ซ่อมแซมเขื่อนดักตะกอนฯ ให้มีประสิทธิภาพและทำการขุดลอกตะกอนโดยใช้ปั๊มดูด ตะกอน เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายของตะกอน บริเวณหน้าเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร ทั้ง ๒ จุด ต่อกเตอร์ อาภา หวังเกียรติ อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้เสนอ ตัวอย่างประสบการณ์การดำเนินการจัดการตะกอนดินที่ปนเปื้อนมลพิษในต่างประเทศ ๕ กรณี นอกจากนี้ยังได้เสนอมาตรการในการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ตามรายงานการศึกษาเบื้องต้นใน การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ จังหวัดกาญจนบุรี ว่า หากไม่ขุดลอกตะกอนที่มีการปนเปื้อนตะกั่วออก ตะกอนดังกล่าวสามารถปลดปล่อยตะกั่วได้ตามการฟุ้งกระจายตามธรรมชาติและการสะสม ในห่วงโซ่อาหาร ตลอดจนการศึกษาที่ผ่านมาล้วนพบว่าปริมาณตะกั่วในตะกอนลำน้ำ มีค่าสูงกว่า ๕๓๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำของปริมาณตะกั่วที่ต้องมีการฟื้นฟู ตะกอนตามบทที่ ๑๗๓ - ๒๐๔ ของ Washington Administration Code (WAC) จึงมีความ จำเป็นต้องมีการขุดลอกตะกอนดินที่มีการปนเปื้อนตะกั่วออกจากลำห้วยคลิตี้ โดยเสนอให้ ขุดลอกเฉพาะบริเวณหน้าเขื่อนที่ดักตะกอนถาวรทั้ง ๒ แห่งและบริเวณบ้านคลิตี้ล่าง โดยใช้ เทคนิคเรือดูดทรายขนาดเล็กดูดตะกอนดินท้องน้ำทุกปีๆ ละครั้ง โดยมีการจัดทำม่านดัก ตะกอนควบคุมการฟุ้งกระจายและแจ้งเตือนผู้ใช้ประโยชน์หยุดใช้ประโยชน์จากลำห้วย ไว้ก่อน จากผลการศึกษาทั้งหมดดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่า การปนเปื้อนของตะกั่วในตะกอนดิน ในลำห้วยคลิตี้ตั้งแต่จุด เคซี ๗ ได้โรงแต่งแร่ ๑ กิโลเมตร ถึงจุด เคซี ๘ ได้โรงแต่งแร่ ๔ กิโลเมตร ที่มีปริมาณมากตั้งแต่ ๒,๙๔๘ ถึง ๑๓๓,๐๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ตามรายงาน การติดตามสอบและเฝ้าระวังการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้และอ่างเก็บน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปริมาณที่สูงเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่อาจเป็น อันตรายต่อประชาชนที่สัมผัส และต้องมีการดำเนินการฟื้นฟูตะกอนของ US.EPA และ การฟื้นฟูขุดลอกลำน้ำสาธารณะมิได้เป็นวิทยาการใหม่แต่อย่างใด โดยมีตัวอย่าง ประสบการณ์การฟื้นฟูในต่างประเทศและมีข้อเสนอทางวิชาการในการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้

ที่ชัดเจน...

ที่ชัดเจนหลายประการ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีสามารถที่จะดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการดูแล
ตะกอนดินหน้าเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร นำไปฝังกลบตามแผนงานโดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ในการ
จัดทำแผนดักตะกอนหรือมาตรการอื่นใดเพื่อป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมใน
ระหว่างการดำเนินการเพื่อจัดการมลพิษตะกั่วเป็นอันตรายออกจากลำห้วยคลิตี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดี
ระงับการดำเนินการตามแผนการขุดหลุมและขุดตะกอนหน้าเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร
เพื่อการฝังกลบและเลือกใช้มาตรการให้ธรรมชาติฟื้นฟูโดยให้ตะกอนดินทับถมตะกั่ว
ตามธรรมชาตินั้น มาตรการดังกล่าวกลับไม่ปรากฏข้อมูลแผนงานที่ชัดเจนว่าต้องใช้ระยะ
เวลานานเพียงใดลำห้วยคลิตี้จึงจะกลับคืนสู่สภาพปกติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตและทำให้ปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ที่มี
ผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิตของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชุมชนคลิตี้ล่างยังดำรงอยู่
อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และไม่อาจคาดหมายได้ว่าการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้โดยมาตรการ
ดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผล โดยในการเปลี่ยนแปลงแนวทางการฟื้นฟูของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว
มิได้มีการเรียกประชุมคณะทำงานฯ เพื่อแก้ไขปัญหามาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จนถึงปัจจุบัน
และมิได้ชี้แจงแสดงเหตุผล หรือรับฟังความคิดเห็นจากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและราษฎรชุมชน
บ้านคลิตี้ล่าง ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชุมชน
บ้านคลิตี้ล่างอย่างรุนแรง การระงับการดำเนินการตามแผนงานฯ และละเลยเพิกเฉยต่อแผนการฟื้นฟู
ตามมติคณะทำงานฯ มติรัฐมนตรีฯ ๔ กระทรวง ตามอำนาจหน้าที่และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดี
ทั้งยี่สิบสองคนได้รับทราบข้อมูลและแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจแล้ว ยังเป็นการกำหนด
มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ที่ไม่เหมาะสม ขาดเหตุผล
ทางวิชาการที่รอบคอบเพียงพอ และเป็นมาตรการที่สร้างภาระให้เกิดกับประชาชนจนเกินสมควร
ตามหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ของการกระทำทางปกครอง
อันถือได้ว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่
กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

ในส่วนของการติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังการปนเปื้อนของผู้ถูกฟ้องคดีนั้น
เห็นว่า การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกฟ้องคดี หมายถึง
ขั้นตอนและกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล รวมถึงผลวิเคราะห์จากห้องปฏิบัติการ
ซึ่งหมายถึงข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึง
แนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ที่เหมาะสมต่อไป รวมถึงสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดถึงผลการ
ดำเนินงานเพื่อการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ว่า มีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

/ดังนั้น...

ดังนั้น การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่ชัดเจนว่า ในแต่ละปีจะมีการเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมกี่ครั้ง ดำเนินการในช่วงเวลาใด ซึ่งโดยหลักการแล้ว การได้มาซึ่งข้อมูลจะต้องเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมในทุกจุด ภายใต้หลักเกณฑ์และกรอบเวลาที่แน่นอน ครอบคลุมทุกสภาวะของระบบนิเวศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลาที่ใกล้เคียงสภาพเป็นจริงมากที่สุด และสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงได้ จากข้อเท็จจริงการติดตามเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการเก็บตัวอย่าง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ๔ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ๒ ครั้ง และในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ๑ ครั้ง ส่วนการติดตามเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีได้รายงานรายละเอียดผลการตรวจวัดปริมาณตะกั่วในน้ำและตะกอนท้องน้ำ ๓ ครั้ง ยกเว้นปริมาณตะกั่วในสัตว์น้ำ ไม่มีการเก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์ ส่วนปี พ.ศ. ๒๕๔๙ และปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีรายงานรายละเอียดเฉพาะผลการตรวจวัดปริมาณตะกั่วละลายน้ำ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ๓ ครั้ง และ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ๓ ครั้ง โดยมีได้มีรายละเอียดเฉพาะผลการตรวจวัดปริมาณตะกั่วละลายน้ำ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ๓ ครั้ง และ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ๓ ครั้ง โดยมีได้มีรายละเอียดการตรวจวัดปริมาณตะกั่วทั้งหมดในตะกอนดินท้องน้ำ และไม่ปรากฏว่ามีการตรวจวัดปริมาณตะกั่วในสัตว์น้ำอีกเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ นับแต่มีการสร้างฝายหินทั้งดักตะกอนตะกั่ว ๒ แห่ง แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นเวลา ๒ ปี ผู้ถูกฟ้องคดีได้ละเลยการติดตามมาเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินการเพียง ๑ ครั้ง เท่านั้น จนกระทั่งมีการยื่นฟ้องคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงเริ่มเข้าดำเนินการตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๓ ครั้ง ต่อปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยชี้แจงแต่ผลการตรวจวัดปริมาณตะกั่วละลายน้ำ ไม่เกินค่ามาตรฐานนั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการแสดงรายละเอียดผลการตรวจวัดปริมาณตะกั่วทั้งหมดในน้ำ ในตะกอนดินท้องน้ำ และในสัตว์น้ำ ซึ่งยังมีปริมาณที่สูง เป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งผลการตรวจวัดคุณภาพทั้งหมดในช่วงเวลาปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ขาดความครบถ้วนของตัวอย่างที่เก็บ ขาดความสม่ำเสมอในแง่ของจุดเก็บตัวอย่างและช่วงเวลาในการเก็บตัวอย่าง ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการเหล่านี้ ย่อมส่งผลต่อข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถสะท้อนถึงสภาพปัญหามลพิษ คุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ได้อย่างแท้จริง

/หรือไม่สามารถ...

หรือไม่สามารถนำไปสู่ฐานข้อมูลที่ต้องชัดเจนแม่นยำต่อการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูหรือแก้ไขปัญหามลพิษในลำห้วยคลิตี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีเพียงแต่ตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งมิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการ โดยมีได้ดำเนินการขุดลอกหรือสูบน้ำตอนดินหน้าฝายหินทั้งทั้ง ๒ แห่ง ไปฝังกลบตามหลักวิชาการ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงละเลยต่อหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ถือได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ควบคุม ติดตาม เฝ้าระวังให้บริษัท ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟู ในการขุดลอกหน้าเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร นำไปฝังกลบตามหลักวิชาการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และเมื่อบริษัท เพิกเฉยหรือล่าช้าในการดำเนินการตามแผนงาน ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้เข้าดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามแผนงานฯ และได้เรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษจากบริษัทฯ ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาถึง ๕ ปี รวมทั้งมิได้กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ให้มีความปลอดภัย โดยเร็วตามอำนาจหน้าที่ การติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้มิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการ การระงับแผนการฟื้นฟูและใช้มาตรการให้ธรรมชาติฟื้นฟูการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ขาดเหตุผลข้อสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์ ในทางวิชาการที่รอบคอบเพียงพอ สร้างภาระให้เกิดกับประชาชนจนเกินสมควร การละเลยเพิกเฉยของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว นอกจากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายล่าช้าจนเกินสมควรแล้วยังเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติอีกด้วย

ในส่วนของการเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษ แม้ว่าบริษัท จะเป็นผู้ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูบางส่วน เช่น ค่าใช้จ่ายในการขุดลอกตะกอนดิน การก่อสร้างฝายหินทั้ง แต่ไม่รวมถึงค่ารักษาพยาบาลชาวบ้านคลิตี้ล่างที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพจากสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายที่รัฐต้องเสียไป รวมทั้งบริษัท มิได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านให้กับชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่าง โดยเพียงแต่บริจาคเงินช่วยเหลือจำนวน ๑ ล้านบาทเท่านั้น ชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่างจึงนำเงินดังกล่าวมาจัดตั้งเป็นกองทุนหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือด้านอาชีพและค่ารักษาพยาบาลอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของชุมชน นอกจากนี้ บริษัท ผู้ก่อมลพิษได้ทำการก่อสร้างฝายหินทั้งจำนวน ๒ แห่ง เพื่อดักตะกอนที่มีการปนเปื้อนแล้วเสร็จตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่กลับเพิกเฉยไม่ดำเนินการขุดลอกดินที่ปนเปื้อนตะกั่วที่หน้าฝายหินทั้งทั้ง ๒ แห่ง ไปฝังกลบตามแผนงานที่บริษัทฯ นำเสนอ และผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ผู้ถูกฟ้องคดีแต่งตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา

/การปนเปื้อน...

การปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้แล้วนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จะต้องประเมินค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมตามแผนงาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าเสียหายที่สามารถประเมินได้ และเป็นค่าใช้จ่ายที่ทางราชการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจริงในการขจัดมลพิษเพื่อเข้าดำเนินการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ และสามารถเรียกร้องให้บริษัทรับผิดชอบได้ตามกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าดำเนินการแทนบริษัทผู้ก่อมลพิษก่อนแล้วจึงเรียกค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้คืนจากบริษัท อันเป็นการดำเนินการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพราะมีฉะนั้นแล้วอาจเป็นช่องทางให้หน่วยงานของรัฐ หลบเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการบังคับให้บริษัท ดำเนินการหรือการดำเนินการฟื้นฟูการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อมแทนบริษัท และเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษจากบริษัท ผู้ก่อมลพิษ อันเป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายล่าช้าเกินสมควร ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการเผื่อระวังการปนเปื้อนสารตะกั่วเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการขจัดมลพิษตะกั่วที่ปนเปื้อนในลำห้วยคลิตี้และฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลโดยตรงในการแก้ไขปัญหาจากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายมลพิษของบริษัท ถือได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการเรียกค่าใช้จ่ายในการเผื่อระวังการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้จากบริษัท ผู้ก่อมลพิษตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการประเมินและเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษตะกั่วและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ตามแผนงาน และมีได้เรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเผื่อระวังการปนเปื้อนสารตะกั่วที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องเสียไปจากบริษัท จึงถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด

ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสองคนเห็นด้วยกับคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีในส่วนที่เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่กรณีไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด และปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วล่าช้าเกินสมควร โดยตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ควรพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้โดยจัดให้มีแผนการดำเนินงานภายใต้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน และ

/ดำเนินการ...

ดำเนินการเรียกค่าเสียหายจากบริษัทฯ รวมทั้งชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน อันเป็นการเสนอให้มีคำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่และชดใช้ค่าเสียหายตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ การที่ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่าผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นบุคคลซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมด้วยรัฐและชุมชนในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ถูกฟ้องคดี และพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายจากการละเมิดสิทธิตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งการกำหนดค่าเสียหายจากการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องมีการค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้กับผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอันเป็นการวางหลักในการคุ้มครองสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิในการดำรงชีพในสิ่งแวดล้อมที่ดีตามรัฐธรรมนูญ แต่เนื่องจากคดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร โดยผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้และเรียกค่าเสียหายในการขจัดมลพิษที่รัฐต้องเสียไป รวมทั้งค่าเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ก่อมลพิษ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งคดีที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นตัวเงินตามคำพิพากษา จึงเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นเพียงบางส่วนเพราะการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในการอุปโภคบริโภคสัตว์น้ำที่มีการปนเปื้อนตะกั่วสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอาหารที่มีการปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๙๘ (พ.ศ. ๒๕๒๙) เป็นอันตรายต่อการบริโภค และปริมาณสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำก็ยังมี การปนเปื้อนของสารตะกั่วสูง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามที่ศาลปกครองชั้นต้นได้วินิจฉัยไว้ นั้นเป็นผลกระทบจากมลพิษในสิ่งแวดล้อมที่ยังดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน หากผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

/ในการ...

ในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมตามกฎหมาย เพิกเฉยในการจัดทำแผนการดำเนินงานที่มีเหตุผลและข้อสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องเหมาะสมภายใต้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพชีวิตของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชุมชนคลิตี้ล่าง และต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษากำหนดคำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการขจัดและฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ โดยมีแผนงานระยะเวลาที่ชัดเจนตลอดจนกำหนดคำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการเรียกค่าเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติจากบริษัท ผู้ก่อมลพิษ นอกจากจะเป็นการเยียวยาความเสียหายให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอย่างเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังเป็นการควบคุมตรวจสอบให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติให้บรรลุผลโดยเร็วต่อเหตุการณ์อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและประโยชน์สาธารณะตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายได้รับรองและคุ้มครองไว้ ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นมิได้กำหนดคำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ รวมทั้งมิได้กำหนดคำบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นคำพิพากษาที่มีได้กำหนดคำบังคับให้ครบถ้วนตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน

ในส่วนของค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาตินั้น แม้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจะไม่ได้แสดงพยานหลักฐานให้ชัดเจนว่าได้ใช้จ่ายไปอย่างไร เป็นจำนวนเท่าใด แต่เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในอัตราเดือนละ ๗๐๐ บาท ต่อรายนั้น เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องแบกรับและจ่ายไปจริง เพื่อซื้ออาหารจากพ่อค้าที่เข้ามาขายในหมู่บ้าน ในราคาตามท้องตลาดทั่วไป เนื่องจากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่มีแหล่งอาหารอื่นอีกแล้ว นอกจากสัตว์น้ำซึ่งยังคงมีป้ายประกาศห้ามบริโภคอยู่จนปัจจุบัน อีกทั้งเมื่อพิจารณาแยกค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารเป็นรายวันแล้ว เห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายส่วนนี้เป็นเงินจำนวนไม่มาก คือ ประมาณวันละ ๒๕ บาท หรือเพียงมีอยู่ประมาณ ๔ บาท ซึ่งผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้คำนวณจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมาจริงของครอบครัว ผู้ฟ้องคดี

/ทั้งยี่สิบสองคน...

ทั้งยี่สิบสองคนขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้
 ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นจำนวน ๗๐๐ บาท
 ต่อเดือนต่อคน นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเป็นเวลา ๒๒ เดือน
 รวมเป็นเงิน ๑๕,๔๐๐ บาท ต่อคนและดอกเบี้ยของเงินต้นดังกล่าวนับถึงวันฟ้องเพิ่มเติม
 เป็นเงิน ๒,๑๑๗ บาทต่อคน ในส่วนดอกเบี้ยในอนาคตของเงินค่าเสียหายที่ต้องแบกรับ
 ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ตามธรรมชาตินั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า
 ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรตั้งแต่
 เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ เป็นเหตุให้มีการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ต่อเนื่อง
 ตลอดมา จึงเป็นเดือนที่มีการกระทำละเมิด ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ย
 ในอนาคตของเงินต้นจำนวน ๑๕,๔๐๐ บาท ได้จนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะชำระเสร็จสิ้น
 การที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่กำหนดดอกเบี้ยในอนาคตส่วนนี้ให้จึงเป็นการตัดสิทธิผู้ฟ้องคดี
 ทั้งยี่สิบสองคนที่จะได้รับดอกเบี้ยตามหลักกฎหมายอันเป็นสิทธิที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน
 ควรจะได้รับ ประกอบกับความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับก็เป็นความเสียหาย
 ที่ศาลสามารถกำหนดให้ได้ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดตามมาตรา ๔๓๘
 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษากลับหรือ
 แก้คำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น โดยพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายที่ต้อง
 แบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารประเภทโปรตีนทดแทนอาหารตามธรรมชาติให้กับ
 ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจากที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดให้รายละ ๓๕๐ บาท ต่อเดือนต่อคน
 รวม ๒๒ เดือน เป็นเงิน ๗๐๐ บาท ต่อเดือนต่อคนรวม ๒๒ เดือน รวมเป็นค่าเสียหาย
 รายละ ๑๕,๔๐๐ บาท และจากเดิมที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษากำหนดดอกเบี้ยร้อยละ
 ๗.๕ ต่อปี ของเงินต้น ๗,๗๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๐๕๘ บาท เป็นพิพากษากำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดี
 ชำระดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของเงินต้น ๑๕,๔๐๐ บาท ให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน จำนวน
 ๒๒ เดือน เป็นเงินรายละ ๒,๑๑๗ บาท รวมค่าเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ทั้งสิ้น
 รายละ ๑๗,๕๑๗ บาท รวมเป็นค่าเสียหายจากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน คิดเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน
 ๘๓๕,๘๒๔ บาท และดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของเงินต้น ๑๕,๔๐๐ บาท นับแต่วันถัด
 จากวันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าจะชำระเสร็จ

ในส่วนความเสียหายต่อสิทธิในการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินั้น ผู้ฟ้องคดี
 ทั้งยี่สิบสองคนมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวซึ่งจะเป็นการวางหลัก
 ในการคุ้มครองสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิในการดำรงชีพ

ในสิ่งแวดล้อม...

ในสิ่งแวดล้อมที่ดีตามรัฐธรรมนูญ เพราะจะเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เป็นธรรม นอกจากนี้ การที่ศาลปกครองชั้นต้นมิได้กำหนดค่าบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระดอกเบี้ย ในอนาคตให้ตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดี ละเลยต่อหน้าที่เป็นเหตุให้มีการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถือได้ว่าการกระทำละเมิดเกิดขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่นั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน จึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอนาคตของเงินต้นจำนวน ๒๒,๐๐๐ บาท จนกว่าผู้ถูกฟ้องคดี จะชำระเสร็จสิ้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นไม่กำหนดดอกเบี้ยในอนาคตส่วนนี้ให้จึงเป็น การตัดสินใจผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนที่จะได้รับดอกเบี้ยตามหลักกฎหมายตามที่กล่าวมา อันเป็นสิทธิที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนควรจะได้รับ

ส่วนของประเด็นค่าเสียหายต่อสิทธิในอนาคตนั้น ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า สถานการณ์การปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำเริ่มที่จะเจือจางลงผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนสามารถใช้ น้ำจากลำห้วยได้เพียงบางส่วน ทั้งยังเป็นค่าเสียหายที่ยังไม่แน่ชัด ศาลจึงไม่อาจคำนวณและ กำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ได้ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเห็นว่าผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ลำห้วยคลิตี้ และระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ยังคงตกอยู่ในอันตรายจากการ ปนเปื้อนของมลพิษหรือสารตะกั่วที่ปนเปื้อนอยู่ในน้ำ ตะกอนดิน สัตว์น้ำสิ่งมีชีวิตใน ลำห้วยคลิตี้ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. น้ำในลำห้วยคลิตี้ยังคงไม่เหมาะสำหรับการบริโภค ข้อมูลของผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ ได้แสดงถึงปริมาณตะกั่วทั้งหมด (Total Lead) ที่ปนเปื้อน บริเวณห้วยคลิตี้ (มิลลิกรัมต่อลิตร) ยังคงสูงเกินค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) กำหนดไว้ที่ ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร โดยมีค่าสูงเกินค่ามาตรฐานเกือบทุกจุดเก็บตัวอย่าง คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ จุด เคซี ๒ เคซี ๓ เคซี ๔/๑ เคซี ๕ เคซี ๖ เคซี ๗ และเคซี ๘ นอกจากนี้ การที่ ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างข้อมูลการปนเปื้อนของตะกั่วที่ละลายในน้ำได้ (Dissolved Lead) ไม่เกิน ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำดื่มในภาชนะที่ปิดสนิทตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๓๔) นั้น ในทางวิชาการแล้ว การพิจารณาถึงความปลอดภัยของน้ำสำหรับอุปโภค และบริโภคจำเป็นต้องพิจารณาถึงค่ามาตรฐานอื่นประกอบด้วย ได้แก่ ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ ในแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งตามประกาศของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๓๗) กำหนดว่า ปริมาณการปนเปื้อนของตะกั่วที่สามารถยอมรับได้นั้นต้องไม่เกิน ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร และหากพิจารณาจากข้อมูลการเก็บและวิเคราะห์ตัวอย่างปริมาณ

/ตะกั่วทั้งหมด...

ตะกั่วทั้งหมด (Total Lead) บริเวณลำห้วยคลิตี้แล้ว จะเห็นได้ว่าน้ำในลำห้วยคลิตี้ยังคงไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภคในชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป เนื่องจากมีปริมาณการปนเปื้อนตะกั่วเกินค่ามาตรฐาน ณ จุดเก็บตัวอย่าง ๖ จุด จากทั้งหมด ๙ จุด คือ ๐.๐๕๑ มก./ล. ในจุด เคซี ๔ ๐.๑๑๓ มก./ล. ในจุดเคซี ๔/๑ ๐.๑๔ มก./ล. ในจุดเคซี ๕ ๐.๑๒๑ มก./ล. ในจุด เคซี ๖ ๐.๑๒ มก./ล. ในจุด เคซี ๖ เคซี ๗ และ ๐.๑๑๕ มก./ล. ในจุด เคซี ๘ ในช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๘ และสูงเกินค่ามาตรฐานที่ยอมรับได้ ๓ จุด จากที่มีการเก็บตัวอย่าง ๔ จุด (ผู้ถูกฟ้องคดีเก็บตัวอย่างไม่ครบทั้ง ๙ จุด ที่สำคัญไม่มีการเก็บตัวอย่างในบริเวณฝายหินทั้งแห่งที่ ๒) คือ ๐.๒๘๗ มก./ล. ในจุด เคซี ๒ ๐.๑ มก./ล. ในจุด เคซี ๔ และ ๐.๒๑๘ มก./ล. ในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

๒. ปริมาณตะกั่วในตะกอนดินในลำห้วยคลิตี้ ยังคงมีสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานสากล เนื่องจากหน่วยงานของผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ดำเนินการกำหนดให้มีค่ามาตรฐานปริมาณตะกั่วในตะกอนดิน ทำให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้ถูกฟ้องคดีต้องนำมาตรฐานสากลมาเทียบเคียง โดยค่าเกณฑ์ขั้นต่ำของปริมาณตะกั่วที่ต้องมีการดำเนินการฟื้นฟูของ Washington Administration Code (WAC) อยู่ที่ ๕๓๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม รวมถึงค่ามาตรฐานขององค์กรพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของสหรัฐ หรือ US. Environment Protection Agency ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีก็ยอมรับและนำมาใช้อ้างอิงเช่นนั้น ระบุว่าปริมาณตะกั่วที่ถือว่าอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่สัมผัสได้และจะต้องมีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการปนเปื้อน คือ ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ดังนั้น ข้อมูลการปนเปื้อนของตะกั่วในตะกอนท้องน้ำล่าสุด จึงมีเพียงข้อมูลการวิเคราะห์ตัวอย่างในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นั้น ยังคงชี้ให้เห็นว่าปริมาณตะกั่วที่ปนเปื้อนในตะกอนท้องน้ำมีค่าสูงเกินค่ามาตรฐานแห่ง WAC และ US.EPA ในทุกจุดเก็บตัวอย่างนับจากจุดใต้โรงแต่งแร่ลงไป คือ เคซี ๒ ถึง เคซี ๘ มีเพียงจุดเดียวเท่านั้นที่มีค่าการปนเปื้อนต่ำกว่า ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม คือ จุดเหนือโรงแต่งแร่ และปรากฏตามรายงานความก้าวหน้าการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ โดยผู้ถูกฟ้องคดียอมรับว่า “ปริมาณตะกั่วในน้ำยังคงสูงและค่อนข้างคงที่เมื่อเปรียบเทียบกับผลการตรวจวัดที่ผ่านมา” ซึ่งการไม่ดำเนินการขุดลอกตะกอนที่สารตะกั่วปนเปื้อนออกไปจากลำห้วย ตะกอนดังกล่าวก็จะอยู่ในสภาพแหล่งกำเนิดทุติยภูมิ (secondary source) ที่อาจเกิดการปลดปล่อยตะกั่วได้ตามสภาพการฟุ้งกระจาย และการสะสมในห่วงโซ่อาหารต่อไปอย่างไม่จบสิ้น ปริมาณตะกั่วในตะกอนดินที่ยังคงมีปริมาณสูงนี้ มีผลรุนแรงโดยตรงต่อระบบห่วงโซ่อาหารในลำห้วยคลิตี้ กล่าวคือ สัตว์น้ำเล็กๆ ซึ่งกินแพลงตอนในตะกอนดิน

/เป็นอาหาร...

เป็นอาหาร จะมีสารตะกั่วสะสมอยู่ในตัว เมื่อกุ้ง ปู หรือปลาமாகินเป็นอาหาร สารตะกั่วก็จะสะสมอยู่ในกุ้ง ปูหรือปลาดังกล่าว และหากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือสมาชิกชุมชนบ้านคลิตี้ล่างจับสัตว์น้ำดังกล่าวมาบริโภค สารตะกั่วซึ่งสะสมกันมาตามห่วงโซ่ของอาหารก็จะไปสะสมอยู่ในร่างกายของผู้ที่บริโภคเข้าไป และป้ายเตือนห้ามจับสัตว์น้ำมาบริโภค รวมถึงป้ายประกาศเตือนห้ามดื่มในลำห้วยของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ก็ยังคงติดอยู่ภายในชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง

๓. สัตว์น้ำในลำห้วย ไม่สามารถบริโภคได้ ขณะที่มาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนที่ยอมรับได้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๘๘ (พ.ศ. ๒๕๓๙) คือ ๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และค่ามาตรฐานที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้คือ น้อยกว่า ๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม นั้น ปรากฏว่า ค่าปนเปื้อนของตะกั่วในสัตว์น้ำที่ถูกฟ้องคดีเก็บตัวอย่างนับจากปี พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เคยเก็บตัวอย่างสัตว์น้ำให้ครบถ้วนทุกจุดเก็บตัวอย่าง และบางจุดเก็บตัวอย่างที่ถูกฟ้องคดีดำเนินการเก็บตัวอย่างในบางปี ก็พบว่าสัตว์น้ำทุกตัวอย่างไม่ว่าจะเป็นหอย ปลา กุ้ง ปู ล้วนมีตะกั่วปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐาน โดยครั้งสุดท้ายที่ถูกฟ้องคดีรายงานผลการตรวจสอบการปนเปื้อนสารตะกั่วในสัตว์น้ำในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ยืนยันเช่นเดียวกันว่าสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้มีปริมาณการปนเปื้อนของตะกั่วในระดับสูงเกินค่ามาตรฐานอาหารตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว จึงไม่ควรนำสัตว์น้ำทุกชนิดมาบริโภค

๔. ในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก ข้อมูลการวิเคราะห์การปนเปื้อนของตะกั่วทั้งหมดในน้ำทุกตัวอย่าง ยังคงสูงเกินค่ามาตรฐานตามกฎหมายไทย ค่ามาตรฐานตามมาตรฐานสากล ย่อมส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ชาวบ้านคลิตี้ล่างและระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ยังคงตกอยู่ในความอันตราย มีความเสี่ยงจากการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้สูงกว่าช่วงเวลาอื่นของปี แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะอ้างว่าเป็นปกติของฤดูที่กระแสน้ำหลากจะก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วในลำห้วยสูงกว่าช่วงเวลาอื่นของปี แต่จากข้อเท็จจริงดังกล่าว แสดงว่าผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ลำห้วยคลิตี้และระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ยังคงตกอยู่ในอันตรายจากการปนเปื้อนของมลพิษหรือสารตะกั่วที่ปนเปื้อนอยู่ในน้ำ ตะกอนดิน สัตว์น้ำสิ่งมีชีวิตในลำห้วยคลิตี้ ยังคงถูกละเมิดสิทธิอย่างต่อเนื่อง ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เห็นว่า ความเสียหายอันเกิดจากการต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารและน้ำและค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน

/ไม่สามารถ...

ไม่สามารถที่จะดำรงชีพได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการละเมิดของ ผู้ถูกฟ้องคดี การที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับค่าเสียหายในอนาคตที่ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้เรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้เงินจำนวน ๑,๗๐๐ บาท ต่อเดือนต่อราย นับแต่วันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าดำเนินการกำจัดมลพิษปนเปื้อนสารตะกั่ว และฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้และสภาพนิเวศบริเวณดังกล่าวให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไปตาม หลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นค่าเสียหายที่คิดจากฐานค่าเสียหายที่ต้อง แบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารเพิ่มเติมและค่าเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิตาม มาตรา ๔๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหาย ส่วนนี้ได้ตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

หลักการเยียวยาความเสียหายทางละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายความว่า ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้กระทำละเมิดมีหน้าที่ต้องเยียวยา ให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนกลับไปสู่สถานะเดิมหรือใกล้เคียงเดิมที่สุด การที่ศาลปกครองชั้นต้น มีคำพิพากษาว่า สถานการณ์การปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำเริ่มที่จะเจือจางลง ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนสามารถใช้น้ำจากลำห้วยได้เพียงบางส่วน ทั้งยังเป็นค่าเสียหาย ที่ไม่แน่ชัด ศาลจึงไม่อาจคำนวณและกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ได้นั้น ทำให้ผู้ฟ้องคดี ทั้งยี่สิบสองคนไม่ได้รับการเยียวยาให้กลับสู่สถานะเดิม เนื่องจากน้ำในลำห้วยคลิตี้เริ่มจะ เจือจางแต่การปนเปื้อนสารตะกั่วยังดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมทั้งในลำห้วย ตะกอนดิน และสัตว์น้ำ ยังคงมีการปนเปื้อนสารตะกั่วที่เกินมาตรฐาน สาธารณสุขจังหวัดยังมีป้ายห้ามชาวบ้าน จับสัตว์น้ำอยู่ หมายความว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องซื้ออาหารโปรตีนบริโภคน ต้องแบกรับ ค่าใช้จ่ายส่วนนี้เพิ่มขึ้น ยังไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตที่พึงพิงธรรมชาติดั้งเดิม สิทธิตาม มาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังคงถูกละเมิดต่อไป จนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะดำเนินการแก้ไขปัญหการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ จนกลับคืนสู่สถานะเดิม ซึ่งค่าเสียหายส่วนนี้เป็นค่าเสียหายซึ่งศาลปกครองชั้นต้นได้วินิจฉัย ไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นหน้าที่ที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจาก ละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดี โดยกำหนดค่าเสียหายให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน นับแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงวันฟ้องเพิ่มเติมไปแล้วในคำพิพากษาอันอาจถือได้ว่า ค่าเสียหายดังกล่าวมีความชัดเจนตามคำพิพากษา เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่

/กฎหมายกำหนด...

กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรในการขจัดมลพิษ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ให้กลับสู่สภาพเดิม ความเสียหายต่อผู้ฟ้องคดี ทั้งยี่สิบสองคนจึงยังคงดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องชดใช้ เยียวยาความเสียหายให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนทราบเท่าที่ยังไม่เข้าดำเนินการฟื้นฟู ลำห้วยคลิตี้ให้กลับเป็นมีสภาพดังเดิม อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้ถูกฟ้องคดีรีบเร่ง ดำเนินการแก้ไขปัญหาในการเข้าฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ให้กลับมีสภาพดังเดิม อันจะเป็น การแก้ไขเยียวยาการกระทำละเมิดได้อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม ขอให้ศาลปกครองสูงสุด มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าดำเนินการขจัดมลพิษและฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยจัดให้มี แผนการดำเนินการภายใต้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ลำห้วยคลิตี้และสภาพนิเวศ บริเวณดังกล่าวกลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนด

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขจัดมลพิษและฟื้นฟู ลำห้วยคลิตี้ จากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ก่อมลพิษ

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติตามมูลค่า ของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหายหรือเสียหายจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ก่อมลพิษ

๔. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดมาตรการอื่นๆ ในการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของ สารตะกั่วบริเวณลำห้วยคลิตี้และการฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณดังกล่าว โดยคำนึงถึงการ ค้ำครองสิทธิการมีส่วนร่วมของราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่างในการจัดการและใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๕. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร ประเภทโปรตีนทดแทนอาหารที่มีอยู่เดิมตามธรรมชาติ ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเพิ่มเติม อีกรายละ ๘,๗๕๔ บาท รวมกับที่ศาลปกครองชั้นต้นได้กำหนดไว้แล้วจำนวน ๘,๗๕๘ บาท เป็นเงินที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้ให้กับผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน รายละ ๑๗,๕๑๒ บาท พร้อมด้วย ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากเงินต้น ๑๕,๕๐๐ บาท นับแต่วันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่า จะชำระเสร็จสิ้น

๖. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระดอกเบี้ยของค่าเสียหายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เพิ่มเติมอีกในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากเงินต้น ๒๒,๐๐๐ บาท

/นับแต่วันฟ้อง...

นับแต่วันฟ้องเพิ่มเติมจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น รวมทั้งที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดให้ ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติรายละเอียด ๒๕,๐๒๕ บาท เป็นเงิน ที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้ให้กับผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เป็นเงินรายละเอียด ๒๕,๐๒๕ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี จากเงินต้น ๒๒,๐๐๐ บาท นับแต่วันที่ฟ้องเพิ่มเติม จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น

๗. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่าย ในการซื้ออาหารและน้ำและค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิในการได้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน แต่ละรายในอัตราเดือนละ ๑,๗๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเพิ่มเติมเป็นต้นไป จนกว่า ผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าดำเนินการกำจัดมลพิษการปนเปื้อนสารตะกั่วและฟีนฟูล่าห้วยคลิตี้และ สภาพนิเวศบริเวณดังกล่าวให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน คุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตตามที่กฎหมายกำหนดตามฟ้อง

๘. คืบค่าฤชาธรรมเนียมทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามส่วนของการชนะคดี ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนด้วย

ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษา ความว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ปฏิบัติหน้าที่ ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควรแต่อย่างใด เนื่องจากหลักวิชาการทางด้านสิ่งแวดล้อมการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมสามารถกระทำได้หลายแนวทาง เช่น การให้แหล่งกำเนิดมลพิษหยุดการปล่อย ระบายหรือแพร่กระจายของสารปนเปื้อนออกสู่สิ่งแวดล้อม การนำสารที่ปนเปื้อนออกไปจาก สิ่งแวดล้อมที่ต้องการฟื้นฟู การปล่อยให้สารที่ปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นแต่ทำให้เกิด ผลกระทบน้อยที่สุด (กรณีสารปนเปื้อนเป็นกรดหรือด่างก็อาจใช้วิธีทำให้เป็นกลาง) การปล่อยให้สารที่ปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น และปล่อยให้กระบวนการธรรมชาติฟื้นฟู ตัวเอง เป็นต้น ซึ่งความเหมาะสมของแนวทางที่จะนำมาใช้ในการฟื้นฟูหรือระงับการ ปนเปื้อนของสารตะกั่วขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมที่จะต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป แบ่งได้เป็น ๗ กรณี ดังต่อไปนี้

๑. กรณีฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับหนังสือของ ศูนย์ศึกษากระเหรี่ยงและพัฒนา ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑ ก็ได้จัดการแก้ไขปัญห และ ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้อย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง โดยส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบแก้ไข ปัญหาการปนเปื้อนของสารตะกั่วที่ลำห้วยคลิตี้ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑

/หลังจาก...

หลังจากทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ (จังหวัดกาญจนบุรี) กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กรมทรัพยากรธรณี (เดิม)) ได้ดำเนินการสั่งให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด หยุดประกอบกิจการโรงแต่งแร่ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการฟื้นฟูด้วยการหยุดปล่อยระบายสารตะกั่วจากแหล่งกำเนิดมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้สั่งให้บริษัทฯ ชำระค่าเปรียบเทียบปรับตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ ดินตะกอนท้องน้ำ และสัตว์น้ำ วิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร จำนวน ๔ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ เพื่อให้ทราบสภาพและแนวโน้มของปัญหาที่ชัดเจน รวมถึงปัจจัยแวดล้อม นอกจากนี้ขั้นตอนการตรวจสอบนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และครบถ้วนอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดว่าควรใช้แนวทางใดในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อน และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีการจัดประชุมหารือ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ ร่วมกับ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย และบริษัทฯ ที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการขุดลอกดินตะกอนที่ปนเปื้อนสารตะกั่วในปริมาณสูงออกไปกำจัด โดยให้สำรวจและศึกษาการปนเปื้อนก่อนดำเนินการ แต่เนื่องจากการฟื้นฟูการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ เป็นกรณีแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงได้ว่าจ้างที่ปรึกษาต่างประเทศให้คำปรึกษา และต้องวางแผนการดำเนินงานให้รัดกุม

๒. การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำมาวิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๐ ถึงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ และครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๑ ถึงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุม ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๒ ที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ เร่งจัดทำผลการศึกษารวบรวม และแผนปฏิบัติการฟื้นฟู ให้ผู้ถูกฟ้องคดีประสานเรื่องขออนุญาตดำเนินการฟื้นฟูต่อกรมป่าไม้ และแต่งตั้งคณะทำงานช่วยเหลือระดับการสะสมของตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ที่เหมาะสมที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชุมครั้งที่ ๓

/เมื่อวันที่ ๖...

เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ที่ประชุมที่มิตไ้บริษัทฯ ลงมือขุดลอกตะกอนดินในจุดเคซี ๒ และเคซี ๓ ก่อน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบในขณะขุดลอก รวมทั้งเชิญผู้แทนจากกรมป่าไม้ และกรมทรัพยากรธรณีเข้าตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์การขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชุมครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ เร่งศึกษาความเป็นไปได้ในการขุดหลุมฝังกลบ พร้อมทั้งจัดทำแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมเสนอต่อที่ประชุมต่อไปนี้ เนื่องจากการดำเนินงานบริษัทฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงได้มีคำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๒๖๙/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๒ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาการสะสมของตะกั่วในสิ่งแวดล้อมบริเวณเหมืองแร่คลิตี้ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยให้มีหน้าที่สำคัญในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูของบริษัทฯ ร่วมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการสะสมของตะกั่วบริเวณเหมืองแร่คลิตี้ คณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนกรมป่าไม้ กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔ ศูนย์ศึกษาการะเหวี่ยงและพัฒนา สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และผู้ถูกฟ้องคดี โดยคณะทำงานฯ เข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๒ ที่ประชุมมีมติว่า การขุดลอกตะกอนดินควรทำในบริเวณที่ไม่มีต้นไม้นาน้ำแน่น ให้ทำเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร เห็นชอบกับแผนงานตามที่บริษัทฯ ได้เสนอ โดยกำหนดการดำเนินงานออกเป็น ๒ ระยะคือ ระยะแรก ขุดเอาดินตะกอนที่ปนเปื้อนสารตะกั่วในปริมาณสูงนำไปฝังกลบที่บ่อกักเก็บหางแร่และขุดหลุมฝังกลบ ๓ แห่ง สำหรับฝังตะกอน ระยะที่สอง ทำเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร จำนวน ๒ แห่ง บริเวณจุดเคซี ๔ และเคซี ๔/๑ ดักตะกอนดินที่ตกค้างไปฝังกลบต่อไป และให้คณะทำงานเข้าตรวจสอบพื้นที่ก่อนที่จะอนุญาตให้ดำเนินการต่อไป คณะทำงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตบ้านโป่งและป่าไม้ทองผาภูมิได้ลงสำรวจและตรวจสอบพื้นที่ที่จะทำเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร ระหว่างวันที่ ๒๑ ถึงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ และเสนอให้บริษัทฯ จัดทำแผนที่เพิ่มเติมในส่วนของการขอใช้พื้นที่ทำเขื่อน และหลุมฝังกลบดินตะกอนที่จะขุดลอกจากบริเวณหน้าเขื่อน

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ ได้ขุดลอกตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ช่วง ๒.๕ กิโลเมตรแรก จากจุดเริ่มต้นของการปนเปื้อนมาฝังกลบ แต่จากการวิเคราะห์การปนเปื้อนของสารตะกั่วในตัวอย่างสิ่งแวดล้อมภายหลังการขุดลอกตะกอนดินริมฝั่งลำห้วยคลิตี้ ปรากฏว่ามีแนวโน้มการเคลื่อนย้ายและแพร่กระจายของสารตะกั่วลงไปสู่ท้ายน้ำมากขึ้น จึงได้หารือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้รับ

/การแนะนำ...

การแนะนำไม่ให้ขุดลอกตะกอนดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารตะกั่ว และให้เร่งดำเนินการก่อสร้างฝายหินทิ้งเพื่อตัดตะกอนที่มีสารตะกั่วปนเปื้อนบริเวณใต้โรงแต่งแร่คลิตี้ลงมาเป็นระยะทาง ๔.๕ กิโลเมตรและระยะทาง ๘ กิโลเมตร หรือเศษ ๔ และเศษ ๔/๑ ตามลำดับ

๓. การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ ดินตะกอนท้องน้ำและสัตว์น้ำ มาวิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร จำนวน ๑ ครั้ง ครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒ ถึงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ ดำเนินการแก้ไขการไหลลงฝายกลับไปตามที่เคยเสนอต่อที่ประชุมแล้วนำเสนอต่อที่ประชุมในคราวต่อไป และได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๓ ที่ประชุมมีมติให้ศึกษาแหล่งกำเนิดของการปนเปื้อนสารตะกั่วให้ชัดเจนว่าเกิดจากโรงแต่งแร่หรือธรรมชาติ และควรมีการตรวจสอบการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น คุณภาพน้ำ สุขภาพอนามัย การรั่วซึมของหลุมกลับฝายและการสร้างเขื่อนตัดตะกอนกึ่งถาวรหลังจากนั้นได้มีคำสั่งที่ ๑๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะทำงานชุดใหญ่เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานภายในของผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อดำเนินงานฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม คณะทำงานฯ ได้จัดประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๓ ที่ประชุมมีมติให้บริษัทฯ ขุดลอกตะกอนดินไปฝังกลบและปรับปรุงแก้ไขหลุมฝังกลบตะกอนดินที่มีอยู่เดิม เสนอแผนงานสร้างเขื่อนตัดตะกอนกึ่งถาวร (Rock Check Dam) ในบริเวณหรือเศษ ๔ และเศษ ๔/๑ ซึ่งเป็นกระบวนการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ในขั้นต่อไป และจัดตั้งเงินกองทุนช่วยเหลือประชาชนหมู่บ้านคลิตี้ล่าง

๔. การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำมาวิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๘ เมื่อวันที่ ๑๖ ถึงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ครั้งที่ ๙ เมื่อวันที่ ๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ และครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๖ จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เชิญคณะทำงานฯ เข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ มติที่ประชุมเห็นชอบกับแบบรายละเอียดในการก่อสร้างเขื่อนตัดตะกอนกึ่งถาวร เรงวัดให้บริษัทฯ ดำเนินการ

/ก่อสร้างก่อน...

ก่อสร้างก่อนจะเข้าสู่ฤดูฝน และหาพื้นที่สำหรับฝังกลบตะกอนดินให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการ
 ติดป้ายประกาศเตือนการใช้ประโยชน์จากลำห้วยคลิตี้โดยประสานกับศูนย์ศึกษาการเหวี่ยง
 และพัฒนา และให้กรมทรัพยากรธรณี กรมป่าไม้ และบริษัทฯ ร่วมกันขนย้ายกองสินแร่
 ตะกั่วออกนอกพื้นที่ ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่าง
 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข
 กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนจากการปนเปื้อน
 สารตะกั่วบริเวณลำห้วยคลิตี้ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ประชุมมีมติให้กรมทรัพยากรธรณี
 สั่งให้โรงแต่งแร่หยุดดำเนินการ และยกเลิกใบอนุญาต/ประทานบัตร และรื้อถอนเครื่องจักร
 อุปกรณ์ออกนอกพื้นที่โดยเร็ว ให้ขนย้ายแร่ดิบออกจากพื้นที่ ให้บริษัทฯ เป็นผู้รับผิดชอบ
 ค่าใช้จ่ายสร้างเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวร ให้กระทรวงสาธารณสุขทำการสำรวจและเฝ้าระวัง
 สุขภาพของราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เฝ้าระวังระดับสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมและแหล่งอาหาร
 ซึ่งหลังจากได้ประชุมวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนแล้ว บริษัทฯ ได้ดำเนินการ
 ก่อสร้างเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวรเมื่อเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

๕. การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตาม
 ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่
 ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำมาวิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร
 จำนวน ๖ ครั้ง ครั้งที่ ๑๑ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๗ ครั้งที่ ๑๒
 เมื่อวันที่ ๑๓ ถึงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ครั้งที่ ๑๓ เมื่อวันที่ ๑๔ ถึงวันที่ ๑๗ ธันวาคม
 ๒๕๔๗ ครั้งที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๑ ถึงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ครั้งที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๑๘ ถึงวันที่ ๒๐
 กรกฎาคม ๒๕๔๘ และครั้งที่ ๑๖ เมื่อวันที่ ๑๑ ถึงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ จากผลการติดตาม
 ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมร่วมกับสำนักงาน
 นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญห
 การปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ที่ประชุมมีมติว่า การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ ฟื้นฟูตัวเอง
 ตามธรรมชาติและไม่มีการรบกวนจากกิจกรรมอื่น ๆ ทำให้การปนเปื้อนในตะกอนดิน มีแนวโน้มคงที่
 คุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้มีปริมาณการปนเปื้อนตะกั่วไม่เกินค่ามาตรฐาน จึงสามารถนำมา
 บริโภคได้โดยผ่านการกรอง ตัวอย่างปลา กุ้ง ปู และหอยในลำห้วยคลิตี้ยังไม่ควรนำมา
 บริโภคและติดตามตรวจสอบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และเฝ้าระวังการเคลื่อนตัวของ
 ตะกอนที่ปนเปื้อนตะกั่ว เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหที่เหมาะสม

/ผู้ถูกฟ้องคดี...

ผู้ถูกฟ้องคดีได้นำเรื่องการประกาศพื้นที่บริเวณลำห้วยคลิตี้ อำเภothองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษเข้าเป็นวาระเพื่อพิจารณาในคราวประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีมติว่า ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศให้พื้นที่บริเวณลำห้วยคลิตี้ อำเภothองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเขตควบคุมมลพิษ การดำเนินการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ เห็นควรปล่อยให้มีการฟื้นฟูสภาพตามธรรมชาติ และให้กระทรวงสาธารณสุขรายงานสถานการณ์โรคจากสารตะกั่วต่อชุมชนบริเวณลำห้วยคลิตี้เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อไป

๖. การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำมาวิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร จำนวน ๔ ครั้ง ครั้งที่ ๑๗ เมื่อวันที่ ๗ ถึงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๙ ครั้งที่ ๑๘ เมื่อวันที่ ๑๙ ถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๙ ครั้งที่ ๑๙ เมื่อวันที่ ๑๘ ถึงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๙ และครั้งที่ ๒๐ เมื่อวันที่ ๑๙ ถึงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมหารือกับผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างๆ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ เพื่อร่วมกันหาวิธีการจัดการกับตะกอนดินท้องน้ำในลำห้วยคลิตี้ สรุปว่า การปล่อยให้ธรรมชาติฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุด แต่วิธีการนี้ย่อมต้องใช้ระยะเวลานาน เนื่องจากเป็นการบำบัดที่ต้องใช้กระบวนการทางธรรมชาติโดยการปล่อยให้ตะกอนใหม่เกิดการสะสมทับถมตะกั่วเดิม ซึ่งเป็นตะกอนหนักจนไม่สามารถฟุ้งกระจายออกมาปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมของลำห้วยคลิตี้ได้ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมหารือร่วมกับจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลำห้วยคลิตี้ ณ โรงแรมริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน ผู้แทนชาวบ้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เข้าร่วมประชุม และที่ประชุมมีมติว่า ควรให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติ โดยต้องหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ที่จะไปรบกวนให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกอนท้องน้ำมากขึ้น

๗. การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้โดยส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบและเก็บข้อมูล ได้แก่ ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำมาวิเคราะห์เป็นระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๒๑ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๒๒

/เมื่อวันที่ ๓๐...

เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ และครั้งที่ ๒๓ เมื่อวันที่ ๑๔ ถึงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๑ จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ พบว่า สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินสามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้โดยผ่านการกรองและฆ่าเชื้อตามปกติและผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งผลการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะๆ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมหารือกับผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อหาข้อสรุปในการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้โดยวิธีทางธรรมชาติที่ประชุมมีมติว่า การจัดการตะกอนดินที่มีการปนเปื้อนโดยการฟื้นฟูทางธรรมชาติเป็นวิธีการตามหลักวิชาการที่ได้รับการยอมรับทั่วไป ซึ่งเป็นวิธีการที่ต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูนานในกรณีของลำห้วยคลิตี้การฟื้นฟูโดยธรรมชาติมีความเหมาะสมในแง่ของสภาพพื้นที่ ทั้งนี้ แนวทางการฟื้นฟูโดยธรรมชาตินี้ เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับทั่วไป และประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำไปใช้ในหลายกรณี รวมทั้งผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้มีแนวโน้มดีขึ้นจึงเป็นเครื่องยืนยันว่า แนวทางการฟื้นฟูเป็นแนวทางที่ถูกต้อง จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีความเห็นตรงกันว่า การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด รวมทั้งผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น จึงเป็นเครื่องชี้ว่าแนวทางดังกล่าวเหมาะสมแล้ว ประกอบกับการทำเหมืองแร่โรงงานแต่งแร่ดังกล่าว มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวข้องกันหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๑๒ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ดังนั้น จึงต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานร่วมกัน ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้น มีคำพิพากษาว่าปริมาณสารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำก็ยังมีการปนเปื้อนของสารตะกั่วสูง ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรณีจึงฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควร จึงคลาดเคลื่อนต่อข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เพราะการฟื้นฟูโดยธรรมชาติหรือปล่อยให้สารตะกั่วอยู่ในลำห้วยคลิตี้นั้น เป็นการฟื้นฟูที่เหมาะสมแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูและระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควร เพราะเป็นกระบวนการฟื้นฟู ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากนักวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลังจากก่อสร้างเขื่อนดักตะกอน

/กึ่งถาวร...

กึ่งถาวรเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งก่อนการสร้างเขื่อนดักตะกอนกึ่งถาวรผู้ถูกฟ้องคดี ได้ติดตามตรวจสอบสภาพปัญหา ประสานงาน และศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่องตลอดมา ทั้งนี้ การดำเนินงานบางขั้นตอนอาจใช้ระยะเวลานาน เนื่องจากเป็นกรณีแรกของประเทศไทยและมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ซึ่งอยู่ในป่า เดินทางเข้าออกลำบาก ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งการบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ จึงต้องใช้วิธีประสานงานและเสนอความเห็นทางวิชาการ จะทำให้งานในภาระหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีจึงดำเนินการต่อไปได้

ส่วนของประเด็นการเรียกค่าเสียหายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ละเลยต่อหน้าที่ในการประเมินความเสียหายและเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด แต่อย่างใด สาเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่แรก เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีข้อมูลว่าก่อนเกิดเหตุสภาพลำห้วยคลิตี้เป็นอย่างไร เมื่อเกิดเหตุแล้วจึงไม่สามารถประเมินค่าเสียหายของลำห้วยคลิตี้ เนื่องจากไม่สามารถเปรียบเทียบสภาพก่อนและหลังเกิดเหตุได้ จึงต้องประเมินค่าเสียหายโดยเปรียบเทียบกับค่าเสียโอกาสของราษฎรในการใช้น้ำและบริโภคสัตว์น้ำ ซึ่งก่อนเกิดเหตุราษฎรสามารถใช้น้ำและบริโภคสัตว์น้ำได้ แต่หลังจากเกิดเหตุไม่สามารถกระทำได้ และต้องทราบระยะเวลาที่ราษฎรไม่สามารถใช้น้ำและบริโภคสัตว์น้ำได้ เพื่อสามารถประเมินค่าเสียหายได้ทั้งหมด ซึ่งจากการสำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำและตะกอนดินท้องน้ำมาตรวจสอบวิเคราะห์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ถึงปัจจุบัน พบว่าระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ จึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นคุณภาพน้ำในลักษณะเดียวกันกับคุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้ก่อนที่จะได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงแต่งแร่ของบริษัทฯ และใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้น สำหรับในอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์และแม่น้ำใกล้เคียงพบปริมาณตะกั่วในน้ำ ตะกอนดิน และปลา มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน จึงสามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ตามปกติ ทั้งนี้ หากผู้ถูกฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะไม่สามารถประเมินและเรียกค่าเสียหายได้ครบถ้วน อันจะเป็นการเสียประโยชน์ของราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรอจนมีความมั่นใจในระดับหนึ่งว่าประเมินค่าเสียหายได้ครบถ้วนแล้วจึงดำเนินการเรียกค่าเสียหายอันจะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการสูงสุด

/นอกจากนี้...

นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน จำนวน ๒๓ ครั้ง โดยเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมได้แก่ น้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำบริเวณลำห้วยคลิตี้เป็นระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร มาทำการวิเคราะห์การปนเปื้อนของสารตะกั่ว ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ปริมาณตะกั่วลดลงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อีกทั้งเมื่อได้ประเมินค่าความเสียหายจากการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้แล้วเสร็จ จึงได้ขอความร่วมมือไปยังสำนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อยื่นฟ้องบริษัท ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ พนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรี ได้ยื่นฟ้องบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๗๗๗/๒๕๕๑ ในความผิดฐานละเมิด และเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวนทุนทรัพย์ ๘,๑๑๐,๔๘๑.๕๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ และให้จำเลยทั้งเจ็ด ร่วมกันชดเชยค่าฤชาธรรมเนียม และค่าทนายความแทนใจทักด้วย เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ ละเลยต่อหน้าที่ไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและมีได้ปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่ว ในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควรและมีได้กระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เนื่องจาก ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ในการไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ที่ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ และไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการ ปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควรแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดี จึงไม่ได้กระทำโดยผิดกฎหมายและในกรณีนี้ความเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน (ถ้ามี) ไม่ใช่ผลจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีแต่อย่างใด ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อเท็จจริง จะรับฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายจากบริษัท ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการ ปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควรหรือไม่ เพราะไม่มีความสัมพันธ์ใน เชิงเหตุและผลต่อกัน กล่าวคือ หากรับฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูล่าช้า ก็ไม่เป็นเหตุหรือมีส่วนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเสียหาย อีกทั้ง ความเสียหายต่าง ๆ (หากมี) ก็ได้เกิดขึ้นแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอยู่ก่อนแล้ว และเพราะ การฟื้นฟูที่เหมาะสมในกรณีนี้คือ การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติ

/คำพิพากษา...

คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นจึงเป็นเพียงการสันนิษฐานว่าอาจถือเป็นการกระทำละเมิด โดยไม่ได้กล่าวอ้างข้อเท็จจริงหรือเหตุผลใดที่ชี้ให้เห็นว่าความเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นผลจากการกระทำหรืองดเว้นจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีแต่อย่างใด หากความเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน (ถ้ามี) จึงถือได้ว่าจะเกิดจากการกระทำของบริษัท โดยตรง เพราะเป็นผู้ประกอบกิจการตั้งแต่แรก และเป็นเหตุให้มีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในครั้งนี้ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงมีสิทธิที่จะยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัทได้โดยตรง เนื่องจากราชวรชุมชนบ้านห้วยคลิตี้ล่างบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการตั้งแต่แรกของบริษัท ซึ่งไม่ใช่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้ใช้สิทธิในการยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี ต่อมา ศาลจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๖๕/๒๕๔๙ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ เมื่อความเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนดังกล่าวข้างต้นไม่ได้เกิดจากการกระทำละเมิดอันเกิดจากการละลายต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร แต่ความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำละเมิดของบริษัท จึงไม่ได้เป็นคดีพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงไม่มีสิทธิได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาพิพากษากลับคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้นโดยพิพากษายกฟ้องผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน

ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนแก้อุทธรณ์ว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ควบคุม ติดตาม เฝ้าระวัง ให้อำนาจ ควบคุม ตรวจสอบ (ประเทศไทย) จำกัด ปฏิบัติตามการฟื้นฟูในการดูแลตะกอนหน้าเขื่อน ดักตะกอน นำไปฝังกลบนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และเมื่อบริษัท เพิกเฉยหรือล่าช้าในการดำเนินการตามแผนงาน ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้เข้าดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ตามแผนงานฯ ด้วยตนเองและเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษจากบริษัท ตามมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาถึง ๕ ปี รวมทั้งมิได้กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหาคอนปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ให้มีความปลอดภัยโดยเร็ว อีกทั้ง การติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ก็มิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานทางวิชาการ การระดมแผนการฟื้นฟูและใช้มาตรการให้ธรรมชาติฟื้นฟูการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ขาดเหตุผลข้อสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์ในทางวิชาการที่เพียงพอ สร้างภาระให้เกิดกับ

/ประชาชน...

ประชาชนจนเกินสมควร การละเลยเพิกเฉยของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วล่าช้าจนเกินสมควร

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า การฟื้นฟูอันเป็นข้อพิพาทในคดีนี้เป็นกรณีแรกของประเทศไทย ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดนั้น เป็นการกล่าวอ้างเหตุผลไว้อย่างเลื่อนลอย โดยไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามหลักวิชาการว่าการปล่อยตะกอนดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่วไว้ตามธรรมชาติ เป็นมาตรการฟื้นฟูที่เหมาะสมอย่างไร มีประสิทธิภาพหรือไม่ และต้องใช้ระยะเวลานานเพียงใด ลำห้วยคลิตี้จึงจะกลับคืนสู่สภาพปกติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยต่อประชาชน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการฟื้นฟูอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นทางเลือกในการกำหนดมาตรการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่สามารถเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด นอกจากนี้การที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าได้จัดประชุมปรึกษาหารือกับนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ทั้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อยืนยันว่าการปล่อยให้ธรรมชาติฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้เป็นแนวทางที่เหมาะสมนั้น ก็ไม่ปรากฏชัดเจนว่านักวิชาการที่เข้าร่วมประชุมมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการฟื้นฟู ระบาย การปนเปื้อนมลพิษในสิ่งแวดล้อมโดยตรงหรือไม่เพียงใดและความเห็นในที่ประชุมระยะสั้นเพียง ๒ ถึง ๓ ชั่วโมงนั้นเป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้นจากข้อมูลที่ผู้ถูกฟ้องคดีนำเสนอโดยมิได้ผ่านการศึกษา วิจัย เก็บข้อมูลในทางวิชาการจากสถานที่เกิดเหตุจริง อันจะถือได้ว่าเป็นความเห็นทางวิชาการที่มีเหตุผลและข้อสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้องเพียงพอ การจัดประชุมดังกล่าวจึงเป็นเพียงการอ้างอิงความเห็นเบื้องต้นของนักวิชาการเพื่อสนับสนุนข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีในการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น และเมื่อพิจารณารายงานการประชุมหรือซึ่งตั้งข้อสังเกตว่าการเลือกใช้วิธีการฟื้นฟูทางธรรมชาติโดยอาศัยกระบวนการตกตะกอนจำเป็นต้องทราบอัตราการตกตะกอน เพื่อระบุได้ว่าจะใช้เวลานานเท่าไร ปริมาณตะกั่วในตะกอนดินผิวบนจึงจะเข้าสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้มาตรการดังกล่าวต้องมีการศึกษาวิจัยอัตราการตกตะกอนให้ชัดเจนเพื่อระบุได้ว่าใช้เวลานานแค่ไหนในการฟื้นฟูการปนเปื้อนสารตะกั่วจึงจะพิจารณาได้ว่ามาตรการดังกล่าวมีความเหมาะสมในทางวิชาการ โดยในข้อ ๑ ของมติที่ประชุมระบุว่า กรณีลำห้วยคลิตี้การฟื้นฟูธรรมชาติมีความเหมาะสมในแง่สภาพพื้นที่ก็ไม่ปรากฏชัดเจนว่าพิจารณาจากข้อมูลใด ควรต้องพิจารณาความเหมาะสมในแง่มุมอื่นที่สำคัญกว่าปัจจัยในเรื่องพื้นที่หรือไม่ อีกทั้งในข้อ ๒

/ระบุว่า...

ระบุว่าผู้ถูกฟ้องคดีควรมีการดำเนินงานเพิ่มเติมถึงความเห็นที่ประชุมเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ตะกอนท้องน้ำที่ปนเปื้อนสารตะกั่วจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลับชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีต้องมีการศึกษาวิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการใช้มาตรการดังกล่าวถูกต้อง ดังนั้น ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ว่า การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติเป็นแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมที่สุดจึงไม่มีเหตุผลเพียงพอในทางวิชาการและ ไม่อาจรับฟังได้

กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการฟื้นฟูตามธรรมชาติถูกต้องนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างถึงแต่ผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำโดยละเลยการกล่าวถึงผลการตรวจตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำ ปริมาณตะกั่วในสัตว์น้ำ ซึ่งมีการปนเปื้อนในปริมาณที่สูงอยู่ จนถึงปัจจุบัน ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคน ชุมชนคลิตี้ล่าง และระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ยังคงตกอยู่ในอันตรายจากการปนเปื้อนของสารพิษหรือสารตะกั่วที่อยู่ในน้ำ ตะกอนดิน สัตว์น้ำ โดยน้ำในลำห้วยคลิตี้ยังคงไม่เหมาะแก่การบริโภค ปริมาณตะกั่วในตะกอนดินในลำห้วยคลิตี้ ยังมีปริมาณสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานสากล สัตว์น้ำ กุ้ง หอย ปู ปลา ในลำห้วยไม่สามารถบริโภคได้ และในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลาก ข้อมูลการวิเคราะห์การปนเปื้อนของตะกั่วทั้งหมดในน้ำ ยังคงสูงเกินค่ามาตรฐาน นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ ในช่วง ๓ ปี คือ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามเอกสารการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมห้วยคลิตี้ในส่วนตารางแสดงแนวโน้มปริมาณตะกั่วทั้งหมดในน้ำ แม้ว่าในช่วงเดือนมกราคม ๒๕๕๐ และเดือนมกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นช่วงฤดูแล้ง ค่าตะกั่วทั้งหมดจะไม่เกินมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งผิวดิน ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตรก็ตาม แต่กลับปรากฏว่า ในช่วงเดือนมิถุนายนและเดือนกันยายนของปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เดือนมิถุนายนและเดือนกันยายนของปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝน ค่าตะกั่วทั้งหมดในหลายจุดเก็บตัวอย่างเกินค่ามาตรฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงฤดูฝนกระแสน้ำหลากจะก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วในลำห้วยสูงกว่าช่วงเวลาอื่นของปี ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจะอ้างว่าผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แนวทางการฟื้นฟูตามธรรมชาติถูกต้อง โดยที่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยทางวิชาการรับรองให้ชัดเจน จึงเป็นที่ไม่อาจรับฟังได้

ในส่วนตารางแสดงปริมาณตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำ โดยที่ตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำซึ่งส่งผลกระทบต่อตรงอย่างรุนแรงต่อระบบห่วงโซ่อาหารในลำห้วยคลิตี้ กล่าวคือ เมื่อสัตว์น้ำเล็กๆ กินแพลงตอนในตะกอนดินเป็นอาหาร ก็จะทำให้มีตะกั่วสะสม

/ในสัตว์น้ำ...

ในสัตว์น้ำเหล่านั้น เมื่อ กุ้ง ปู หอย ปลา หรือแม้แต่มนุษย์มากินสัตว์น้ำ สารตะกั่วที่สะสมในห่วงโซ่อาหารย่อมปนเปื้อนเข้าสู่ร่างกายของมนุษย์ด้วย ค่ามาตรฐานขององค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของสหรัฐฯ หรือ US. Environment Protection Agency (US.EPA) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีก็ยอมรับและนำมาใช้อ้างอิงเสมอ นั้น ระบุว่าปริมาณตะกั่วที่ถือว่าอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่สัมผัสได้และจะต้องมีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการปนเปื้อน คือ ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม แต่จากข้อมูลแสดงปริมาณตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังคงชี้ให้เห็นว่า ปริมาณค่าตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำสูงเกินค่ามาตรฐาน US.EPA คือ ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ในทุกจุดเก็บตัวอย่างนับจากจุดใต้โรงแต่งแร่ลงไป คือ เคชี ๒ ถึง เคชี ๘ ยกเว้นเพียงจุด เคชี ๑ ซึ่งเป็นจุดเหนือโรงแต่งแร่เท่านั้น โดยมีค่าต่ำสุดอยู่ที่ ๑๑๕ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ที่จุด เคชี ๑ ในเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ และสูงสุด ๑๔๓,๐๘๗ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๐ ที่จุด เคชี ๓ และในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ครั้งล่าสุด ในจุด เคชี ๓ มีค่าสูงถึง ๑๐๕,๘๔๓ มิลลิกรัม/กิโลกรัม โดยในส่วนเคชี ๕ บ้านคลิตี้ล่างยังมีค่าสูงถึง ๑๓,๕๕๔ มิลลิกรัม/กิโลกรัม

ในส่วนตารางแสดงปริมาณตะกั่วในตัวอย่าง ปลา กุ้ง และหอย ขณะที่ค่ามาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนที่ยอมรับได้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๘๘ (พ.ศ. ๒๕๒๙) คือ ๑ มิลลิกรัม/กิโลกรัม และค่ามาตรฐานขององค์การอนามัยโลกได้กำหนดว่าสารปนเปื้อนในอาหารจะต้องน้อยกว่า ๑ มิลลิกรัม/กิโลกรัม นั้น แต่ปรากฏว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้ถูกฟ้องคดีเก็บตัวอย่างเพียง ๓ ครั้ง คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ และปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และแม้ว่าการเก็บตัวอย่างจะไม่ครบทุกจุดและไม่แสดงถึงช่วงเวลาการเก็บตัวอย่างของแต่ละปี และไม่ดำเนินการเก็บตัวอย่างตลอดทั้งปี ก็ยังพบว่ากุ้ง หอย ปู ปลา ยังคงมีปริมาณตะกั่วปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐานอาหารดังกล่าวในปริมาณที่สูงในทุกจุดเก็บตัวอย่างตลอดทั้งปี ก็ยังพบว่ากุ้ง หอย ปู ปลา ยังคงมีปริมาณตะกั่วปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐานอาหารดังกล่าวในปริมาณที่สูงในทุกจุดเก็บตัวอย่างทั้ง ๓ ครั้ง ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคน ยังไม่สามารถบริโภคสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ได้ จากข้อมูลทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า ระบบนิเวศของลำห้วยคลิตี้ล่างยังคงตกอยู่ในอันตรายจากการปนเปื้อนของสารตะกั่วอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ผู้ถูกฟ้องคดีทราบเหตุการณ์ปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยได้เข้าสำรวจเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ สัตว์น้ำ มาตรวจสอบพบการปนเปื้อนของสารตะกั่วสูงเกินมาตรฐาน และได้ดำเนินการสำรวจติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลานานกว่า ๑๐ ปี แต่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดี

/มิได้ดำเนินการ...

มิได้ดำเนินการศึกษา วิจัย ประเมินความเสียหายจากการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติอันเกิดจากการดำเนินกิจการโรงแต่งแร่ของบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด และได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการเรียกค่าเสียหายดังกล่าว ตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีชี้แจงว่าไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการเรียกค่าเสียหายตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ทั้งๆ ที่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายกับบริษัทฯ อันเป็นการยืนยันถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่มีอยู่ตามกฎหมาย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างถึงสาเหตุที่ไม่เรียกร้องค่าเสียหายตั้งแต่แรกเพราะเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ยอมรับว่าจะเลยอดหน้าที่ในการเรียกค่าเสียหายจากบริษัทฯ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างในอุทธรณ์ว่า ไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบเพื่อประเมินความเสียหาย หากผู้ถูกฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายแต่ต้นก่อนมีการฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองชั้นต้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จะไม่สามารถประเมินและเรียกค่าเสียหายได้ครบถ้วนนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคน เห็นว่า เป็นข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างขึ้นใหม่ในชั้นอุทธรณ์ มิใช่ข้อเท็จจริงที่ได้ยกขึ้นมาก่อนแล้ว โดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น ตามข้อ ๑๐๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีทราบเหตุความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ต้องดำเนินการศึกษา วิจัย ประเมินความเสียหายของการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตให้ชัดเจนครบถ้วนตามหลักวิชาการ เพื่อดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัทฯ ให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ โดยไม่จำเป็นต้องรอติดตามผลกระทบเพื่อประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นยาวนานนับ ๑๐ ปี จนกระทั่งใกล้หมดอายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทฯ จึงประเมินความเสียหายดังกล่าว จนนำไปสู่การฟ้องบริษัทฯ ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ รวมทั้งการดำเนินการฟ้องคดีดังกล่าวเป็นการดำเนินการหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สืบสองคนฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น ดังนั้น การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยอดหน้าที่ในการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทฯ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ จึงชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้ว

/นอกจากนี้...

นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการฟ้องคดี บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี โดยได้เรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตรวจสอบ เพื่อขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน จากบริษัท ผู้ก่อมลพิษด้วย ซึ่งเป็นการดำเนินการภายหลังที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล อันถือได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าจนเกินสมควรในการเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษ และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจากบริษัท ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้กระทำ โดยผิดกฎหมาย ความเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่ใช่ผลจากการกระทำหรืองดเว้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี แต่เป็นผลจากการกระทำโดยตรงของบริษัท ซึ่งก่อให้เกิด การปนเปื้อนสารตะกั่ว ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงไม่มีสิทธิได้รับการชดเชยค่าเสียหายตาม คำพิพากษา นั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเห็นว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีละเลยการปฏิบัติหน้าที่ และหรือปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วล่าช้า จนเกินสมควร ถือได้ว่าเป็นการกระทำละเมิดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นเหตุให้ การปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำ ดิน ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำ ซึ่งมีปริมาณสูง เป็นอันตรายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน มิได้รับการฟื้นฟู ระงับความเสียหายอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้ อำนาจไว้ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและครอบครัว รวมทั้งราษฎรชุมชนบ้านคลิตี้ล่าง ต้องขาดโอกาสในการใช้น้ำจากลำห้วยคลิตี้เพื่อการบริโภค อุปโภค เลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก รวมถึงการจับสัตว์น้ำเพื่อบริโภคได้ตามปกติต้องซื้อเนื้อ ปลา อาหารโปรตีน มาบริโภคเป็น การทดแทน มีความยุ่งยากในการดำรงชีวิตร่วมกับมลพิษสารตะกั่วที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตเป็นเวลานานนับ ๑๐ ปี โดยไม่อาจคาดหมาย ในอนาคตได้ว่าจะสามารถกลับมาดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุขได้เมื่อใด อันเป็นการละเมิด ต่อสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพและ สิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามมาตรา ๘๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้รับรองและคุ้มครองไว้ แม้ความเสียหายดังกล่าวบางส่วนเกิดจาก การกระทำของบริษัท ที่ปล่อยสารตะกั่วออกสู่ลำห้วยคลิตี้ แต่ขณะเดียวกันความเสียหายที่ดำรง อยู่อย่างยาวนานจนถึงปัจจุบันก็เกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยการปฏิบัติหน้าที่และหรือ ปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู ระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าจนเกินสมควร

/ความเสียหาย...

ความเสียหายดังกล่าวจึงเป็นผลโดยตรงจากการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงมีสิทธิได้รับการชดเชยค่าเสียหาย

ผู้ถูกฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เนื่องจากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้เชิญนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่างๆ มาร่วมปรึกษาหารือ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ และวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถาบันการศึกษาต่างๆ มาร่วมกันพิจารณา และถึงแม้ว่านักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจะไม่ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เก็บข้อมูลเฉพาะกรณีปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ก็ตาม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้นำผลการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน โดยได้ศึกษาทั้งปัญหาและผลกระทบจากการขุดลอกตะกอนดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่วบริเวณด้านหน้าฝายหินทิ้งไปฝังกลบเสนอให้ที่ประชุม นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันต่างๆ ใช้เป็นข้อมูลในการเสนอความเห็น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ย่อมพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อมูลดังกล่าวมีความครบถ้วนเพียงพอในระดับหนึ่งจึงมีความเห็นดังกล่าว หากไม่เช่นนั้นบุคคลเหล่านี้คงจะไม่ให้ความเห็น เพราะจะกระทบถึงความน่าเชื่อถือ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนายสุรพงศ์ กองจันทร์กัก ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการะเหวี่ยงและพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ร้องเรียนมายังผู้ถูกฟ้องคดีและเป็นผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี และชาวบ้านคลิตี้ รวมถึงนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษาต่างๆ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีความเห็นตรงกันว่า การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด รวมทั้งผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำมีแนวโน้มดีขึ้น จึงเป็นเครื่องชี้ว่าแนวทางดังกล่าวเหมาะสมแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเป็นไปได้ที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะละเลยการปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เพราะถึงแม้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะไม่ได้ดำเนินการใดๆ ถือได้ว่าเป็นการฟื้นฟูที่เหมาะสมสำหรับกรณีนี้แล้ว แต่ตามความเป็นจริงผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการอย่างเร่งด่วน

/และต่อเนื่อง...

และต่อเนื่องตลอดมา ทั้งนี้ การดำเนินงานบางขั้นตอนอาจต้องใช้ระยะเวลามากเนื่องจากเป็นกรณีแรกของประเทศไทย และมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ซึ่งอยู่ในป่า เดินทางเข้าออกลำบากมาก ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งการบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ จึงต้องใช้วิธีประสานงาน และเสนอความเห็นทางวิชาการ นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้ตรวจสอบข้อมูลพบว่า ค่ามาตรฐานที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้นำมาอ้างอิงเป็นค่ามาตรฐานของ US.EPA ๑๙๙๑ ซึ่งกำหนดให้ดินในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนสารตะกั่วจะต้องทำการฟื้นฟู โดยดินบริเวณพื้นที่ที่มีโอกาสสัมผัส (Play areas) ต้องมีค่าตะกั่วไม่เกิน ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม และพื้นที่ที่ไม่มีโอกาสสัมผัส (Non - Play areas) เท่ากับ ๑๒๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ซึ่งจากการศึกษาของนางสาวปวีณา พาณิชนพิเชษฐ์ รองศาสตราจารย์ สุวันชัย นิตศรภูมิ สิมานายา และดอกเตอร์ อาภา หวังเกียรติ ร่วมกันศึกษาและเขียนบทความเรื่อง Source Identification and Speciation of Metals in the Topsoil of the Khli Ti Watershed, Thailand ซึ่งลงพิมพ์ในวารสาร Water Air Soil Pollut (๒๐๐๘) ๑๙๔ ได้ศึกษาปริมาณตะกั่วในดิน (Topsoil) ในพื้นที่คลิตี้ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ ตอนบน ตอนกลาง และตอนล่าง (รูป ๑ หน้า ๒๖๒) ในตอนบน ปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง ๖๑๗ - ๔,๘๘๒ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ตอนกลาง มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง ๑๒๔ - ๕๒,๐๘๑ มิลลิกรัม/กิโลกรัม และตอนล่าง มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง ๒๓ - ๑,๔๗๔ มิลลิกรัม/กิโลกรัม (ตารางที่ ๑ หน้า ๒๖๕) พบว่า ดิน (Topsoil) พื้นที่บริเวณคลิตี้ปริมาณตะกั่วสูงกว่ามาตรฐาน ในการนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงเห็นว่าเนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ศักยภาพแร่ตะกั่ว การแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วจึงเป็นไปได้ที่จะแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในดินให้เหลือเพียง ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัมได้แต่อย่างใด ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้นำมามาตรฐานของ US.EPA ๑๙๙๑ ที่กำหนดให้ดินในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนสารตะกั่วจะต้องทำการฟื้นฟูให้มีค่าไม่เกิน ๔๐๐ มิลลิกรัม/กิโลกรัม ซึ่งเป็นมาตรฐานคุณภาพดินธรรมชาติบริเวณพื้นที่ที่มีโอกาสสัมผัส (Play areas) มาเปรียบเทียบกับค่าฟื้นฟูตะกั่วที่ปนเปื้อนในตะกอนดินท้องน้ำ จึงไม่สามารถทำได้ เนื่องจากเป็นมาตรฐานสำหรับดินธรรมชาติไม่ใช่มาตรฐานตะกอนดินซึ่งยังไม่มีกำหนดในประเทศไทย และพื้นที่ลำห้วยคลิตี้เป็นพื้นที่ศักยภาพแร่ตะกั่ว ซึ่งจะมีสารตะกั่วปนเปื้อนอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติ กล่าวอ้างวิชาการหรือข้อมูลทางวิชาการของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นเพียงการกล่าวอ้างเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงการต่อสู้คดี โดยได้กล่าวอ้างเพียงด้านเดียวเฉพาะนักวิชาการที่มีความเห็นไม่สอดคล้องกับความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเป็นนักวิชาการส่วนน้อย ๒ ถึง ๓ คน ในขณะที่มีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ

/จำนวนมาก...

จำนวนมากเห็นด้วยกับความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดี เฉพาะที่มาประชุมร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๔ และเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑ มีจำนวนมากถึง ๑๒ คน และทุกคนเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ ส่วนนักวิชาการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนกล่าวอ้าง ซึ่งมีจำนวนน้อย บางคนเป็นเพียงนักศึกษาที่ทำปริญญานิพนธ์ในประเด็นนี้ และผู้ถูกฟ้องคดีได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าเป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาโทเท่านั้น ประกอบกับไม่ปรากฏว่ามีการเก็บข้อมูลตามหลักวิชาการมากนักน้อยเพียงใด จึงอาจเป็นเพียงความเห็นที่เลื่อนลอยปราศจากข้อมูลที่เป็นพื้นฐาน ในส่วนนักวิชาการที่เป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีและปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้มีมากกว่า ๑๐ คน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทั้งจากสถาบันในประเทศและต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากผลการตรวจวัดสารตะกั่วที่ปนเปื้อนในกรณีที่มีค่าสูงกว่ามาตรฐานก็ยอมรับโดยไม่มีการบิดเบือน ดังนั้น จึงเชื่อได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการตามแนวทางที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดในขณะนี้แล้ว เพราะเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป การปนเปื้อนของสารตะกั่วในกรณีนี้เกิดจากโรงแต่งแร่ของบริษัท เป็นสำคัญ แต่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนกลับฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งเป็นผู้เข้าไปแก้ไขปัญหาล้วนในส่วนของประเด็นที่เรียกค่าเสียหายนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ละเลยที่จะประเมินความเสียหายและเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จากบริษัท แต่อย่างใด เพราะได้ดำเนินคดีกับบริษัทสาเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่แรกเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีข้อมูลว่าก่อนเกิดเหตุสภาพลำห้วยคลิตี้เป็นอย่างไร เมื่อเกิดเหตุแล้วจึงไม่สามารถประเมินค่าเสียหายของลำห้วยคลิตี้ได้ เพราะไม่สามารถเปรียบเทียบสภาพก่อนและหลังเกิดเหตุได้ จึงต้องประเมินค่าเสียหายโดยเปรียบเทียบกับค่าเสียโอกาสของราษฎรในการใช้น้ำและบริโภคสัตว์น้ำ ซึ่งก่อนเกิดเหตุราษฎรสามารถใช้น้ำและบริโภคสัตว์น้ำได้ แต่หลังจากเกิดเหตุไม่สามารถกระทำได้ และต้องทราบระยะเวลาที่ราษฎรไม่สามารถใช้น้ำและบริโภคสัตว์น้ำได้เพื่อสามารถประเมินค่าเสียหายได้ทั้งหมด ซึ่งจากการสำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำ และตะกอนดินท้องน้ำมาตรวจสอบวิเคราะห์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จนถึงปัจจุบัน พบว่าระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ จึงสันนิษฐานได้ว่าเป็นคุณภาพน้ำในลักษณะเดียวกันกับคุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้ก่อนที่จะได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการโรงแต่งแร่ของบริษัท และใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความเสียหาย

/ที่เกิดขึ้น...

ที่เกิดขึ้น สำหรับในอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์และแม่น้ำใกล้เคียงพบปริมาณตะกั่วในน้ำ ตะกอนดิน และปลา มีค่าต่ำกว่ามาตรฐาน จึงสามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ตามปกติ ทั้งนี้ หากผู้ถูกฟ้องคดีฟ้องเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ต้นก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จะไม่สามารถประเมินและเรียกค่าเสียหายได้ครบถ้วน อันจะเป็นการเสียประโยชน์ของราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรอจนมีความมั่นใจในระดับหนึ่งว่าประเมินค่าเสียหายได้อย่างครบถ้วนแล้ว จึงดำเนินการเรียกค่าเสียหายอันจะเกิดประโยชน์ต่อราชการสูงสุด นอกจากนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมตั้งแต่วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน จำนวน ๒๓ ครั้ง โดยเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำบริเวณลำห้วยคลิตี้เป็นระยะทาง ๑๙ กิโลเมตร มาวิเคราะห์การปนเปื้อนของสารตะกั่ว ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำมีปริมาณตะกั่วลดลงอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ประเมินค่าความเสียหายจากการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้แล้วเสร็จ จึงได้ขอความร่วมมือไปยังสำนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อยื่นฟ้องบริษัทฯ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ พนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรีได้ยื่นฟ้องบริษัทฯ ที่ ๑ กับพวกรวม ๗ คน เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี คดีหมายเลขดำที่ ๗๗๗/๒๕๕๑ ในความผิดฐานละเมิด และเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นจำนวนทุนทรัพย์ ๘,๑๐๐,๔๘๑.๕๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ และให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันชดเชยค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ด้วย

ส่วนค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารประเภทโปรตีนทดแทนอาหารที่มีอยู่เดิมตามธรรมชาติ ค่าเสียหายจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และดอกเบี้ย ค่าเสียหายในอนาคตที่ต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารและน้ำ และค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ นั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ได้กระทำโดยผิดกฎหมายแต่อย่างใด อีกทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลจากการกระทำของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน (ถ้ามี) ไม่ใช่ผลจากการกระทำ

/ของผู้ถูกฟ้องคดี...

ของผู้ถูกฟ้องคดีแต่อย่างใด ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่การฟื้นฟูหรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่ เพราะไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลต่อกันเลย หรือหากรับฟังได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูลำห้วย ก็ไม่เป็นเหตุหรือมีส่วนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเสียหาย เพราะการฟื้นฟูที่เหมาะสมในกรณีนี้คือการปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติ ความเสียหายของผู้ฟ้องคดี (หากมี) จึงถือว่าเป็นเกิดจากการกระทำของบริษัทฯ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงมีสิทธิที่จะยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัทฯ ได้โดยตรงอยู่แล้ว เนื่องจากราชฎารัฐธรรมนูญคลิตี้ล่างบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการแต่งแร่ของบริษัทฯ ซึ่งไม่ได้ฟ้องคดีในคดีนี้ได้ใช้สิทธิในการยื่นฟ้องเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี และศาลจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๖๕/๒๕๔๙ แล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ เมื่อความเสียหายของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนดังกล่าวข้างต้นไม่ได้เกิดจากการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดีและเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดี แต่อย่างใด แต่เกิดจากการกระทำละเมิดของบริษัทฯ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงไม่มีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายที่ได้รับการชดเชยค่าเสียหาย

ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำแถลงเป็นหนังสือฉบับลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ความว่า เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ พนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรีได้ยื่นฟ้อง บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด กับพวกรวม ๗ คน เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี ตามคดีหมายเลขดำที่ ๗๗๗/๒๕๕๑ ในความผิดฐานละเมิดและเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นจำนวนทุนทรัพย์ ๘,๑๐,๔๘๑.๕๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ และให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันชดเชยค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ ซึ่งต่อมาศาลจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำพิพากษาแล้วเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๗๒๔/๒๕๕๒ โดยพิพากษาให้จำเลยที่ ๑ ถึงจำเลยที่ ๓ ร่วมกันหรือแทนกันกับจำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๔ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายคงศักดิ์ กลีบบัว และจำเลยที่ ๕ ถึงจำเลยที่ ๗ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายธานี กลีบบัว ชดเชยค่าเสียหายให้แก่โจทก์เป็นเงิน ๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย

/ในอัตราร้อยละ...

ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ กับให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันชดใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนด ค่าทนายความให้ ๖๐,๐๐๐ บาท

ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำแถลงเป็นหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ความว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดประชุมหารือชาวบ้านคดีล่างเพื่อแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ หมู่บ้านคลิตี้ล่าง ตำบลชะแล อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ และที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า ผู้ถูกฟ้องคดีจะตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ปัญหาการรั่วไหลของตะกอนดินที่ปนเปื้อนตะกั่วจากหลุมฝังกลบลงสู่ลำห้วยคลิตี้เพื่อหาแนวทางแก้ไข และให้มีผู้แทนชาวบ้านคลิตี้ล่าง จำนวน ๓ คน ประสานและร่วมดำเนินงานกับเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีในการสำรวจและตรวจสอบในพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑๒ และผู้ฟ้องคดีที่ ๑๓ คณะอนุกรรมการประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ รับทราบผลการตรวจสอบหลุมฝังกลบทางบริเวณลำห้วยคลิตี้ รวมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของที่ประชุม เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๓๐๕/๘๔๐๕ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ รายงานผลการประชุมหารือชาวบ้านคลิตี้ล่างเพื่อแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วของลำห้วยคลิตี้ ตามข้อ ๒.๑ ให้ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบ คณะกรรมการควบคุมมลพิษได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๑ เห็นชอบกับการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีเสนอแนะและให้ปรับแก้ไขและเพิ่มเติมองค์ประกอบคณะอนุกรรมการฯ ตามความเห็นของที่ประชุมคณะกรรมการควบคุมมลพิษ โดยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะประธานคณะกรรมการ ได้มีคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ โดยมีอธิบดีกรมควบคุมมลพิษและอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เป็นประธาน อนุกรรมการร่วมผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะ “ผู้ว่าจ้าง” และบริษัท ธนธรณี จำกัด ในฐานะ “ผู้รับจ้าง” ได้ตกลงจ้างและรับจ้าง เพื่อปฏิบัติงานตามโครงการแก้ไขปัญหาคอนกรีตในหลุมฝังกลบ (เดิม) บริเวณริมลำห้วยคลิตี้ อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามสัญญาจ้างที่ปรึกษาเลขที่ ๘๐/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ซึ่งบริษัทฯ ได้ดำเนินการจัดทำแนวป้องกัน (ชั่วคราว) เพื่อป้องกันการชะของดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่ว

/จากหลุมฝังกลบ...

จากหลุมฝังกลบ (เดิม) และจากบริเวณรอบหลุมฝังกลบลงสู่ลำห้วยคลิตี้ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการทำงานเสร็จแล้ว และผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาให้ความเห็นชอบกับผลการจัดทำแนวป้องกัน (ชั่วคราว) ของบริษัทฯ แล้ว คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๒ ว่า เห็นชอบกับแนวทางการจัดทำแนวป้องกัน (ชั่วคราว) การชะตะกอนทางแร่จากหลุมฝังกลบตะกอนทางแร่ลงสู่ลำห้วยคลิตี้ ตามที่บริษัท ธนธรณี จำกัด นำเสนอ เห็นชอบแผนการดำเนินงานจัดทำแนวป้องกัน (ชั่วคราว) การชะตะกอนทางแร่จากหลุมฝังกลบตะกอนทางแร่ลงสู่ลำห้วยคลิตี้ ตามที่บริษัท ธนธรณี จำกัด นำเสนอ เห็นชอบกับการแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ตามที่เสนอ และให้ฝ่ายเลขานุการฯ เพิ่มเติมผู้แทนจากศูนย์ศึกษาการะเหวี่ยงและพัฒนา ผู้แทนจากกลุ่มอนุรักษ์กาญจน์ ผู้แทนมูลนิธิบูรณะนิเวศน์ และอาจารย์ มนตรี ชูวงศ์ อยู่ในองค์ประกอบของคณะทำงานฯ ตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๒ แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ โดยมีรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นประธานคณะทำงาน

ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำแถลงเป็นหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีทั้งสี่สิบสองคน กับพวกรวม ๑๕๑ คน ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด กับพวกรวม ๗ คน เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี เป็นคดีแพ่งเรื่องละเมิด ความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามคดีหมายเลขดำที่ ๒๖๕๙/๒๕๕๐ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ศาลจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำพิพากษาคดีดังกล่าวแล้ว ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๑๒๙๐/๒๕๕๓ โดยศาลจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำพิพากษาสรุปสาระสำคัญได้ว่า ให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันรับผิดชอบในฐานะเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบเอ็ด และจนปัจจุบันยังมิได้มีการกำจัดมลพิษ จำเลยทั้งเจ็ดจึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบต้องดำเนินการขจัดมลพิษดังกล่าวออกไป และพิพากษาให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันชำระเงินค่าเสียหายให้แก่โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินที่จะต้องชำระให้แก่โจทก์แต่ละราย นับแต่วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ กับให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันกำจัดมลพิษที่เกิดขึ้นให้หมดสิ้นไป หากจำเลยทั้งเจ็ดไม่ดำเนินการ ให้โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบมีอำนาจกระทำการแทนโดยจำเลยทั้งเจ็ดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ การดำเนินการต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติ

/ส่งเสริม...

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ด้วย กับให้จำเลยทั้งเจ็ด
ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบ โดยกำหนดค่าทนายความให้โจทก์
ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบ รายละ ๕,๐๐๐ บาท สำหรับค่าฤชาธรรมเนียมศาลที่โจทก์ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบ
ได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาให้จำเลยทั้งเจ็ดนำมาชำระต่อศาลในนามของโจทก์
ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบ เฉพาะค่าขึ้นศาลให้จำเลยทั้งเจ็ดร่วมกันใช้แทนเฉพาะทุนทรัพย์ที่โจทก์
ทั้งหนึ่งร้อยห้าสิบชนะคดี ค่าขออื่นให้ยก

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของ
ตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย
ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กรมทรัพยากร
ธรณีเดิม) ได้อนุญาตให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ทำการแต่งแร่
ตามใบอนุญาตแต่งแร่ ที่ ๒/๒๕๓๗ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลชะแล อำเภothองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นคนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคลิตี้ล่าง หมู่ที่ ๓
ตำบลนาสวน และหมู่ที่ ๔ ตำบลชะแล อำเภothองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๑
เมษายน ๒๕๔๑ ศูนย์ศึกษากะเหรี่ยงและพัฒนาได้มีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ถูกฟ้องคดี
เข้าตรวจสอบการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดเจ้าหน้าที่
เข้าตรวจสอบข้อเท็จจริงครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๑
และได้ตรวจสอบตลอดทั้งปีรวม ๔ ครั้ง โดยเก็บตัวอย่างน้ำ ตะกอนดิน และสัตว์น้ำมาวิเคราะห์
พบว่า มีการปนเปื้อนสารตะกั่วในปริมาณสูงมากในบริเวณใต้โรงแต่งแร่และถดลงไปอีก
ระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
เช่น กรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย กรมป่าไม้ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ องค์การเอกชน
รวมทั้งบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด กำหนดมาตรการในการฟื้นฟู
โดยเริ่มจากให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้
ด้วยการขุดลอกตะกอนที่ปนเปื้อนสารตะกั่วไปกำจัด และให้สำรวจและศึกษาด้านผลการ
ปนเปื้อนก่อนดำเนินการ ซึ่งได้มีการให้ว่าจ้างที่ปรึกษาจากบริษัท โมลิเด็นท์ คอนเทค จำกัด
ประเทศสวีเดน มาดำเนินการ ต่อมา เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้เสนอ
เรื่องการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้และแนวทางการฟื้นฟูให้คณะกรรมการ

/สิ่งแวดล้อม...

สิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบถึงการดำเนินการฟื้นฟูของบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด และได้เฝ้าระวังติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง ที่ประชุม มีมติในการประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๔๑ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีติดตามและรายงานให้ทราบต่อไป ผู้ถูกฟ้องคดีได้พิจารณาแผนฟื้นฟู โดยให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด เြงรัดผลการศึกษาสำรวจและแผนปฏิบัติการฟื้นฟูอีกครั้งเป็นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ และ ต้องขุดลอกให้ได้ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๔๒ โดยผู้ถูกฟ้องคดีจะขออนุญาตต่อ กรมป่าไม้เพื่อขอใช้พื้นที่ดังกล่าวเนื่องจากอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเขาพระฤาษี เขาบ่อแร่ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นขอเข้าทำประโยชน์ตามระเบียบ กรมป่าไม้ ว่าด้วยการขออนุญาตให้กระทำการเพื่อหาประโยชน์ในการศึกษาวิจัยทางวิชาการ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้รับอนุญาตในเวลาต่อมา ระหว่างนั้นกรมอนามัย ได้ตรวจสอบสุขภาพของชาวบ้านพบว่าระดับตะกั่วในเลือดสูงกว่าคนปกติทั่วไป โดยเฉพาะ เด็กอายุแรกเกิดถึงหกปี น้ำและสัตว์น้ำในลำห้วยมีการปนเปื้อนสารตะกั่วไม่เหมาะสมสำหรับการอุปโภคบริโภค ขณะเดียวกันผู้ถูกฟ้องคดีเห็นชอบแผนปฏิบัติการฟื้นฟูของบริษัท ตะกั่ว คอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยให้ดำเนินการขุดลอกตะกอนที่จุดโรงแต่งแร่ (เคชี ๒ - เคชี ๔) โดยใช้แรงงานคน ซึ่งดินตะกอนจะนำไปเก็บที่บ่อเก็บตะกอนในบริเวณ โรงแต่งแร่ เมื่อบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด เริ่มขุดลอกตะกอนใน จุด เคชี ๒ - เคชี ๓ ระยะทางประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร ปริมาณตะกอน ๔,๖๑๐ ตัน และนำไปกอง ในริมฝั่งลำห้วยห่างจากตลิ่ง ๕๐ เมตร ถึง ๑๐๐ เมตร ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้สั่งการให้บริษัท ตะกั่ว คอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด นำไปฝังกลบเพื่อป้องกันการชะล้างจากน้ำฝน โดยให้ ศึกษาความเป็นไปได้ในการขุดหลุมกลบดินตะกอน รวมทั้งจัดทำแผนที่เป็นรูปธรรม ต่อมา บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ทำการฝังกลบ แต่ยังมีข้อบกพร่อง เนื่องจากระยะห่างจากลำห้วยน้อยเกินไป สภาพหลุมอยู่บนเนินสูง หากมีฝนตกอาจมีการชะล้างได้ ความหนาของชั้นดินปิดปากหลุมเพียง ๑๐ เซนติเมตร ถึง ๑๑ เซนติเมตร เสี่ยงต่อการเปิดหน้าดิน เมื่อฝนชะล้าง ในระหว่างนั้น ผลการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง พบว่า มีการปนเปื้อนตะกั่วระดับสูง บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้เสนอแผนงานสร้างเขื่อนดักตะกอน กิ่งถาวรในบริเวณ เคชี ๔ และเคชี ๔/๑ ระหว่างนั้นผลการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำในบริเวณลำห้วยคลิตี้ยังพบการปนเปื้อนสารตะกั่วในปริมาณสูง ผู้ถูกฟ้องคดี เห็นชอบแบบรายละเอียดเขื่อนดักตะกอนกิ่งถาวร เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๔ กรมป่าไม้ อนุญาตให้ผู้ถูกฟ้องคดีเข้าทำประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ต่อมา เมื่อวันที่ ๙

/พฤศจิกายน...

พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ที่ประชุมรัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ๔ กระทรวง ได้มีมติให้ ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการสร้างเขื่อนตกตะกอนกึ่งถาวรและสำรวจ เฝ้าระวังระดับสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมและแหล่งอาหาร ผู้ถูกฟ้องคดีได้เข้าเก็บตัวอย่าง น้ำ ตะกอนดินท้องน้ำมาวิเคราะห์พบว่า สารตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำมีปริมาณสูง ช่วงเดือน มกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ดำเนินการก่อสร้างฝายหินทิ้ง เคซี ๔ - เคซี ๔/๑ แล้วเสร็จ ผู้ถูกฟ้องคดีได้แจ้งให้บริษัท เตรียมแผนดำเนินการสูบน้ำตะกอนบริเวณฝายหินทิ้งเพื่อนำไปฝังกลบแต่บริษัท ตะกั่ว คอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากถนนถูกฝนกัดเซาะ เสียหาย ผู้ถูกฟ้องคดีได้ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างตะกอนดินท้องน้ำ พบว่า ปริมาณตะกั่วยังอยู่ใน ลักษณะปริมาณสูงเช่นเดิม ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหนังสือแจ้งให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการขุดหลุมฝังกลบและสูบน้ำตะกอนโดยเร็ว ต่อมา เมื่อเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ ผู้ถูกฟ้องคดีได้หารืออย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญจาก หน่วยงานต่าง ๆ ได้ข้อสังเกตว่าไม่ควรดำเนินการสูบน้ำหรือขุดลอกตะกอนดินจากลำห้วยคลิตี้ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกั่วที่สะสมในตะกอนดินและแพร่กระจายในน้ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมมากกว่าปล่อยไว้ตามธรรมชาติ ผู้ถูกฟ้องคดี ได้ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ และสัตว์น้ำ พบว่า การปนเปื้อนสารตะกั่วในน้ำ มีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนตะกอนดินท้องน้ำและสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ยังคงมีค่าสูง ซึ่งผลการวิเคราะห์เมื่อวันที่ ๑๔ ถึงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๗ ก็ยังคงอยู่ในลักษณะเช่นเดิม ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีเสนอประเด็นการไม่ประกาศให้พื้นที่คลิตี้ เป็นเขตควบคุมมลพิษและดำเนินการฟื้นฟูตามสภาพพื้นที่ควรปล่อยให้มีการฟื้นฟูตามธรรมชาติ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ ระหว่างนั้น ผลการตรวจวิเคราะห์ค่าตะกั่วในตะกอนดินท้องน้ำพบว่า ยังมีค่าตะกั่วค่อนข้างสูง เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประชุมหารือแนวทางการจัดการตะกอนดินในลำห้วยกับอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาได้ข้อสรุปว่าปล่อยให้มีการฟื้นฟู ตามธรรมชาติ โดยหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกอนดินท้องน้ำ จนกระทั่งปัจจุบันผู้ถูกฟ้องคดีก็ได้เฝ้าระวังตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและแจ้งข้อมูล ให้ประชาชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ และประสานบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ในการสำรวจเพื่อสร้างเขื่อนดินตะกอนกึ่งถาวรเพิ่มเติม ผู้ฟ้องคดี ทั้งยี่สิบสองคนเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเสียหาย จึงได้นำคดีมาฟ้องเป็นคดีนี้

/คดีมีประเด็น...

คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลในการวินิจฉัยประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาของคดีตามลำดับ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่

ประเด็นที่สอง หากผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือไม่

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องกระทำการหรือต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่

กรณีนี้หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ในการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน สิ่งแวดล้อมและการวิจัย และมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจหน้าที่ (๓) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการในการควบคุมป้องกัน และแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษ (๖) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ (๗) ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องราร้องทุกข์ด้านมลพิษ (๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย โดยมาตรา ๕ กำหนดให้มี (๒) กองจัดการคุณภาพน้ำ (ข) จัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเรื่องน้ำ กำหนดแผนปฏิบัติและหรือเข้าดำเนินการในการลดมลพิษด้านน้ำในระดับจังหวัด ในเขตควบคุมมลพิษและเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (ค) จัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินเพื่อการป้องกัน และแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษที่มีผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำ (๔) กองจัดการสารอันตรายและกากของเสีย มีอำนาจหน้าที่ (ค) จัดทำแผนปฏิบัติการและแผนฉุกเฉิน เพื่อป้องกันและแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษเนื่องจากการจัดการสารอันตรายและ

/กากของเสีย...

กากของเสียที่ไม่ถูกต้อง (๕) กองนิติการและเรื่องราวร้องทุกข์ มีอำนาจหน้าที่ (ก) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (๖) กองประสานการจัดการมลพิษ มีอำนาจหน้าที่ (ก) เสนอความเห็นเพื่อการกำหนดนโยบายและมาตรการหลักโดยภาพรวมในการควบคุมป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษ ทั้งในระดับประเทศ ภาค จังหวัด และพื้นที่เฉพาะ (ค) ประสานการกำหนดเขตควบคุมมลพิษ จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ปฏิบัติงานในการจัดทำแผนหรือกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ และสภาวะแวดล้อมเป็นพิษที่มีผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำ แก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษไว้ล่วงหน้า เพราะเมื่อเกิดเหตุการณ์แพร่กระจายของมลพิษผู้ถูกฟ้องคดีจะได้ดำเนินการเข้าแก้ไขปัญหามลพิษได้ทัน่วงที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรง อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติงานหลักในการตรวจสอบและบังคับการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ โดยเริ่มตั้งแต่มีหน้าที่จัดทำแผน ประสานการปฏิบัติตามแผน และติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน ตลอดจนแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ และสภาวะแวดล้อมเป็นพิษที่มีผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำ แก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ เนื่องจากการจัดการสารอันตรายและกากของเสียที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการประสานการกำหนดเขตมลพิษ และมีอำนาจหน้าที่แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ตลอดจนดำเนินการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นนี้ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟูหรือระบับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้หรือลำน้ำเกินสมควร เนื่องจากความเหมาะสมของแนวทางที่จะนำมาใช้ในการฟื้นฟูต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป กรณีฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับทราบเหตุการณ์จากหนังสือของศูนย์ศึกษาและพัฒนา ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๑ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบแก้ไขปัญหามลพิษการปนเปื้อนของสารตะกั่วที่ลำห้วยคลิตี้ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ โดยบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด หยุดประกอบกิจการโรงแต่งแร่เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการฟื้นฟูด้วยการหยุดปล่อยระบายสารตะกั่วจากแหล่งกำเนิดมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม และผู้ถูกฟ้องคดีได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคลิตี้ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑ ถึงวันที่ ๑

/พฤษภาคม...

พฤษภาคม ๒๕๔๑ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ เพื่อให้ทราบสภาพและแนวโน้มของปัญหาที่ชัดเจน ซึ่งขั้นตอนการตรวจสอบนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนอันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดว่าควรใช้แนวทางใด และผู้ถูกฟ้องคดีได้มีการจัดประชุมหารือ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๑ ร่วมกับกรมทรัพยากรธรณี กรมอนามัย กรมป่าไม้ และบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ประชุมมีมติให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้โดยการขุดลอกดินตะกอนที่ปนเปื้อนสารตะกั่วในปริมาณสูงออกไปกำจัด โดยให้สำรวจและศึกษาการปนเปื้อนก่อนดำเนินการ แต่เนื่องจากการฟื้นฟูการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้เป็นกรณีแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงได้ว่าจ้างที่ปรึกษาต่างประเทศให้คำปรึกษา และต้องวางแผนการดำเนินงานให้รัดกุม เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ในเบื้องต้นผู้ถูกฟ้องคดีได้เห็นชอบให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ทำการฟื้นฟูโดยทำการขุดลอกตะกอนดินที่ปนเปื้อนสารตะกั่วในปริมาณสูงออกไปกำจัด โดยวิธีการนำไปฝังกลบ ซึ่งต่อมา ปรากฏว่าการดำเนินการดังกล่าวมีแนวโน้มการเคลื่อนย้ายและแพร่กระจายของสารตะกั่วลงไปสู่ท้ายน้ำมากขึ้น จึงได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ไม่ให้ขุดลอกตะกอนดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารตะกั่ว และให้เร่งดำเนินการก่อสร้างฝายหินทิ้ง เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีเห็นชอบให้ดำเนินการฟื้นฟูโดยทำการขุดลอกตะกอนดินทิ้งน้ำ ซึ่งทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารตะกั่วในน้ำมากขึ้น ประกอบกับ ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ชี้แจงแสดงให้เห็นว่าในกรณีเช่นนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีการจัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรการในการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร/อีกทั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยอมรับว่ากรณีเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นและต้องรอฟังความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้มีการจัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการในการควบคุมป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากภาวะมลพิษและไม่ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉิน เพื่อการป้องกันและแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษที่มีผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำไว้ล่วงหน้าจึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓ (๓) และมาตรา ๕ (๒) (ค) แห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีฟังไม่ขึ้น นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงต่อไปว่า เมื่อบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ทำการขุดลอก

/ตะกอนดิน...

ตะกอนดินขึ้นจากลำห้วยคลิตี้แล้ว ได้มีการวางตะกอนดินไว้ข้างลำห้วย จนกระทั่งต้องมีการสั่งให้ดำเนินการนำไปไว้ในหลุมฝังกลบ และเมื่อไปไว้ในหลุมฝังกลบ ปรากฏว่า ได้ทำการปิดหน้าดินเพียงเล็กน้อย เมื่อมีฝนตกสารตะกั่วจะกลับเข้าลำห้วยอีกครั้ง ทำให้มีปริมาณสารตะกั่วแพร่กระจายกลับเข้าไปในลำห้วยคลิตี้ เห็นว่า เมื่อมีการขุดลอกตะกอนดินขึ้นมาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีปล่อยปละละเลยไม่ได้ประสานการปฏิบัติตามแผน ควบคุม ตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะได้มีการสั่งให้แก้ไขก็เป็นการสั่งการภายหลังจากที่ได้มีการนำตะกอนดินวางไว้ข้างลำห้วย และได้มีการปิดหน้าดินแล้ว จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

แม้ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้ร่วมประชุมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยที่ประชุมมีมติว่า การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติและไม่มีการรบกวนจากกิจการอื่นๆ จะทำให้การปนเปื้อนในดินตะกอนมีแนวโน้มคงที่ ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพน้ำในลำห้วยคลิตี้มีปริมาณการปนเปื้อนของสารตะกั่วไม่เกินค่ามาตรฐาน แต่การดำเนินการดังกล่าวจะต้องดำเนินการก่อสร้างเขื่อนดักตะกอนซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้จัดเตรียมเครื่องมือ / อุปกรณ์ในการก่อสร้างเขื่อนดักตะกอนเมื่อวันที่ ๒๔ ถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นเวลาถึงสามปีเศษนับแต่ทราบเหตุ จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ในการฟื้นฟู หรือระงับการปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ล่าช้าเกินสมควร ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ได้มีหนังสือ ที่ วว ๐๓๐๒(๑)/๐๓๐๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ถึงกรมป่าไม้ เพื่อขออนุญาตดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ โดยการขุดลอกตะกอนที่ปนเปื้อนสารตะกั่วออกไปเพื่อกำจัด ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าน้ำโจน ป่าเขาพระฤๅษี และป่าเขาบ่อแร่ ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และต้องรอให้หน่วยงานต่างๆ อนุญาต นั้น เห็นว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีรู้ว่ามี การปนเปื้อนของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๔๑ ก็ควรที่จะขอเข้าใช้พื้นที่ตั้งแต่วันที่ทราบเหตุ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องเข้าไปดำเนินการฟื้นฟูโดยตรง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือถึงกรมป่าไม้เพื่อขอเข้าใช้พื้นที่ตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ อันเป็นระยะเวลาล่วงมาถึงเก้าเดือน จึงเป็นการดำเนินการล่าช้าเกินสมควร

กรณีที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่ดำเนินการเรียกค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด หรือไม่

/พิเคราะห์แล้ว...

พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น ประกอบกับข้อ ๓ วรรคหนึ่ง (๑) ของกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ฝ่ายตรวจและบังคับการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน บทบัญญัติดังกล่าวเป็นกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งรัฐมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายตามมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไป โดยเบื้องต้นจะต้องมีการกระทำของบุคคลหรือละเว้นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการกระทำหรือละเว้นดังกล่าวไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้กระทำหรือละเว้นการกระทำหรือไม่ก็ตาม เพียงแต่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งการกระทำนั้นจะต้องเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ผู้กระทำการหรือละเว้นการกระทำจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าของทรัพยากรที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปจากการนั้น ส่วนผู้ที่มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๘๗ ต้องเป็น "รัฐ" เท่านั้น เนื่องจากเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในมาตรานี้มุ่งจะคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานจะต้องประสานพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการใช้สิทธิฟ้องร้องแทนรัฐ ตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนั้น แม้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด จะได้ดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้มิให้มีสารตะกั่วเกินกว่าที่หน่วยงานที่มีหน้าที่ได้กำหนด แต่หากการกระทำของบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือรัฐ โดยไม่ปรากฏเหตุยกเว้นความรับผิด บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ก็มีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าเสียหาย เห็นว่า มาตรา ๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ออกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการดังกล่าว ซึ่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

/กรมควบคุมมลพิษ...

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ระบุให้ กรมควบคุมมลพิษ มีภารกิจเกี่ยวกับการกำกับ ดูแล อำนวยการ ประสานงานติดตาม และประเมินผลเกี่ยวกับการฟื้นฟู คุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้...(๑๐) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ความในข้อ ๓ ยังระบุให้กรมควบคุมมลพิษมีหน่วยงานเพื่อปฏิบัติงานหลักในการตรวจสอบ และบังคับการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้านการควบคุมมลพิษ...(๑) (ง) ดำเนินการเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ อันเป็นของรัฐหรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นการระบุให้อำนาจหน้าที่แก่ผู้ถูกฟ้องคดีในการเรียกค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นของรัฐหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินอันเป็นการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ประเมินค่าเสียหายจากการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ โดยได้ขอความร่วมมือไปยังสำนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อดำเนินการฟ้องบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นจำเลยที่ ๑ ต่อศาลจังหวัดกาญจนบุรี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๗๗๗/๒๕๕๑ เรียกค่าเสียหายอันเนื่องจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด กรณีปล่อยให้แร่ตะกั่วปนเปื้อนในลำห้วยคลิตี้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นจำนวนทุนทรัพย์ ๘,๑๑๐,๔๘๑.๕๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยศาลจังหวัดกาญจนบุรี ได้มีคำพิพากษาในคดีดังกล่าว เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ๗๒๔/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๒ โดยกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงที่เกิดขึ้นจากการปนเปื้อนของสารตะกั่วในปริมาณมาก และเป็นระยะเวลายาวนาน ที่ไม่อาจแก้ไขได้จนกระทั่งปัจจุบัน เฉพาะในส่วนที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของรัฐซึ่งมีความหมายว่าทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินไม่ว่าจะใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน อันมีลักษณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่ก็ตาม ความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรน้ำ สัตว์น้ำ ที่อาศัยอยู่บริเวณลำห้วยคลิตี้ตลอดลำน้ำเป็นเงินจำนวน ๖,๗๐๐,๐๐๐ บาท

/กรณีจึง...

กรณีจึงถือได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการเรียกค่าใช้จ่ายในการจัดมลพิษและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด แล้ว อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีฟังขึ้น

กรณีที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ในการให้สิทธิแก่บุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๗๙ บัญญัติว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดการมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยในส่วนของขยายสิทธิเสรีภาพ และส่วนร่วมของพลเมืองนั้นได้เพิ่มสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ย่อมที่จะมีสิทธิเข้ามามีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนในท้องถิ่นของตน เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งกรมควบคุมมลพิษ ที่ ๑๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๓

/เรื่อง แต่งตั้ง...

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานแก้ไขปัญหามลพิษจากตะกั่วในบริเวณลำห้วยคลิตี้ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยคณะทำงานดังกล่าวประกอบด้วย อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมอนามัย ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาทะเลทรายและพัฒนา ประธานมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ประธานกลุ่มอนุรักษ์เมืองกาญจน์ เลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียว หัวหน้าฝ่ายอำนาจการ กองตรวจมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนาจการ กองตรวจมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ จากคำสั่งดังกล่าวเห็นได้ว่า ได้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาทะเลทรายและพัฒนา ประธานมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ประธานกลุ่มอนุรักษ์เมืองกาญจน์ และเลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียวให้เป็นคณะทำงานเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบกับแผนปฏิบัติการฟื้นฟูห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่ละเลยต่อหน้าที่ในการให้สิทธิแก่บุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ และชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

กรณีที่สี่ ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่เสนอข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อกำหนดให้บริเวณลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า ในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหา มลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรือ อาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ เห็นว่า การประกาศให้พื้นที่ใดเป็นเขตควบคุมมลพิษเป็นอำนาจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยเฉพาะ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดี ได้เสนอแนวทางการฟื้นฟูของบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด และการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบ ซึ่งคณะกรรมการได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๙/๒๕๔๑ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีติดตามและรายงาน ผลให้ทราบต่อไป ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีได้เสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อประกาศให้บริเวณลำห้วยคลิตี้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘ และมีมติว่า ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตควบคุมมลพิษ กรณีจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ได้ละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวแต่อย่างใด

/ประเด็นที่สอง...

ประเด็นที่สอง หากผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว
ล่าช้าเกินสมควรเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๙๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิด
หรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับ
อันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐ
เสียหายด้วยประการใด ๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของ
มลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง
แหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตามเว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก
(๑) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม (๒) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ
(๓) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือ
ของบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของ
มลพิษนั้น วรรคสอง ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด
มลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการ
ต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย และตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิด
กฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือ
สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น
เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนฟ้องว่า บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด
ปล่อยสารตะกั่วและผู้ถูกฟ้องคดีละเลยล่าช้าทำให้มีสารตะกั่วปนเปื้อนในลำห้วยคลิตี้ทำให้ต้อง
ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี และไม่สามารถนำน้ำในลำห้วยคลิตี้ไปใช้ในการอุปโภคและ
บริโภคได้ เนื่องจากยังคงมีสารตะกั่วปนเปื้อนเกินเกณฑ์มาตรฐาน จึงเป็นการฟ้องว่า
ผู้ถูกฟ้องคดีกระทำการละเมิด ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเสียหายตามมาตรา ๔๒๐
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ใช่เป็นการฟ้องคดีตามมาตรา ๙๖ แห่งพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ การที่ศาลปกครองชั้นต้น
วินิจฉัยเพียงว่า ผู้ถูกฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร โดยไม่วินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดี
กระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือไม่ และพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหาย

/แก่ผู้ฟ้องคดี...

แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดี
ในประเด็นนี้ฟังขึ้น

กรณีจึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่
กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเป็นผลโดยตรงต่อสิทธิของ
ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ไม่มี
การจัดทำแผนหรือกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการ
แพร่กระจายของมลพิษ และสภาวะแวดล้อมเป็นพิษที่มีผลกระทบต่อคุณภาพแหล่งน้ำ
แก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะแวดล้อมเป็นพิษไว้วงหน้า
อีกทั้ง ไม่ทำการควบคุมให้มีการดำเนินการขุดลอกฝังกลบตามแผน ประกอบกับในการ
ฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ให้บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด
จัดทำแผนการดำเนินการขุดลอกตะกอนดินและขุดหลุมฝังกลบและสร้างเขื่อนเพื่อเสนอต่อ
ผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อได้ดำเนินการตามแผนการดังกล่าวแล้วปรากฏว่า การขุดลอกทำให้
สารตะกั่วฟุ้งกระจาย และการฝังกลบทำให้สารตะกั่วย้อนกลับเข้ามาลำห้วยคลิตี้ เนื่องจากได้
ทำการฝังกลบปิดหน้าดินเพียง ๑๐ ถึง ๑๕ เซนติเมตรในบริเวณที่สูงและใกล้ลำห้วยคลิตี้
การดำเนินการขุดลอกและฝังกลบจึงไม่ได้ผล ซึ่งหากผู้ถูกฟ้องคดีได้มีแผนการฟื้นฟู
ไว้วงหน้าก็จะทำให้ฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ได้เร็วขึ้น ส่วนการดำเนินการฟื้นฟูโดยการสร้าง
เขื่อนตักตะกอนนั้น แม้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะเข้าควบคุมบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย)
จำกัด ในการดำเนินการก่อสร้างเขื่อนตักตะกอนก็ตาม แต่กว่าที่จะได้มีการลงมือทำ
เขื่อนตักตะกอนก็เป็นระยะเวลาล่วงมาเกือบสามปี นับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีทราบว่า
มีสารตะกั่วปนเปื้อนในลำห้วยคลิตี้ การละเลยต่อหน้าที่และการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าดังกล่าว
ทำให้เกิดการแพร่กระจายของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้เป็นระยะเวลานาน แต่เมื่อพิจารณา
จากรายงานการประชุมหารือแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ด้วยวิธีธรรมชาติเมื่อวันที่ ๒๑
พฤษภาคม ๒๕๕๑ แล้วเห็นว่า ผลการตรวจสอบปริมาณตะกั่วในตะกอนดินต่อน้ำบางจุด
ยังมีค่าสูงมาก แม้จะรับฟังตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าการฟื้นฟูด้วยวิธีตามธรรมชาติจะเป็น
วิธีตามหลักวิชาการที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปก็ตาม แต่เป็นวิธีที่ต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟู
เป็นเวลานาน เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่างมีวิถีชีวิตประจำวัน
จำเป็นต้องใช้น้ำจากลำห้วยคลิตี้ในการอุปโภคและบริโภค ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
อนามัยของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือหากปล่อยให้สารตะกั่วยังคงปนเปื้อนอยู่ในลำห้วยคลิตี้

/ต่อไป...

ต่อไปก็จะส่งผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จนกระทั่งทำให้ปริมาณของสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้มีการปนเปื้อนสูงและมีอยู่เป็นเวลานาน ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่สามารถนำน้ำในลำห้วยคลิตี้ไปใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ จึงเป็นผลโดยตรงมาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ประเด็นที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีจะต้องกระทำการหรือต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนหรือไม่ เพียงใด

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใด เพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด เมื่อพิจารณาจากรายงานการประชุมหารือแนวทางการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ และการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๒ และครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผลการประชุมสรุปได้ว่า จากการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของลำห้วยคลิตี้ในปัจจุบัน พบว่าสารตะกั่วทั้งหมด (Total Lead) มีค่าเกินมาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำผิวดินเป็นบางครั้ง ในบางจุดสำรวจโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน (มีสารตะกั่วได้ไม่เกิน ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร) ค่าสารตะกั่วละลายน้ำ (Dissolved Lead) มีค่าต่ำกว่า ๐.๐๕ มิลลิกรัมต่อลิตร แต่ตะกอนดินท้องน้ำยังคงมีสารตะกั่วปนเปื้อนอยู่สูง และสารตะกั่วปนเปื้อนในสัตว์น้ำยังมีค่าเกินมาตรฐานอาหารให้มีสารปนเปื้อน (มีตะกั่วได้ไม่เกิน ๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม) จึงมีข้อแนะนำให้ชาวบ้านในชุมชนคลิตี้ล่างปฏิบัติ ดังนี้ (๑) การนำน้ำไปใช้เพื่อการอุปโภคควรทำการกรองก่อน (๒) การนำน้ำไปใช้เพื่อการบริโภคควรทำการกรองและต้มฆ่าเชื้อโรคก่อน และ (๓) ควรหลีกเลี่ยงการบริโภคปลาและสัตว์น้ำอื่นในลำห้วยคลิตี้ เห็นว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่างยังคงไม่สามารถนำน้ำในลำห้วยคลิตี้ไปใช้ในการอุปโภคและบริโภคได้ เนื่องจากยังคงมีสารตะกั่วปนเปื้อนในน้ำและในสัตว์น้ำเกินเกณฑ์มาตรฐาน โดยผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมีคำขอให้ศาลกำหนดค่าเสียหายอันเนื่องมาจากผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนมีภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติในอัตราเดือนละ ๗๐๐ บาทต่อราย นับแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันยื่นฟ้องคดีเพิ่มเติม เป็นเวลา ๒๒ เดือน รายละเอียด ๑๕,๔๐๐ บาท

/พร้อมดอกเบี๋ย...

พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี รายละเอียด ๒,๑๑๗ บาท รวมรายละเอียด ๑๗,๕๑๗ บาท รวมทั้งสิ้น ๓๘๕,๓๗๔ บาท เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้อนุมัติแผนให้ดำเนินการสูบและขุดลอกตะกอน จนกระทั่ง ได้มีการประชุมเมื่อเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม ๒๕๔๖ เห็นควรระงับการขุดและสูบตะกอน เพราะทำให้สารตะกั่วฟุ้งกระจายไปในน้ำ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ไม่ได้ผลเป็นเวลามากกว่า ๕ ปี ประกอบกับ ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๒ และเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ยังพบว่า สารตะกั่วทั้งหมดมีค่าเกินมาตรฐาน แม้จะเป็นบางครั้งและบางจุดสำรวจก็ตาม แม้ว่าผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจะไม่ได้แสดงพยานหลักฐานให้ชัดแจ้งว่าได้ใช้จ่ายไปอย่างไรเป็นจำนวนเท่าใด แต่เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่า มีการปนเปื้อนของสารตะกั่วในน้ำ ดิน และตะกอนดินท้องน้ำ สัตว์น้ำ และพืชผัก ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขทำการปิดป้ายงดบริโภคน้ำในลำห้วยคลิตี้ชั่วคราว ส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องซื้อน้ำดื่ม เนื้อ ปลา รวมถึงอาหารโปรตีนทดแทนมาบริโภค โดยความเสียหายดังกล่าวเป็นความเสียหายที่ศาลอาจคำนวณและกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ได้ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนไม่มีแหล่งอาหารโปรตีนอื่น แต่จำเป็นต้องซื้ออาหารจากพ่อค้าที่เข้ามาขายในหมู่บ้านตามราคาท้องตลาดทั่วไป เห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารทดแทนอาหารที่เคยมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นเงิน ๗๐๐ บาทต่อเดือนนั้น เมื่อแยกค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารเป็นรายวันแล้วเป็นเงินประมาณ ๒๕ บาท หรือมีอัตราร้อยละ ๘ บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจริงและเหมาะสมแล้ว เห็นควรกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นเดือนละ ๗๐๐ บาทต่อเดือนต่อราย การที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดค่าเสียหายในส่วนนี้ให้กึ่งหนึ่ง เป็นเดือนละ ๓๕๐ บาทต่อเดือนต่อราย ศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นพ้องด้วย และเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ได้เกิดสารตะกั่วปนเปื้อนเกินกว่ามาตรฐานก่อนเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๕ ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนจึงได้รับความเสียหายตั้งแต่วันดังกล่าวจนถึงวันที่ยื่นคำฟ้องเพิ่มเติมเป็นเวลา ๒๑ เดือน ๒๗ วัน จึงมีสิทธิได้รับความเสียหายในส่วนนี้เป็นเงินจำนวน ๑๕,๓๓๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เป็นเงินรายละเอียด ๒,๐๖๙.๕๕ บาท รวมเป็นค่าเสียหายแต่ละรายเป็นเงิน ๑๗,๓๙๙.๕๕ บาท

ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอุทธรณ์ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายในอนาคตที่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารเดือนละ ๗๐๐ บาท และค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลาย

/ทางชีวภาพ...

ทางชีวภาพให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนเป็นเงินจำนวน ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน รวมเป็นเงินจำนวน ๑,๗๐๐ บาท ต่อเดือนต่อรายนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากเอกสารท้ายคำชี้แจงหมายเลข ๑ ฉบับลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕ แล้ว ปรากฏว่า ผลการตรวจวัดปริมาณสารตะกั่วบริเวณคลิตี้ล่างในเดือนกันยายน ๒๕๕๔ พบว่า กุ้งมีปริมาณสารตะกั่ว ๓.๑๖-๒๖.๑๕ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม หอยมีปริมาณสารตะกั่ว ๑๑๙-๔๓๖ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ปูมีปริมาณสารตะกั่ว ๑๐.๙๘-๒๘.๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปลา มีปริมาณสารตะกั่ว ๐.๐๙-๑๑.๘ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งเกินค่ามาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๙๘ (พ.ศ. ๒๕๒๙) ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๙ ที่กำหนดให้มีค่าตะกั่วไม่เกิน ๑ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนและชาวบ้านชุมชนคลิตี้ล่างยังคงไม่สามารถบริโภคสัตว์น้ำได้ เนื่องจากยังคงมีสารตะกั่วปนเปื้อนในสัตว์น้ำเกินเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อการดำเนินการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ของผู้ถูกฟ้องคดีโดยวิธีการขุดลอกตะกอนดิน ผังกลบ และสร้างเขื่อนดักตะกอนไม่ได้ผล แต่กลับทำให้สารตะกั่วเกิดการฟุ้งกระจาย ผลของการดำเนินการฟื้นฟูที่ผิดพลาดของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นผลโดยตรงทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนได้รับความเสียหายต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน อย่างไรก็ดี การปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติโดยหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ที่จะไปรบกวนให้เกิดการฟุ้งกระจายของตะกอนดินท้องน้ำนั้น จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสม แต่วิธีการนี้ต้องใช้ระยะเวลานาน เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ยังคงมีปริมาณสารตะกั่วในสัตว์น้ำเกินเกณฑ์มาตรฐานจนกระทั่งวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกของศาลปกครองสูงสุด ก็ไม่ปรากฏว่า สารตะกั่วมีค่าไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานในสัตว์น้ำแต่อย่างใด เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนยังคงได้รับความเสียหายนับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ยื่นคำฟ้องเพิ่มเติม คือวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนกระทั่งวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนในส่วนของนี้ จึงเห็นควรกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารรายละ ๗๐๐ บาทต่อเดือน นับจากวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ ไปจนถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ เป็นเวลาอีก ๙๔ เดือน รวมเป็นจำนวนเงินรายละ ๖๕,๘๐๐ บาท ส่วนกรณีการชดเชยค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนถูกละเมิดสิทธิในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ นั้น เห็นว่า เมื่อพิเคราะห์ตามคำขอของผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนกับมูลค่าสิ่งของต่างๆ ที่ชุมชนชาวคลิตี้ล่างสามารถได้ประโยชน์

/จากป่า...

จากป่าและลำห้วยคลิตี้ในการดำรงชีวิตที่ต้องพึ่งพิงธรรมชาติตามวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมแล้ว การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนให้ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวรายละเอียด ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน จึงเป็น คำขอที่ไม่เกินความเป็นจริงและเหมาะสมแล้ว จึงเห็นควรกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ ค่าเสียหายกรณีดังกล่าวรายละเอียด ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน นับจากวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ ไปจนถึงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นเวลาอีก ๙๔ เดือน รวมเป็นจำนวนเงินรายละเอียด ๙๔,๐๐๐ บาท ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องชดใช้ค่าเสียหายในอนาคตที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนต้องแบกรับภาระ ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารและค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิในการได้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคน เป็นเงินรายละเอียด ๑๕๙,๘๐๐ บาท

เมื่อปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการฟื้นฟูโดยปล่อยให้ลำห้วยคลิตี้ฟื้นฟู ตัวเองตามธรรมชาติและไม่มีการรบกวนจากกิจการอื่นๆ ซึ่งไม่อาจกำหนดเวลาแล้วเสร็จ แน่แน่นอนได้ ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนอุทธรณ์ขอให้มีแผนการดำเนินการภายใต้ กำหนดเวลาที่ชัดเจน นั้น เห็นว่า การฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาตินั้น โดยสภาพไม่อาจกำหนดเวลา ที่ชัดเจนได้ จึงไม่อาจกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการภายใต้เงื่อนไขเวลาใดๆ ได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สารตะกั่วในสัตว์น้ำยังคงมีอยู่เกินค่ามาตรฐาน ผู้ถูกฟ้องคดียังคง ต้องดำเนินการฟื้นฟูต่อไป โดยให้ดำเนินการฟื้นฟูทุกฤดูกาลและต้องเปิดเผยผลการ ดำเนินการให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบ

พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้ยกคำพิพากษา ของศาลปกครองชั้นต้นที่พิพากษาว่า ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยต่อหน้าที่กรณีไม่ดำเนินการเรียก ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากบริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด และให้ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดแผนงาน วิธีการ และดำเนินการฟื้นฟูตรวจและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ ดิน พืชผัก และสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ ให้ครอบคลุมทุกฤดูกาลอย่างน้อยฤดูกาลละ ๑ ครั้ง จนกว่าจะพบว่าค่าสารตะกั่วในน้ำ ดิน พืชผัก และสัตว์น้ำในลำห้วยคลิตี้ไม่เกินเกณฑ์ มาตรฐาน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๑ ปี และแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนทราบโดยวิธีการ เปิดเผยโดยต้องทำการปิดประกาศ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านคลิตี้ ที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลชะแล ที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิ และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้ผู้ฟ้องคดี ทั้งยี่สิบสองคน เป็นเงินรายละเอียด ๑๗๗,๑๙๙.๕๕ บาท คืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งสองชั้นศาล

/แก่ผู้ฟ้องคดี...

แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งยี่สิบสองคนตามส่วนของการชนะคดี ทั้งนี้ ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด
คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

นายพรชัย มนัสศิริเพ็ญ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

๒๖. ๒๗.

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายไพบุลย์ เสี่ยงก้อง
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นายสุเมธ รอยกุลเจริญ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสุชาติ มงคลเลิศพล
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นางมณีวรรณ พรหมน้อย
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

๒๘- ๒๙

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายภาณุพันธ์ ชัยรัตน์

สำนักงานอัยการ

(นางสาวสุวรรณี แทนนะตาม)
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการ

๑๐ ธ.ค. ๒๕๕๖